

Vad påverkar sjukskrivningarna?

**Registerstudie av hur
sjukpenningkostnaderna
utvecklats 1993–2001**

Demografiska rapporter 2004:2

Statistiska centralbyrån 2004

Demographic reports 2004:2

What affects sick leave?

A register study of the development of sick leave costs 1993–2001

Statistics Sweden
2004

Producent Statistiska centralbyrån
Producer Demografisk analys och jämställdhet
Box 24 300, 104 51 Stockholm

Förfrågningardemografi@scb.se
Inquiries Gun Alm Stenflo, tfn 08-506 944 08,
mail gun.alm-stenflo@scb.se

Om du citerar ur denna publikation, var god uppge källan: *Vad påverkar sjukskrivningarna?*

Omslagsfoto: Ulf Holmstedt, megapix bildbyrå

©2004, Statistiska centralbyrån

Enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk är det förbjudet att helt eller delvis mångfaldiga innehållet i denna publikation utan medgivande från Statistiska centralbyrån.

ISSN 0283-8788
ISBN 91-618-1228-5

Printed in Sweden
SCB-Tryck, Örebro 2004.04

Förord

De offentliga kostnaderna för sjukskrivningarna har ökat sedan slutet på 1990-talet. Frågan har ställts om denna ökning beror på att vissa grupper i arbetslivet har blivit speciellt utsatta eller om ökningen är jämnt fördelad i befolkningen. I denna rapport redovisas resultaten av en registerbaserad studie där utvecklingen av de offentliga sjukskrivningskostnaderna studeras med avseende på kön, åldrar, näringsgrenar, sektorer, arbetsplatsens storlek och utbildningsgrupper.

Undersökningen är inriktad på hur de ovannämnda faktorerna har inverkat på kvinnors och mäns risk att bli sjukskrivna i den bemärkelsen att de fått sjukpenning från försäkringskassan. Rapporten behandlar problemen ur både individ- och arbetsplatsperspektiv.

Rapporten har utarbetats av Gun Alm Stenflo enheten för *Demografisk analys och jämställdhet*. Värdefulla synpunkter på arbetet har framför allt framförts av Åke Nilsson, samt av Jan Qvist och Arne Arvidsson.

Statistiska centralbyrån i april 2004

Berndt Öhman

Torbjörn Israelsson

Innehåll

Vad påverkar sjukskrivningarna?	9
Sammanfattning	9
1 Bakgrund	15
Syfte	17
Rapportens uppläggning	18
Material	20
2 Beskrivning av utvecklingen 1993–2001	21
Inledning	21
Nybeviljade förtidspensioner	23
Samband med andra transfereringar	23
Kön och ålder	25
Fördelningen av sjukpenningkostnaderna	28
Näringsgren för sysselsatta	30
Kostnader per näringsgren för samtliga	33
Sammanfattning	36
3 Försörjningsmönster för sjukskrivna, förtidspensionerade och arbetslösa	37
Inledning	37
Primärmaterial	37
Retrospektiv jämförelse sjuka/förtidspensionerade 2001 och alla övriga	38
Jämförelse mellan tidigare arbetslösa och referensgrupp med liknande bakgrund	40
Jämförelse av de som hade inkomster av transfereringar 1990–95 med alla övriga	41
Sammanfattning	43
4 Vilka lever på sjukpenning, förtidspension och arbetslöshetsunderstöd?	45
Modeller för samtliga i åldern 20–64 år	46
Ålder och kön	47
Näringsgren	52
Sektor	58
Regionala skillnader	59
Socialbidrag	60
Utbildning och studier	61
Familjeförhållanden	63
Arbetslöshet	65
Invandrade	66
Sammanfattning	67
5 Vad betyder arbetsplatsen för sjukskrivningarna?	69
Underlag för studien	69

Betyder arbetsstället något för risken att bli sjukskriven?	70
Arbetsplatsens egenskaper.....	71
Hur hänger alla faktorer samman?	77
Modeller för studie av arbetsställe.....	78
Resultat från den simultana analysen.....	78
Sammanfattning.....	85
Referenser	86
Bilaga 1.....	88
Definition av sjukpenningandel	88
Bilaga 2.....	91
Definition av arbetsställe.....	91
Bilaga 3.....	93
Bestämmelser om sjukpenning	93
Bilaga 4.....	96
Förvävsregioner	96
Näringsgrens eller branschindelning	97
Indelning av arbetsställen i sektorer.....	98
Bilaga 5.....	99
Beskrivning av modell för samtliga personer.....	99
Bilaga 6.....	100
Regressionsmodell.....	100
Tabeller	101
Tabell 2.1 Sjukpenningens kostnader fördelade på sysselsatta/ej sysselsatta och kön år 1993, 1996 och 2001	101
Tabell 2.2 Procent med sjukpenning och utbetalning i genomsnitt per person med sjukpenning från försäkringskassan.....	103
Tabell 2.3 Procent av kostnaderna för sjukpenning 2001 som delas av viss procent av befolkningen.....	103
Tabell 2.4 Indextal (1993=100) över utbetald sjukpenning och antal sjuka i näringsgrenarna 2001	104
Tabell 2.5 Indextal (1996=100) över utbetald sjukpenning och antal sjuka i näringsgrenarna 2001	105
Tabell 3.1 Årsinkomster i medeltal 1993–2001 för kvinnor som har sjukpenning eller förtidspension 2001 jämfört med övriga	106
Tabell 3.1 Årsinkomster i medeltal 1993–2001 för män som har sjukpenning eller förtidspension 2001 jämfört med övriga	107
Tabell 3.2 Årsinkomster i medeltal 1995–2001 för kvinnor som varit arbetslösa 1990–1995 jämfört med referensgrupp	108
Tabell 3.2 Årsinkomster i medeltal 1995–2001 för män som varit arbetslösa 1990–1995 jämfört med referensgrupp	109
Tabell 3.3 Årsinkomster i medeltal 1995–2001 för kvinnor som haft sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd 1990– 1995 jämfört med alla övriga	110

Tabell 3.3 Årsinkomster i medeltal 1995–2001 för kvinnor som haft sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd 1990–1995 jämfört med alla övriga.....	110
Tabell 3.3 Årsinkomster i medeltal 1995–2001 för män som haft sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd 1990–1995 jämfört med alla övriga.....	111
Tabell 4.1 Parametrar skattade med regressionsanalys för samtliga kvinnor	112
Tabell 4.2 Parametrar skattade med regressionsanalys för samtliga män	119
Tabell 5.1 Sjukpenningens andel av inkomsten för sysselsatta och hela befolkningen 1993, 1996 och 2001.....	126
Tabell 5.2 Uppgift om arbetsställe för sysselsatta, samt procent av inkomsten som utgörs av sjukpenning för grupperna som saknar eller har uppgift om arbetsställe.....	126
Tabell 5.3 Antalet anställda, sjukpenningens andel av inkomsten för kvinnor och män fördelat på arbetsställets storlek.....	127
Tabell 5.4 Antalet anställda, sjukpenningens andel av inkomsten för kvinnor och män fördelat på näringsgren	129
Tabell 5.5 Antalet anställda, sjukpenningens andel av inkomsten för kvinnor och män fördelat på sektor.....	135
Tabell 5.6 Antalet anställda, sjukpenningens andel av inkomsten för kvinnor och män fördelat på förvärvsregion.....	138

Vad påverkar sjukskrivningarna?

Sammanfattning

De offentliga kostnaderna för sjukskrivningarna har ökat kraftigt under de sista åren av 1990-talet. Frågan har ställts om denna ökning beror på att det är vissa grupper i arbetslivet som blivit speciellt utsatta eller om ökningen är jämnt fördelad i befolkningen. I denna rapport redovisas resultaten av en registerbaserad studie där utvecklingen av sjukskrivningskostnaderna jämförts mellan kön, åldrar, näringsgren, sektor, arbetsplatsens storlek och utbildningsgrupper.

Studien visar att det finns två huvudsakliga förändringar som gett upphov till de ökande offentliga kostnaderna för sjukskrivningarna i slutet av 1990-talet:

- De som är sjukskrivna förblir sjukskrivna längre tid än tidigare.
- Andelen sjukskrivna har ökat markant inom verksamheter drabbade av omorganisation och neddragningar i början av 1990-talet.

Resultat av deskriptiv analys

Andelen sjukskrivna med sjukpenning utbetald av försäkringskassan någon gång under ett år har endast ökat marginellt sedan 1993 i de flesta näringsgrenar. Ökningen av andelen sjukskrivna är i huvudsak koncentrerad till kommunal verksamhet i näringsgrenar inom vård, utbildning, äldre- och barnomsorg. En av de viktigaste orsakerna till att sjukskrivningarna sammantaget ökat mer för kvinnor än för män är att många kvinnor arbetar inom näringsgrenar som drabbats av ökad andel sjukfrånvarande. Inom utbildning, vård och omsorg är fyra av fem anställda kvinnor.

Även om andelen personer med sjukpenning inte har ändrats så har åldersstrukturen ändrats. År 2001 är det större andel medelålders och mindre andel unga kvinnor som uppburit sjukpenning jämfört med 1993. För män är det en mindre andel av både unga och gamla som uppburit sjukpenning.

Andelen av inkomsten som utgörs av sjukpenning under ett år har emellertid ökat för de sjukskrivna i samtliga sektorer och näringsgrenar, vilket betyder att de som är sjuka förblir sjukskrivna längre tid än tidigare.

En registerstudie ger inte svaret på varför tiden i sjukskrivning ökar. En möjlig förklaring är att arbetsgivarna på grund av kostnaderna för sjuklön blivit mindre intresserade av att arbetstagare med hälsoproblem kommer tillbaka. En alternativ förklaring är att kraven på effektivitet har ökat, så att de som har hälsoproblem fått allt svårare att orka med. Det gör att arbetstagare med hälsoproblem i allt större utsträckning har svårigheter att klara sina arbetsuppgifter.

En tredje förklaring skulle kunna vara att de sjuka blivit mindre benägna att återgå till arbete efter sjukskrivning än tidigare.

En fjärde förklaring kan vara att det blivit mindre lätt att lämna arbetsmarknaden med förtidspension och/eller pension¹ för dem med hälsoproblem. Svaret på vilken eller vilka av förklaringarna som har störst betydelse kan endast fås genom ytterligare studier.

Den åldrande arbetsstyrkan har betydelse för de ökande sjukskrivningarna, men endast en mindre del av ökningen, ca tio procent för männen och fem procent för kvinnorna, förklaras av att andelen äldre ökat i de arbetsföra åldrarna.

År 1993 var det framförallt de som arbetade inom näringsgrenar med tung industri och livsmedelsindustri som hade hög sjukpenningandel av den totala inkomsten². Mellan 1993 och 2001 sker uppgången framförallt för kvinnor som arbetar inom barnomsorg och annan vård och omsorg, samt utbildning. Förändringen är alltså koncentrerad till näringsgrenar som tillhör den offentliga sektorn. För män ökade sjukskrivningarna mest i de näringsgrenar som redan var drabbade 1993.

Resultat av studie av försörjningen

De som var sjukskrivna eller förtidspensionerade 2001 kännetecknas av att de i högre grad var sjukskrivna eller förtidspensionerade redan i början av 1990-talet. De hade också något högre arbetslöshetsunderstöd 1993/94.

Män och kvinnor som var arbetslösa i början av 1990-talet har en högre risk att vara sjukskrivna i slutet av 1990-talet om man jämför dem med en referensgrupp som hade samma ålder, utbildning,

¹ I början av 1990-talet i samband med neddragningar fick många erbjudanden om avgång med förtida uttag av pension, delpension eller lön från trygghetsfonden. En del av dem som antog den typen av erbjudanden hade hälsoproblem. Dessutom kunde man få förtidspension av arbetsmarknadsskäl.

² Se bilaga 1 för exakt definition av sjukpenningandelen.

näringsgren, sektor och förvävsregion år 1995. De som var arbetslösa i början av 1990-talet har också mycket högre andel av inkomsten från arbetslöshetsunderstöd i slutet av decenniet. En del av de arbetslösa förblir alltså arbetslösa.

De som hade sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd i början av 1990-talet hade det även i slutet av decenniet i mycket högre utsträckning än andra. De har också ofördelaktigare total inkomstutveckling än andra. Sjukpenningandelen är emellertid betydande även bland dem som inte hade sjukpenning, arbetslöshetsunderstöd eller förtidspension i början av 1990-talet. Många av dem som blivit sjukskrivna i slutet av 1990-talet hade alltså inga problem med hälsa och arbetslöshet i början av decenniet.

Resultat av studie av samtliga 20–64 år gamla

Resultaten kommer från separata modeller för män respektive kvinnor i åldern 20–64 år. Det som studeras är sjukpenningandelen år 2001 respektive skillnaden i sjukpenningandel mellan 1996 och 2001 och de variabler som ingår är ålder, senast kända förvävsregion, näringsgren, sektor efter 1990, tidigare arbetslösheterfarenhet, studier, utbildningsnivå, familjesituation och period för senaste invandring.³

Kvinnor har högre sjukpenningandel än män efter 27 års ålder eller när de kommer till åldrar då de flesta kvinnor föder barn. Skillnaden består fram till 60 års ålder. Därefter beror skillnaden i hög grad på hur kvinnor och män beviljas förtidspension. Ökningen eller förändringen i sjukpenningandel mellan 1996 och 2001 är likartad för män och kvinnor. Den skillnaden mellan könen man ser utan modellansats beror på andra variabler, till exempel näringsgren och sektor. Andelen sjukpenning och förtidspension är högre för kvinnor än för män och ökar med stigande ålder, liksom andelen av inkomsten som utgörs av arbetslöshetsunderstöd, sjukpenning eller förtidspension.

Om näringsgrensklassificeringen baseras på senast kända näringsgren efter 1990 framstår *livsmedelsindustrin* som den mest problematiska. Den näringsgrenen har högst sjukpenningandel för både män och kvinnor och också största ökningen mellan 1996 och 2001. Kvinnor vars senast kända näringsgren var *äldre- och handikappomsorg, övrig vård och omsorg och barnomsorg* har också mycket hög sjukpenningandel. Ökningen mellan 1996 och 2001 är emellertid något mindre inom *äldre- och handikappomsorgen*. Inom den kommunala sektorn startade uppgången av den sjukpenning-

³ Se närmare beskrivning i kapitel 4.

relaterade frånvaron inom *äldre- och handikappomsorg* och *övrig vård och omsorg* redan i mitten av 1990-talet. Ett par år senare blir problemen märkbara inom *barnomsorgen* och de senaste åren har sjukpenningandelen ökat inom näringsgrenen *utbildning*. För män finns flera näringsgrenar inom tung industri samt vård och omsorg bland de med högst sjukpenningandel. Ökningen mellan 1996 och 2001 är mycket hög för *gummi- och plastvaruindustri* och för *jord- och stenvaruindustri*.

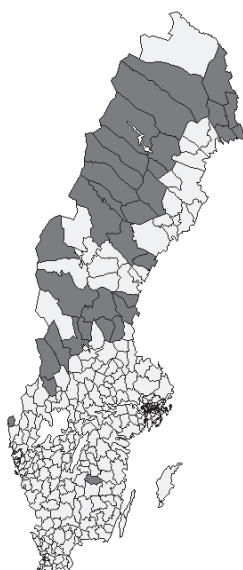
Den kommunala sektorn har hög sjukpenningandel för både män och kvinnor. Det är också den sektor som har störst ökning mellan 1996 och 2001.

Det finns regionala skillnader som inte förklaras av de variabler vi undersöker så som utbildningsnivå, näringsgren, åldersfördelning etc. Det är större problem med höga utbetalningar av sjukpenning i de delar av landet som klassificeras som *mindre tjänstedominerade regioner*⁴ och problemen där har förstärkts de senaste åren, speciellt för kvinnor.

Kommuner i mindre tjänste regioner domineras av den offentliga sektorn. Det är möjligt att det finns en "smitteffekt", så att benägenheten att sjukskriva sig ökar extra mycket, om det är många sjukskrivna på en ort.

Med modellansats, då man kontrollerar för andra faktorer blir skillnaden i sjukpenningandel mellan dessa och andra regioner mindre uttalad. Modellen visar också att endast en liten del av förändringen i sjukpenningandel mellan 1996 och 2001 beror på förvärvsregion. Förändringen i sjukpenningandel är i huvudsak koncentrerad till *mindre tjänstedominerade regioner*. När man studerar sjukpenningandelen beroende på familjesituation med register är det viktigt att hålla reda på om familjen utnyttjar tillfällig föräldrapenning för vård av barn. De grupper som gör det har mindre sjukpenningandel än andra förmodligen på grund av att man föredrar att använda den transfereringen. Småbarnsföräldrar som inte använder rätten till tillfällig vård av barn har högre

Geografiskt läge för mindre tjänstedominerade regioner (mörkgrå)

⁴ Klassificeringen av regioner beskrivs i bilaga 4.

sjukpenningandel än gifta utan barn. Kvinnor med småbarn har till exempel betydligt högre sjukpenningandel än kvinnor som ej har småbarn om de inte utnyttjat möjligheten till föräldrapenning för vård av barn. Detta gäller framför allt ensamstående kvinnor med småbarn. De som ej haft tillfällig föräldrapenning för vård av barn är säkert mer representativa för småbarnsmammors sjuklighet.

Män som är gifta eller sambor har lägre sjukpenningandel än ensamstående män med lika gamla barn.

De som var arbetslösa 1990–1995 hade större sjukpenningandel 2001 än andra. Ju fler år man hade problem med arbetslöshet mellan 1993–1995 desto högre sjukpenningandel 2001. Sambandet gäller både kvinnor och män.

De med förgymnasial utbildning har en högre andel av inkomsten som utgörs av sjukpenning än eftergymnasialt utbildade. Man kan säga att ju lägre utbildning desto större andel av inkomsten kommer från sjukskrivning, förtidspension och arbetslöshetsunderstöd.

De som studerade under en kortare tid under lågkonjunkturen 1993–1995 hade större andel sjukpenning av totalinkomsten år 2001 än de som var sysselsatta eller studerade under flera år. Gruppen domineras förmodligen av personer med arbetsmarknadsproblem och av den anledningen finns samma samband som mellan arbetslöshet och sjukskrivning.

Kvinnor och män som invandrat efter 1992 har mindre sjukpenningandel än alla andra i åldersgruppen 20–64 år. Mönstret har förstärkts sedan 1996.

De som haft socialbidrag under 2001 har betydligt högre andel av inkomst från arbetslöshetsunderstöd, förtidspension och sjukpenning än andra. Arbetslöshet och dålig hälsa har naturligtvis samband med dålig ekonomi.

Resultat av studie av arbetsplatser

Det finns en allmän ökning av den sjukpenningrelaterade sjukfrånvaron som kan observeras på alla arbetsställen, näringsgrenar, regioner, sektorer, oberoende av arbetsställets storlek och utbildningsstruktur. Mycket av den förändringen beror på att tiden med sjukpenning, snarare än antalet personer som haft sjukpenning, ökar.

Den andra stora förändringen är att kommunal verksamhet fått allt större problem sedan 1996. År 2001 återfinns branscher där den kommunala sektorn dominerar, bland de mest drabbade. Ökningen av sjukpenningandelen (och därmed sjukskrivningstiden) och antalet sjukskrivna är betydande även inom landstingsfinansierad vård. Både ökningen och den nivå på den sjukpenningrelaterade frånvaron som den lett till är emellertid mindre inom landstingssektorn jämfört med den kommunala sektorn.

Om man endast studerar arbetsplatser inom de fyra näringsgrenar som domineras av kommunal sektor, *barnomsorg, äldre- och handikappomsorg, övrig vård och omsorg*, samt *utbildning* finns skillnad mellan privat och offentlig verksamhet. Den privata sektorn har lägre sjukpenningandel. Det är emellertid svårt att tolka skillnaden eftersom vi saknar mer detaljerad information om verksamheterna.

Arbetsplatsen har betydelse för andelen sjukskrivna. Skillnaden mellan arbetsplatserna ökar under 1990-talet.

Små arbetsplatser har mindre problem med sjukskrivningar än större. Arbetsplatsens storlek betyder emellertid mycket mer för kvinnor än för män. De största arbetsplatserna har mindre problem än de som har mellan 50 och 500 anställda.

Ju mer kvinnodominerad en arbetsplats är desto högre sjukfrånvaro bland kvinnorna. Det finns även en viss inte signifikant tendens till att sjukfrånvaron bland män ökar när arbetsplatsen domineras av män.

De finns ett linjärt samband mellan de anställdas medelålder och sjukpenningandelen. Ju högre medelålder det är på en arbetsplats desto högre sjukpenningandel.

Arbetsplatser med hög andel eftergymnasialt utbildade har lägre sjukpenningrelaterad frånvaro än andra både 1993, 1996 och 2001. På arbetsställen med stor andel eftergymnasialt utbildade ökar sjukpenningandelen mindre mellan 1996 och 2001 än för andra arbetsställen. År 1993 hade arbetsplatser med hög andel förgymnasialt utbildade högre sjukpenningandel än övriga. Den skillnaden försvinner till år 2001.

1 Bakgrund

Sedan 1996 har kostnaderna för sjukskrivningarna ökat dramatiskt. Många studier pågår för att försöka finna orsakerna till denna ökning som orsakar stora problem för samhällsekonomin. Ett av regeringens viktigaste mål är att försöka få kontroll över de höga kostnaderna för sjukskrivningarna.

Det finns ett klart samband mellan sjukfrånvaro och konjunktur (Jans, 2003, Henrekson och Persson, 1992). Sjukfrånvaron ökar under högkonjunktur och minskar under lågkonjunktur. En av huvudfaktorerna bakom detta mönster har ansetts vara att äldre personer blir kvar på arbetsmarknaden under högkonjunktur, men förtidspensioneras under lågkonjunktur. Fram till 1991 var det möjligt att förtidspensioneras av arbetsmarknadsskäl, vilket gjorde att många äldre fick förtidspension under lågkonjunktur. Ekonomer har också visat att det finns ett positivt samband mellan ersättningsnivå och sjukskrivningar (Henrekson och Persson, 2002, Skogman Toursie, 2002).

I början av 1990-talet genomfördes en rad olika reformer för att få kontroll över problemen i den svenska ekonomin. Reformerna påverkade all offentlig verksamhet, både statlig, kommunal och landstingsverksamhet. Förändringarna inverkar på verksamheten vid många arbetsplatser. En studie inom den kommunala sektorn visar ett klart samband mellan risk för långtidssjukskrivning och oro för förnyelse/omorganisation. (Szucs, Hemström och Marklund, 2003).

Flera reformer berörde sjukförsäkringssystemet. En karensdag infördes och de första fjorton dagarna av en sjukskrivningsperiod ersattes av arbetsgivaren med så kallad sjuklön. Dessutom togs möjligheten att förtidspensioneras av arbetsmarknadsskäl bort. Det finns mycket som talar för att de som pensionerades av arbetsmarknadsskäl i första hand var de som också hade problem med hälsan. Om många äldre med hälsoproblem lämnat arbetskraften medför det att andelen sjukskrivna bör bli lägre eftersom de förtidspensionerade inte belastar sjukpenningkostnaderna. Under 1990-talet skärptes reglerna för förtidspension vilket gjorde att antalet nybeviljade förtidspensioner minskade. En del av den ökande andelen långtidssjukskrivna förklaras av att det blev svårare att få förtidspension (Alm Stenflo, 2000).

En ökande andel äldre i arbetskraften medför också att antalet sjukskrivna ökar. Mellan 1996 och 1999 förklarades ca fem procent av uppgången för kvinnor och tio procent av uppgången för män av en förändrad åldersstruktur i arbetskraften. Det är alltså endast en

förhållandevis liten del av förändringen som beror på att arbetskraften åldras.

Sjukfrånvaron har ökat mer i de nordligaste länen än i andra delar av landet. I de kommuner där sjukfrånvaron var högst 1996 ökade den mest mellan 1997–1999 (RFV 2003:4). Samma studie visar emellertid att om man vill minska kostnaden för sjukskrivningar och förtidspension i enlighet med regeringens mål måste man minska sjukfrånvaron i hela landet, eftersom en förändring i kommuner med högst sjukfrånvaro och andel förtidspensionerade endast påverkar de totala kostnaderna med mellan 5–10 procent. Detta beror på att kommuner med mycket hög frånvaro på grund av sjukskrivning och förtidspension har en relativt liten andel av Sveriges befolkning.

Något som förbryllat dem som studerar sjukfrånvaron är att arbetsmiljön i många avseenden har förbättrats under 1990-talet. Studier visar också att en allt större andel av befolkningen anser att de har god hälsa. (SOU 2002:62 Bilaga 4).

De refererade studierna för fram flera olika hypoteser och visar på samband med flera olika faktorer.

- *Ålder.* I och med att arbetskraften åldras kommer antalet långtidssjukskrivna att öka. Effekten av förändrad ålder kan dels vara direkt och dels indirekt. Med indirekt menas här att medelåldern för anställda på arbetsstället kan ha betydelse för frånvaron. Direkt syftar på arbetstagarens egen ålder.
- *Instängningseffekt.* På grund av minskad benägenhet/förseningar i beviljandet av förtidspension hålls de sjukaste kvar på arbetsmarknaden.
- *Inlåsningsseffekt.* På vissa arbetsställen och i vissa yrken kan det finnas en "inlåsningsseffekt", d.v.s. problem att byta arbete på grund av att arbetsmarknaden är begränsad. Brist på rörlighet kan medföra att fler blir sjukskrivna.
- *Selektionseffekt.* Under perioder med hög arbetslöshet står de med sämre hälsa i större utsträckning utan sysselsättning (arbetslösa). En ökad andel sysselsatta medför att även en större andel med sämre hälsa återkommer till arbetsmarknaden och får tillgång till sjukförsäkringssystemet. Mycket av det som tolkats som en konjunktoreffekt beror på selektionsfaktorer.

- *Ökade arbetskrav.* De ekonomiska neddragningarna i början av 1990-talet ledde till ändringar av organisationen inom offentlig sektor. De anställda tvingades bli mer effektiva vilket medförde att pressen på dem som arbetade kvar blev större. Om pressen ökar medför det efter några år att fler kan drabbas av utbrändhet och andra arbetsskador. Krav på minskade kostnader/ökad produktivitet inom den privata sektorn kan ha fått samma effekt. Effekten kan förväntas drabba dubbelarbetade kvinnor i högre grad än män.
- *Ändrade attityder.* Läkare har blivit allt mer benägna att sjukskriva arbetsföra. Attityden till sjukskrivning har ändrats. Detta understöds av ett transfereringssystem som i vissa inkomstlägen ger större dag ersättning vid sjukskrivning än arbetslöshet.
- *Arbetsgivares bristande incitament.* Brister i organisation och arbetsledning kan leda till hög andel sjukskrivna. Sjuklöneperiodens längd kan leda till att arbetsgivare inte vill anställa personer med dålig hälsa, alternativt inte vill ha tillbaks personer med dålig hälsa på arbetsplatsen. Det faktum att kostnaderna ökat för att behålla personal med dålig hälsa kan också ha lett till minskat intresse att satsa på företagshälsovård/rehabilitering.
- *Ökat fusk.* Både massmedia och politiker har antytt att de ökade sjukskrivningarna beror på ökat fusk d.v.s. fler är sjukskrivna utan att vara berättigade till ersättning.

Syfte

Många av hypoteserna kan inte studeras med registerinformation. En principiell begränsning med registerinformation är att man kan belysa samband, men det är oftast svårt att fastställa vad som orsakar sambanden. Fördelen med registerstudier är att de är förhållandevis billiga och kan användas till att ringa in problem. För att fastställa orsakssamband behövs komplettering med riktade studier. Registerstudier kan användas som underlag för att definiera klarare mål för mer specifika kompletterande undersökningar.

Syftet med den här studien är att för perioden mellan 1993 och 2001 med tillgängliga registerdata belysa

- hur sjukskrivningarna är fördelade på kön, ålder, familjesituation, tidigare arbetslöshetserfarenhet, utbildningsnivå, näringsgren, antalet anställda på arbetsstället, sektor och region

samt

- hur uppgången i sjukskrivningarna är fördelad med avseende på de sjukskrivnas kön, ålder, familjesituation, tidigare arbetslöshetserfarenhet, utbildningsnivå etc.

De sjukskrivningar som studeras är endast de som resulterar i utbetald sjukpenning.⁵ Det mått på sjukfrånvaro som används är sjukpenningandelen, d.v.s. den andel av inkomsten som utgörs av sjukpenning.⁶

Problematiken studeras ur olika perspektiv för att få en så fullständig bild av utvecklingen som möjligt. Dels studeras andelen sjuka och dels kostnaden per sjuk. Andelen sjuka behöver inte ändras för att kostnaden ändras. Dels studeras nivån på sjukpenningandelen och dels förändringen mellan 1996 och 2001. Det är inte säkert att näringsgrenar som har högst sjukpenningandel också är de näringsgrenar där ökningen varit störst. Dels studeras de sysselsatta⁷ och dels samtliga i åldrarna 20–64 år. Många av dem som haft sjukpenning under mycket lång tid definieras inte som sysselsatta i registren eftersom de saknar förvärvsinkomst. De som inte definieras som sysselsatta får över en tredjedel av försäkringskassans utbetalade sjukpenning. Sjukpenningandelen jämförs med andelen av den totala inkomsten som utgörs av summan av sjukpenning, förtidspension respektive arbetslöshetsunderstöd, eftersom det finns risk att det förekommer att personer vandrar mellan systemen. Dels studeras arbetsställen och dels personer för att se om det finns enskilda arbetsplaster som orsakar mer problem med sjukskrivningar än andra.

Rapportens uppläggning

Det *andra kapitlet* fokuseras på skillnaden mellan kostnadsutveckling och utveckling av andelen personer som haft utbetalning av sjukpenning, förtidspension och arbetslöshetsersättning mellan 1993–2001. Utvecklingen studeras för samtliga män och kvinnor i olika

⁵ Se bilaga 3 för definition av sjukpenning.

⁶ Se bilaga 1 för exakt definition av sjukpenningandel.

⁷ I princip sysselsatt i november enligt RAMS. Se Basfakta LOUISE i referenslistan för definition av sysselsatta.

åldrar. För näringsgrenar studeras utvecklingen först för gruppen sysselsatta⁸ eftersom de har uppgifter om näringsgren. Nästan en tredjedel av de totala sjukpenningkostnaderna betalas emellertid ut till dem som klassificeras som ej sysselsatta. För att få en mer komplett bild av kostnadsutvecklingen visas den också för *samtliga* kvinnor och män i åldrarna 20–64 år, indelade efter senast kända näringsgren efter 1990.

Det *tredje kapitlet* visar om de personer som hade sjukpenning eller förtidspension år 2001 redan tidigare hade en betydande andel av försörjningen från transfereringar. Dessutom vänds perspektivet så att vi också ser på om de som hade problem i början av 1990-talet i form av sjukskrivning och arbetslöshet också är de som är uppbär sjukpenning 2001.

I det *fjärde kapitlet* studeras hur olika bakgrundsfaktorer sammanhänger med andelen av inkomsten som utgörs av sjukpenning år 2001. Dessutom undersöks hur faktorerna påverkar förändringen av sjukpenningandelen mellan 1996–2001. Studien görs med en multivariat regressionsmodell (variationsanalysmodell) över sjukskrivningarna, d.v.s. en studie av hur flera olika faktorer tillsammans påverkar kostnaderna. Den population som studeras är samtliga personer mellan 20 och 64 år. Dessutom kontrolleras hur andra transfereringar, förtidspension och arbetslöshetsunderstöd, påverkar resultaten.

En del av de samband som man ser när man studerar en faktor i taget beror på samma bakomliggande orsak. En modellansats kan ses som ett sätt att standardisera. Den bakomliggande orsaken kommer att ge effekt på den faktor eller variabel i modellen som den har högst korrelation med.

Det *femte kapitlet* fokuserar på arbetsplatsen. Den population som ingår består av samtliga sysselsatta i åldrarna 20–64 år. Första delen av kapitlet är deskriptiv och visar hur olika arbetsplatsfaktorer var för sig påverkar sjukpenningandelen. I den sista delen av kapitlet studeras en modell med arbetsplatsen som objekt och sjukpenningandelen i medeltal som beroende variabel. I modellen (en kovariansanalysmodell) studeras samtidigt flera olika bakgrundsfaktorer som hämtas från register. Modellen studeras för nivån för sjukpenningandelen 1993, 1996 och 2001 och för förändringen mellan 1996 och 2001.

⁸ I princip sysselsatt i november enligt RAMS. Se Basfakta LOUISE i referenslistan för exakt definition av sysselsatta.

Material

Studien har genomförts med individdata och företagsdata från databasen LOUISE⁹, samt med viss information om familj från RTB¹⁰. Informationen om inkomster rapporteras till SCB i samband med taxeringen varje år. Av den anledningen finns inkomstuppgifterna tillgängliga med viss tidsfördröjning, eftersom taxeringen genomförs och godkänns året efter inkomståret. Det är orsaken till att utvecklingen när studien påbörjades endast kunde följas till och med år 2001.

Antalet sjukskrivna definieras i denna studie som antalet män respektive kvinnor i åldrarna 20–64 år som någon gång under året uppburit sjukpenning från försäkringskassan. Utbetalningen är den summerade utbetalningen från försäkringskassan under året. Inkomstregistren innehåller ingen information om sjukperioder under året. Man kan alltså inte skilja på om en person haft en eller flera sjukperioder. RFV:s material om sjukdagar var inte tillgängligt när studien påbörjades under sommaren 2003.

Sedan 1992 har arbetsgivarna i princip¹¹ betalat sjuklön under de första 14 dagarna av sjukperioden. I registren går inte att skilja den sjuklön som betalas av arbetsgivarna från lön av arbete.

Uppgifter om arbetsplatsen hämtas från taxeringsuppgifterna. Av den anledningen är det i huvudsak personer som varit sysselsatta under året som har uppgifter om arbetsplats, sektor, näringsgren och arbetsplatsens region. Uppgift om arbetsställe eller arbetsplats har hämtats från Centrala företags- och arbetsställeregistret (CFAR). I bilaga 2 beskrivs närmare hur arbetsställen definieras.

Varje arbetsställe har uppgift om kommun, sektorkod¹² och en kod för näringsgren/bransch¹³. Kommunerna har grupperats i förvärvsregioner beroende på näringslivets struktur och pendlingsförhållanden¹⁴.

Sektorindelningen beskriver ägandeförhållanden. Näringsgrensindelningen fokuserar på huvudsaklig typ av verksamhet vid arbetsstället. Den ursprungliga femställiga koden för näringsgren har delats in i 40 grupper.

⁹ SCB:s Longitudinella databas för utbildning, inkomst och sysselsättning. Se referenslista!

¹⁰ SCB:s befolkningsregister (Registret över totalbefolkningen = RTB). Se referenslista!

¹¹ Bestämmelserna har ändrats under perioden. 1997/98 var sjuklöneperioden 28 dagar. Ersättningsnivåerna har också ändrats. Se bilaga 2.

¹² Se "Standard för institutionella enheter" (MIS 1968:6)

¹³ SNI92."Standard för svensk näringsgrensindelning, 1992" MIS 1992:6.

¹⁴ Se bilaga 4 för beskrivning av vilka kommuner som ingår i de olika förvärvsregionerna.

2 Beskrivning av utvecklingen 1993–2001

Inledning

I detta kapitel beskrivs hur ersättningen från försäkringskassan har varierat under åren 1993–2001. Vi studerar hur ersättningen fördelas på kvinnor och män samt åldersfördelningen för dem som varit sjukskrivna. Slutligen analyseras hur sjukpenningandelen av inkomsten varierar mellan 40 olika näringsgrenar mellan 1993 och 2001, samt mellan 1996 och 2001.

En del av förändringarna mellan 1993 och 2001 beror på att bestämmelserna om ersättningsnivån för sjukpenningen och sjuklöneperiodens längd varierat. Ett exempel på den typen av förändring ser man 1997–1998 då sjuklöneperioden under drygt ett år var 28 dagar i stället för 14 dagar. Andelen som då hade någon utbetald sjukpenning är rekordlåg, under 10 procent för män och 14 procent för kvinnor. Det beror på att de som endast var sjuka kortare tid än 28 dagar betalades av arbetsgivaren i form av sjuklön. Dessa personer saknar uppgift om inkomst av sjukpenning i inkomstregistren.

Om sjukpenningen:

1 karensdag sedan april 1993

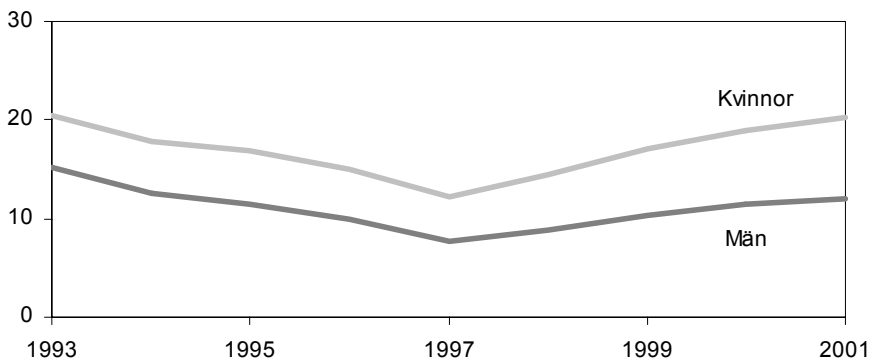
Sjuklöneperiod: 14 dagar utom jan 1997–mars 1998 då den var 28 dagar. Den betalas av arbetsgivaren.

Ersättningsnivåerna har varierat något beroende på sjukskrivningens längd. Den var låg framför allt jan 1996–dec 1997. Se bilaga 3.

Procent med någon utbetald sjukpenning under året, 1993–2001

Samtliga män och kvinnor mellan 20–64 år

Procent

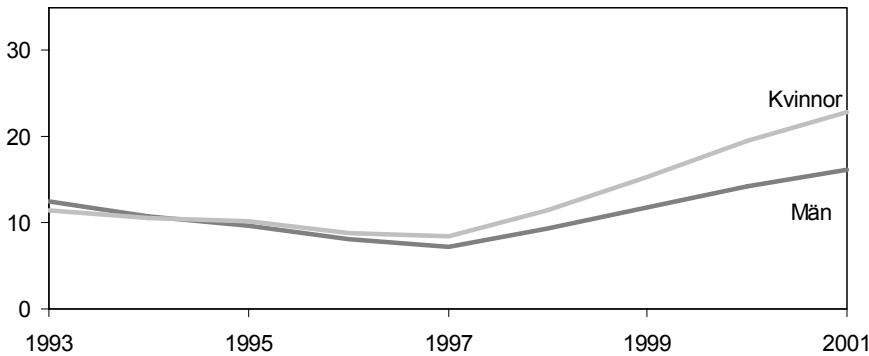

Sjuklöneperioden var 28 dagar 1997/98 Låg ersättningsnivå 1996/97.

Utvecklingen av kostnaderna för sjukpenning 1993–2001

Utbetalning till samtliga män och kvinnor i åldrarna 20–64 år

Miljarder kronor

Sjuklöneperioden som var 28 dagar 1997/98 och låg ersättningsnivå 1996/97 påverkar den summa som återspeglas i individernas inkomster. Kostnader i 2001 års priser.

I den fortsatta studien jämförs endast år 1993, 1996 och 2001 för att undvika effekten av den tillfälligt utökade sjuklöneperioden. År 1996 var ersättningsnivån för sjukpenning cirka fem procent lägre än 1993 och 2001. Ersättningsnivån påverkar naturligtvis utbetalningen av sjukpenning per person.

De kvinnor som fick någon form av sjukpenning fick nästan dubbelt så mycket ersättning per capita under året 2001 som 1993 (se tabell 2.2 i tabellbilagan). Ökningen skedde huvudsakligen mellan 1996 och 2001. Under samma period ökade också andelen kvinnor som fick någon utbetalning av sjukpenning från 15 till 20 procent. Ökningen av utbetald sjukpenning per capita är betydande även för män medan andelen som haft någon utbetald sjukpenning under året stigit marginellt sedan 1996 och faktiskt sjunkit sedan 1993.

Andelen män i åldrarna 20–64 år som under 1993 hade någon form av utbetald sjukpenning eller rehabiliteringsersättning under året var 15 procent. Andelen sjönk till under 10 procent 1996/97 för att sedan åter stiga till 12 procent år 2001.

Andelen som uppstår sjukpenning har alltså inte alls stigit i samma omfattning som utbetalningarna per capita. Det innebär att tiden med sjukpenning har ökat mycket mer än andelen personer som haft sjukpenning. Bestämmelserna år 1993 och 2001 gällande sjukpenning, karensdag och sjuklöneperiod är likartade, så skillnaderna mellan 1993 och 2001 kan inte förklaras av att ersättningsnivåerna ändrats.

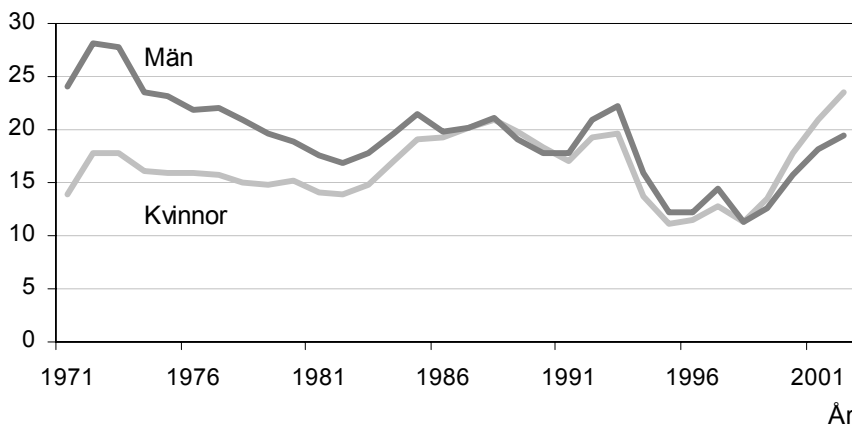
Nybeviljade förtidspensioner

Under åren 1995–2000 beviljades betydligt färre kvinnor och män förtidspension än tidigare år. Därmed ackumulerades antalet långtidssjukskrivna. Som redan påpekats torde det låga antalet nybeviljade förtidspensioner medfört att personer med dålig hälsa förblivit sjukskrivna istället för att förtidspensioneras. Uppgången i antalet långtidssjukskrivna kan delvis betraktas som ett bokföringsproblem – vilken budgetpost ska försörja personer med dålig hälsa?

Trots att det är betydligt fler kvinnor än män som är sjukskrivna är det ungefär lika många män som kvinnor som beviljas förtidspension årligen. Det har dessutom skett en förändring i könsmönstret för nybeviljade förtidspensioner efter 1986. Sedan år 2000 har en något högre andel kvinnor fått förtidspension.

Nybeviljade förtidspensioner på heltid 1971–2002

Tusental

Källa: RFV

Samband med andra transfereringar

Många har hävdats att anledningen till de ökande sjukpenningkostnaderna skulle vara att de stora grupper som är födda på 1940-talet nu nått de åldrar där risken för sjukskrivningar är stor. Endast en mindre del av uppgången beror på förändrad åldersstruktur. Cirka fem procent av uppgången för kvinnor och tio procent av uppgången för män mellan 1996 och 1999 förklaras av att den arbetande befolkningen åldrats. (Alm Stenflo, 2000)

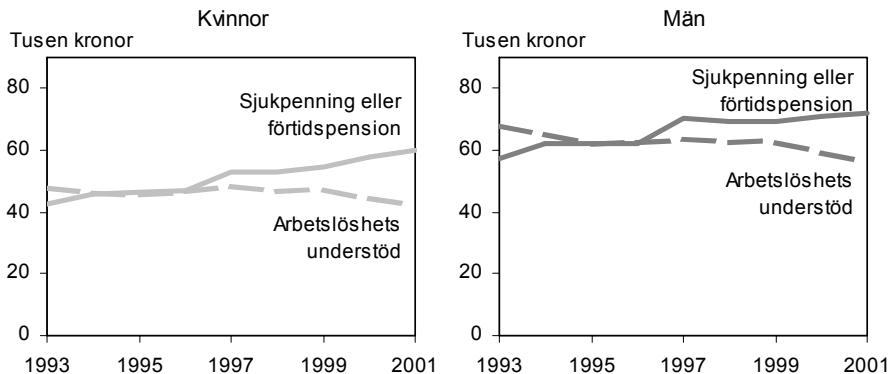
Under perioder då det är restriktivt syn på att nybevilja förtidspensioner blir fler långtidssjuka kvar som sjukskrivna och ökar sjukskrivningskostnaderna. Av den anledningen kan det vara intressant att studera utvecklingen av summan utbetald sjukpenning och förtidspension. Studerar man hur mycket sjukpenning och

förtidspension som i medeltal betalades ut per år till dem som fick någon av ersättningarna har allt mer betalats per person sedan 1993.

Den hastiga ökningen mellan 1996–1998 beror på förändringen av sjuklöneperioden. Sjukfall som var kortare än 29 dagar föll 1997/98 inom sjuklöneperioden. Om man bortser från regelförändringarna hade förmodligen utvecklingen av kostnaderna för förtidspension och sjukpenning varit relativt jämnt ökande sedan 1993.

Jämförelse mellan utbetalat belopp per person i form av sjukpenning/förtidspension och arbetslöshetsunderstöd år 1993–2001

Aldrarna 20–64 år

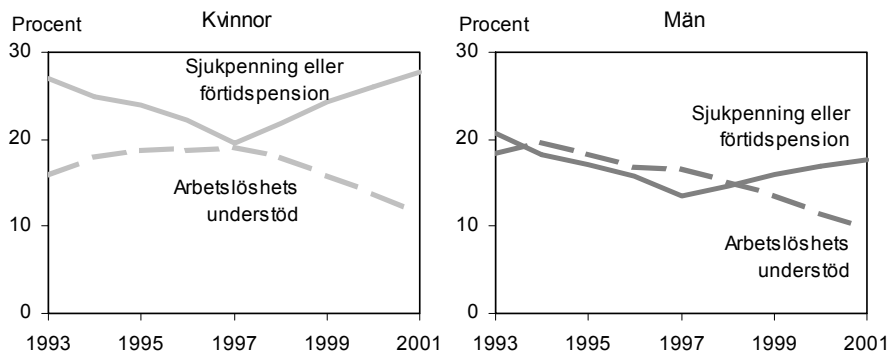
Utbetalningen per arbetslös till dem som haft någon form av arbetslöshetsunderstöd¹⁵ minskar kontinuerligt från 1993 för både män och kvinnor. Konjunkturen förbättras vilket leder till att arbetslöshetsperioderna minskar.

Andelen bland kvinnor respektive män som haft någon utbetalning av sjukpenning eller förtidspension under året minskar mellan 1993 och 1997 för att sedan snabbt stiga igen. Utvecklingen är mer dramatisk för kvinnor än för män. Mellan 1993 och 1996 minskar alltså andelen som har någon utbetalning av sjukpenning eller förtidspension medan utbetalningen per capita sakta ökar.

¹⁵ I arbetslöshetsunderstödet ingår även utbetalningar för arbetsmarknadspolitiska åtgärder som betalts direkt till den enskilde. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder som betalas till arbetsgivaren, t. ex. ersättning för provanställning eller arbetsträning av något slag, ser ut som lön i SCB:s register och finns därför registrerat som lön och kan därför inte särskiljas från förvärvsinkomsten. Detta inkomstslag bidrar så litet till totalinkomsten att det inte påverkar resultaten.

Procent av samtliga som har fått någon utbetalning under året av sjukpenning/förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd¹⁶ år 1993–2001

Åldrar 20–64 år

För män har andelen av samtliga i åldern 20 och 64 år som fått någon utbetalning av arbetslöshetsunderstöd under ett visst år minskat kontinuerligt sedan 1994. För kvinnor minskade andelen först efter 1997.

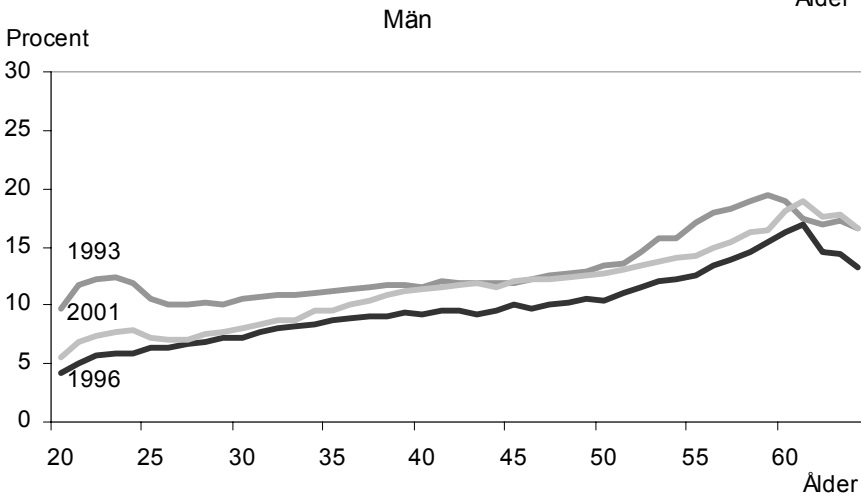
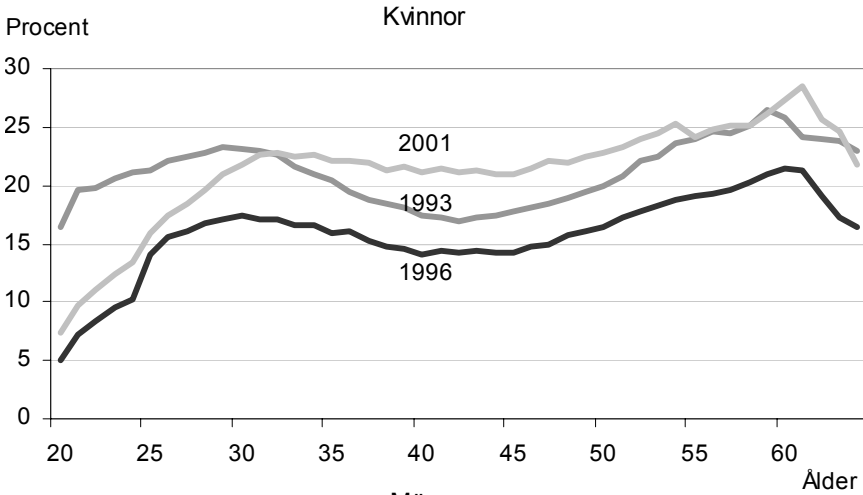
Kön och ålder

Bland de sysselsatta minskade andelen sjukskrivna i de flesta åldrar mellan 1993 och 1996. Minskningen är emellertid betydligt större bland unga kvinnor och män än för andra åldersgrupper. Med unga menas i det här fallet kvinnor och män under 25 år. En trolig orsak till det förändrade mönstret är att unga fått allt svårare att ta sig in på arbetsmarknaden under 1990-talet. I slutet av decenniet är det förmodligen i huvudsak unga med god hälsa och arbetsmotivation som fått sysselsättning.

Andelen kvinnor som haft någon form av sjukpenning från försäkringskassan år 2001 överskrider 1993 års nivå utom för åldrarna under 30 år. Den förändringen kan i huvudsak tillskrivas den ökande andelen sjukskrivna inom den kommunala sektorn. År 1996 var andelen med sjukpenning ovanligt låg. Mellan 1996 och 2001 ökar andelen kvinnor i alla åldrar över 25 år som haft någon form av sjukpenning markant.

¹⁶ Det finns personer som både haft arbetslöshetsunderstöd och förtidspension och/eller sjukpenning i båda grupperna.

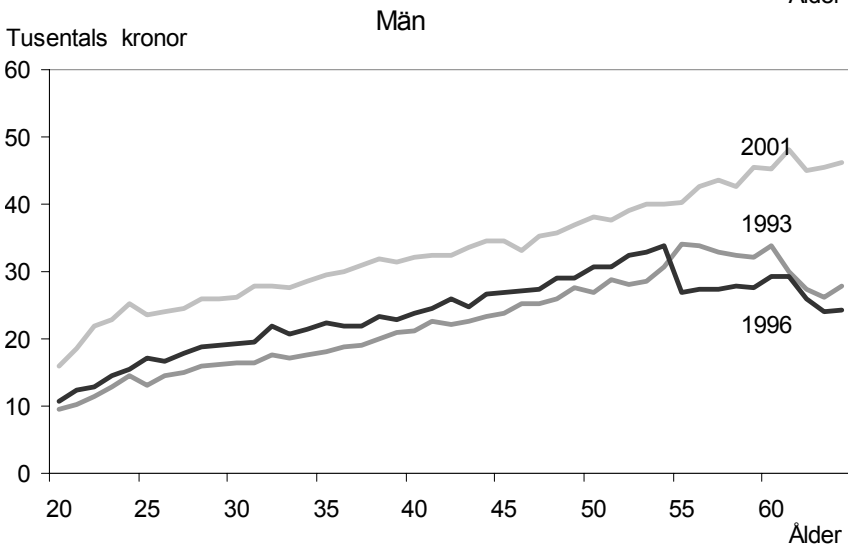
Procent av de sysselsatta med någon utbetald sjukpenning under året efter ålder 1993, 1996 och 2001.

För männen del noteras också en uppgång i andelen sjukskrivna från 1996 till 2001. Uppgången är mindre än för kvinnorna och överstiger 1993 års nivå endast i åldrarna 60–64 år.

I medeltal utbetald summerad sjukpenning per sjuk under åren 1993, 1996 och 2001.

Uppgifterna avser personer som varit sysselsatta under året

Den totala utbetalningen av sjukpenning per sjuk och år var lika stor 1993 och 1996 för kvinnor under 50 års ålder. För män var den något högre 1996 än 1993.

År 1996 betalades i medeltal en mindre summa sjukpenning ut per sjuk för de äldsta än 1993. Under lågkonjunkturen i början av 1990-talet fick många av dem som hade sämst hälsa förtidspension. Antalet nybeviljade förtidspensioner var mycket högt 1992 och 1993. De flesta som beviljades förtidspension var över 50 år. De som har

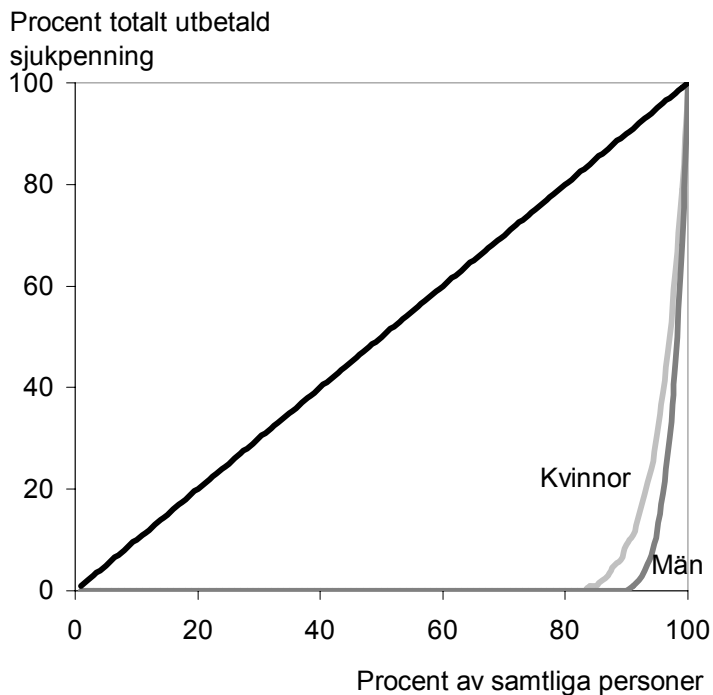
heltids förtidspension har inte rätt till sjukpenning. På grund av detta hade förmodligen gruppen som hade rätt till sjukpenning 1996 bättre hälsa än dem som ingick i gruppen 1993. När man beviljar förtidspension generöst försvinner de med längsta sjukskrivningarna från de äldsta åldersgrupperna. Hacken i kurvorna efter 55 års ålder beror i stor utsträckning på förtidspension och efter 61 års ålder på förtida uttag av ålderspension eller delpension. För män har utbetald sjukpenning i medeltal stigit ungefär lika mycket i alla åldrar.

Om man jämför kurvorna över i medeltal utbetald summerad sjukpenning per sjuk för män och kvinnor år 2001 så ser man att utbetalningen ökar jämnt för män men sjunker kraftigt för kvinnor efter 55 års ålder. Det nästan lika många män som fått nybeviljade förtidspensioner som kvinnor. Detta trots att det är fler kvinnor än män med lång sjukskrivning. Kurvornas utseende tyder på att det finns många kvinnor med långa sjukskrivningstider under 55 års ålder.

Fördelningen av sjukpenningkostnaderna

Inom ekonomi brukar man använda olikhetsmått som visar hur kostnader eller inkomster fördelar sig inom en population. För att se hur kostnaderna för sjukpenning fördelar sig bland samtliga i åldrarna 20–64 år beräknas andelen av populationen som står för en viss andel av kostnaderna. På axeln över kostnaderna är populationen sorterad efter kostnad, så att de med högst kostad (sjukpenning) ligger närmast 100 procent.

Fördelningen av den utbetalda sjukpenningkostnaden för män respektive kvinnor 2001¹⁷

Siffermaterial finns i tabell 2.3 i tabellbilagan

Om kurvorna följer en rak linje kan man säga att kostnaderna är jämnt fördelade i populationen. Ju närmare kurvan ligger en rak linje desto jämnare är alltså fördelningen av kostnaderna för sjukpenning. Sjukpenningkostnaderna är mer ojämnt fördelade för män än kvinnor. De fem procent av männen som har mest sjukpenning uppbär 88 procent av männens totala sjukpenningkostnader. De fem procent av kvinnorna som har mest sjukpenning får 69 procent av totalt utbetald sjukpenning från försäkringskassan till kvinnor. De flesta har trots allt ingen sjukpenning under året. Cirka 15 procent av befolkningen i åldrarna 20–64 år står för nästan hela den totala kostnaden för sjukpenning år 2001.

¹⁷ Ytan mellan kurvan och den raka linjen används för att beräkna den s.k. GINI-koefficienten som ekonomer ofta använder till att beskriva olikhet i inkomstfördelningen.

Näringsgren för sysselsatta

Indelning i näringsgrenar

Företag och arbetsställen klassificeras efter aktivitet i näringsgrenar. Med aktivitet menas här en process i vilken en viss kombination av produktionsfaktorer (insatsvaror, realkapital och arbetskraft) ger upphov till ett utflöde av produkter (varor och tjänster).

Här kommer vi att dela in arbetsställen i ca 40 näringsgrenar.¹⁸

Näringsgrens- eller branschindelning bygger på den verksamhet som bedrivs på en viss arbetsplats. För att se i vilka näringsgrenar som sjukskrivningarna ökat mer än förväntat studeras endast de sysselsatta, eftersom de har uppgifter om näringsgren i registren. Ett åldersstandardiserat indexantal har beräknats för varje näringsgren. Indexantalet beräknas som kvoten mellan det observerade och förväntade antalet sjuka under 2001. Om antalet observerade och förväntade är lika många är indexantalet 100. Det förväntade antalet är det antal sjuka man skulle ha år 2001 om andelen sjuka i varje ålder varit detsamma som år 1993. Bli indexantalet högre än 100, har andelen sjuka ökat med så många procent som indexet ökat i enheter mellan 1993 och 2001.¹⁹ Ökningen beror inte på åldersfördelningen.

På motsvarande sätt beräknas den förväntade kostnaden för sjukpenning som summering av den kostnad man skulle fått om medelkostnaden per åldersgrupp 1993 gällt, jämfört med den verkliga kostnaden år 2001.

Mellan 1993 och 2001 visar det sig att det förväntade antalet personer med sjukpenning är högre än det observerade för män. Indexet har värdet 91 vilket innebär en nedgång med cirka nio procent. För kvinnor har antalet stigit med cirka tre procent. Indexantalet steg emellertid med över tio procent för kvinnor inom äldre- och handikappomsorg, barnomsorg, utbildning och övrig vård och omsorg.

Utbetalningarna av sjukpenning steg för både män och kvinnor i alla näringsgrenar. Totalt steg utbetalningarna med omkring 43 procent för män och med omkring 71 procent för kvinnor.

¹⁸ Indelningen av näringsgrenar beskrivs i bilaga 4.

¹⁹ Som sysselsatt definieras i princip den som haft kontrolluppgift i november. Se LOUISE i referenslistan för exaktare information.

De fem näringsgrenar där antalet med sjukpenning och sjukpenning-kostnaderna under året har ökat mest mellan 1993–2001

Sysselsatta män och kvinnor 20–64 år

Näringsgrenar där antalet sjuka växer mest 1993–2001	Index antal	Näringsgrenens andel av totala kostnaderna (Procent)	Näringsgrenar där sjukpenning-kostnaderna växer mest 1993–2001	Index kostnad	Näringsgrenens andel av totala kostnaderna (Procent)
<i>Kvinnor</i>					
Utbildning	116	12,47	Jordbruk, skogsbruk fiske ²⁰ Datakonsulter och dataservicebyråer	228	0,66
Barnomsorg	115	6,40		187	0,94
Övrig vård och omsorg	112	3,62	Försäkringsbolag	185	0,53
Intresseorganisationer och religiösa samfund	108	1,58	Äldre- och handikappomsorg	185	12,52
Försäkringsbolag	107	0,53	Barnomsorg	184	6,40
Totalt	103	100	Totalt	171	100
<i>Män</i>					
Offentligförvaltning mm	105	4,83	Jordbruk, skogsbruk fiske	180	2,47
Transport och magasinering	103	8,97	Övrig vård och omsorg	161	1,06
Utbildning	100	4,99	Försäkringsbolag	161	0,47
Livsmedelsindustri mm	98	2,59	Övrig tillverkningsindustri	160	1,26
Textil- och beklädnadsindustri	98	0,35	Äldre- och handikappomsorg	160	0,92
Totalt	91	100		143	100

Samtliga näringsgrenar redovisas i tabell 2.4

Omorganisation och oro kan bidra till ökad andel sjukskrivna inom en näringsgren. Mellan 1996 och 2001 ökar till exempel andelen som haft sjukpenning under året och utbetalningen av sjukpenning per sjuk person för näringsgrenen *datakonsulter och dataservicebyråer*. Tabell 5.3 i tabellbilagan visar emellertid att näringsgrenen hör till dem som har en sjukskrivningsnivå långt under genomsnittet både 1993 och 1996 och att nivån inte är särskilt hög 2001 även om den ökat.

Andra exempel på samma fenomen är *banker, försäkringsbolag och andra kreditinstitut* där sjukskrivningarna ökat mycket. Dessa näringsgrenar hade låga kostnader och få med sjukpenning 1993 och har trots den stora ökningen en relativt låg nivå även år 2001.

²⁰ Näringsgrenen domineras av egna företagare som ej har sjuklön. Det gör att näringsgrenen inte går att jämföra med övriga näringsgrenar. Se bilaga 3.

Inom den offentliga sektorn är det framför allt inom *utbildning* och *barnomsorg* som både andelen sjukskrivna och utbetalningen per sjuk ökat markant. Det är dessutom stora näringsgrenar som påverkar de totala kostnaderna markant.

De fem näringsgrenar där antalet med sjukpenning och sjukpenning-kostnaderna under året har ökat mest mellan 1996–2001

Sysselsatta män och kvinnor 20–64 år

Näringsgrenar där antalet sjuka växer mest 1996–2001	Index antal	Näringsgrenens andel av totala kostnaderna (Procent)	Näringsgrenar där sjukpenning-kostnaderna växer mest 1996–2001	Index kostnad	Näringsgrenens andel av totala kostnaderna (Procent)
<i>Kvinnor</i>					
Datakonsulter och dataservicebyråer	171	0,94	Jordbruk, skogsbruk fiske ²¹	220	0,66
Uthyrningsföretag	151	0,07	Datakonsulter och dataservicebyråer	198	0,94
Utbildning	150	12,47	Utbildning	197	12,47
Barnomsorg	148	6,40	Barnomsorg	192	6,40
Försäkringsbolag	146	0,53	Stål- och metallverk	192	0,39
Totalt	136	100	Totalt	182	100
<i>Män</i>					
Datakonsulter och dataservicebyråer	145	1,48	Jordbruk, skogsbruk fiske	172	2,47
Offentligförvaltning mm	144	4,83	Uthyrningsföretag Annan	164	0,36
Försäkringsbolag	137	0,47	serviceverksamhet	155	0,32
Forskning och utveckling	136	0,40	Textil- och beklädnadsindustri	154	0,35
Utbildning	135	4,99	Banker och andra kreditinstitut	149	0,55
Totalt	119	100		136	100

Samtliga näringsgrenar redovisas i tabell 2.5

²¹ Näringsgrenen domineras av egna företagare som ej har sjuklön. Det gör att näringsgrenen inte går att jämföra med övriga näringsgrenar. Se bilaga 3.

Kostnader per näringsgren för samtliga

I föregående avsnitt studerades sjukpenningkostnaderna för de sysselsatta. En stor andel av de sjukskrivna eller förtidspensionerade saknar emellertid förvärvsinkomst under året och definieras av den anledningen inte som sysselsatta. När man endast studerar de sysselsatta exkluderas nästan en tredjedel av kostnaderna för sjukpenning. De som saknar uppgift om sysselsättning saknar också i regel uppgift om näringsgren ett visst år. Om man vill veta hur de totala kostnaderna fördelas på näringsgrenar är det intressant att försöka ta reda på inom vilka näringsgrenar de som inte definieras som sysselsatta²² varit verksamma. Det har gjorts genom att använda senast kända näringsgren efter 1990 för samtliga personer.

När man studerar samtliga personer i åldrarna 20–64 år och använder sist kända näringsgren efter 1990 saknar endast cirka 300 tusen personer av 5 miljoner uppgift om näringsgren. Bland dem som saknar uppgift om näringsgren finns många som haft förtidspension under hela perioden. Av den anledningen är utbetalningen av sjukpenning och förtidspension per capita mycket hög för gruppen som saknar uppgift om näringsgren. De flesta i åldrarna 20–64 år har haft någon anknytning till arbetslivet mellan 1990 och 2001.

Tabellen på nästa sida är sorterad efter kostnad per capita för män. Man får naturligtvis vara försiktig i tolkningen av resultaten eftersom man inom vissa näringsgrenar anställt människor med hälsoproblem och detta slår igenom i resultaten. *Intresseorganisationer och religiösa samfund* är ett exempel på näringsgrenar där detta förekommer.

När man jämför näringsgrenarna måste man också tänka på att det på sätt och vis är ackumulerade kostnader som studeras, eftersom vi hämtat senast kända näringsgren. De näringsgrenar som nyligen fått problem kommer kanske att vara bland de mest drabbade om tio år.

Det finns stora skillnader i kostnaden per capita mellan näringsgrenar. Kostnaden per capita är till exempel fyra gånger högre för anställda inom de mest drabbade näringsgrenarna, jämfört med näringsgrenar med minst problem. Dagens sjukförsäkringsavgift är densamma för alla företag oavsett om nivån på sjukfrånvaron varierar. Företag med god arbetsmiljö och låg sjukfrånvaro får därmed finansiera sjukfrånvaron hos företag med hög sjukfrånvaro som ibland kan bero på dålig arbetsmiljö.

Tabellen är inte åldersstandardiserad eftersom näringsgrenstilhörigheten är hämtad vid olika tidpunkter.

²² Som sysselsatt definieras i princip den som haft kontrolluppgift i november. Se LOUISE i referenslistan för exaktare information.

Fördelning av kostnader för utbetald sjukpenning och förtidspension år 2001 efter senast kända näringsgren

Samtliga i åldern 20–64 år, ej åldersstandardiserat

Näringsgrenarna är sorterade så att de näringsgrenar som har lägst utbetalda belopp per capita för män kommer först.

Sist kända näringsgren efter 1990	Kvinnor			Män		
	Antal	Utbetald förtidspension och sjukpenning per capita (kr)	Miljarder kronor utbetald förtidspension och sjukpenning	Antal	Utbetald förtidspension och sjukpenning per capita(kr)	Miljarder kronor utbetald förtidspension och sjukpenning
Datakonsulter och dataservicebyråer	29 964	8 492	0,25	76 448	3 256	0,25
Forskning och utveckling	15 392	9 690	0,15	21 088	4 434	0,09
Banker och andra kreditinstitut	42 254	10 012	0,42	29 894	4 713	0,14
Industri för el- och optikprodukter	42 847	18 303	0,78	79 701	7 996	0,64
Kemisk industri	20 865	11 332	0,24	30 475	8 324	0,25
Parti- och agenturhandel	71 948	12 150	0,87	153 606	8 701	1,34
Detaljhandel mm	185 707	13 325	2,47	98 469	8 762	0,86
Försäkringsbolag	15 296	11 912	0,18	13 249	9 338	0,12
Post och tele	40 113	17 128	0,69	56 101	9 548	0,54
Andra företagstjänster	185 750	14 671	2,73	206 381	9 634	1,99
Hotell och restauranger	89 997	12 661	1,14	70 381	10 253	0,72
Jordbruk ²³	21 625	13 555	0,29	51 457	10 428	0,54
Offentligförvaltning mm	142 836	15 833	2,26	125 268	10 515	1,32
Transportmedelsindustri	24 203	20 863	0,50	92 779	10 830	1,00
Energi-, vatten- och avfallshantering	9 116	11 307	0,10	30 918	11 051	0,34
Utbildning	261 090	15 306	4,00	121 130	11 078	1,34
Hälso- och sjukvård	308 776	16 241	5,01	67 048	11 085	0,74
Handel med och service av motorfordon, samt bensinstationer	17 609	13 569	0,24	67 493	11 178	0,75
Maskinindustri	22 308	18 875	0,42	90 916	11 387	1,04
Uthyrningsfirmor	2 922	12 739	0,04	9 360	11 698	0,11
Fiske ²³	160	18 121	0,00	1 413	12 421	0,02
Annan serviceverksamhet	27 554	12 292	0,34	8 100	12 494	0,10

²³ Näringsgrenen domineras av egna företagare som ej har sjuklön. Det gör att näringsgrenen inte går att jämföra med övriga näringsgrenar. Se bilaga 3

Fördelning av kostnader för utbetald sjukpenning och förtidspension år 2001 efter senast kända näringsgren (forts.)

Samtliga i åldern 20–64 år

Sist kända näringsgren efter 1990	Kvinnor			Män		
	Antal	Utbetald förtidspension och sjukpenning per capita(kr)	Miljarder kronor utbetald förtidspension och sjukpenning	Antal	Utbetald förtidspension och sjukpenning per capita(kr)	Miljarder kronor utbetald förtidspension och sjukpenning
Rekreation, kultur och sport	56 790	14 168	0,80	58 620	12 629	0,74
Äldre- och handikappomsorg	257 053	17 448	4,49	28 081	12 698	0,36
Förlag och grafisk industri	26 611	16 746	0,45	38 284	12 885	0,49
Gummi- och Plastvaruindustri	11 695	21 118	0,25	21 465	13 106	0,28
Massa- o pappersindustri	12 771	20 587	0,26	38 292	13 423	0,51
Livsmedelsindustri	35 262	19 662	0,69	53 374	13 453	0,72
Trävaruindustri	8 284	20 520	0,17	39 174	13 455	0,53
Övrig tillverkningsindustri	11 372	22 059	0,25	25 899	14 054	0,36
Metallindustri	20 266	22 878	0,46	82 782	14 269	1,18
Transport och magasinering	58 011	15 370	0,89	174 104	14 500	2,52
Byggverksamhet	24 187	14 646	0,35	250 065	14 582	3,65
Skogsbruk	3 206	16 747	0,05	19 357	14 636	0,28
Jord- och stenvaruindustri	4 959	19 456	0,10	17 488	14 994	0,26
Övrig vård och omsorg	69 348	18 042	1,25	22 307	15 061	0,34
Stål- och metallverk	7 207	25 627	0,18	31 791	15 282	0,49
Barnomsorg	141 986	17 319	2,46	11 666	16 116	0,19
Textil- och beklädnadsindustri	10 994	26 724	0,29	8 934	16 477	0,15
Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	30 811	20 981	0,65	49 558	16 714	0,83
Intresseorganisationer och religiösa samfund	46 381	19 552	0,91	34 948	17 367	0,61
Gruvor och mineralutvinning	1 202	20 841	0,03	8 137	19 947	0,16
Uppgift saknas	163 288	29 079	4,75	141 736	34 940	4,95
Totalt	2 579 992	16 618	428,76	2 657 711	12 734	338,44

Sammanfattning

Andelen personer i åldrarna 20–64 år som varit sjukskrivna någon gång under året har inte stigit särskilt mycket sedan 1993. År 1996–98 var andelen ovanligt låg, delvis beroende på att man varit mycket generös med nybeviljade förtidspensioner ett par år tidigare och delvis beroende på variation i sjukpenningens ersättningsnivå och sjuklönesystemet. Det som i huvudsak orsakar de ökande kostnaderna för sjukskrivningarna är att utbetalningen i medeltal per sjuk stigit sedan 1993. Det är alltså snarare tiden med sjukpenning som ökat än andelen som fått någon utbetald sjukpenning under året.

Det finns emellertid näringsgrenar där också andelen personer som fått utbetald sjukpenning ökat. En stor andel av de ökade kostnaderna beror på att inom den kommunala sektorn. I näringsgrenarna *utbildning, barnomsorg och äldre- och handikappomsorg* har andelen med sjukpenning under året stigit. Ökning finns även inom andra branscher som drabbats av neddragningar och/eller omorganisation, men de betyder inte lika mycket för den totala kostnadsökningen.

Det är en mindre andel unga som har sjukpenning och en större andel medelålders kvinnor år 2001 jämfört med 1993.

Om man ser på de totala kostnaderna för sjukpenning och förtidspension fördelat på senast kända näringsgren efter 1990 finner man mycket stor variation i kostnader mellan branscherna. En del av skillnaderna beror på olika åldersfördelning. Modellen i kapitel 4 tar hänsyn till skillnader som förklaras av sist kända, sektor förvärvsregion, ålder, familjeförhållanden, invandringsperiod, tidigare studier och arbetslivserfarenhet, utbildningsnivå, inkomstnivå, sysselsättning och senast kända år för förvärvsarbete.

3 Försörjningsmönster för sjukskrivna, förtidspensionerade och arbetslösa

Inledning

I detta kapitel studerar vi om de personer som hade sjukpenning eller förtidspension år 2001 redan tidigare hade en betydande andel av försörjningen från transfereringar. Dessutom vänds perspektivet så att vi också ser på om de som hade problem i början av 1990-talet i form av sjukskrivning och arbetslöshet också 2001 har en större andel av inkomsterna i form av sjukpenning.

Försörjningsmönstret under perioden 1993–2001 följs för tre olika grupper nämligen:

- personer med sjukpenning eller förtidspension år 2001
- personer som varit arbetslösa någon gång under åren 1990–1995
- personer som haft sjukpenning, arbetslöshetsunderstöd eller förtidspension 1990–95.

Dessa tre gruppers försörjningsmönster jämförs med en referensgrupp, alternativt befolkningen i övrigt, i åldersgruppen 20–64 år för att se om

- de med sjukpenning eller förtidspension år 2001 var mer beroende av transfereringar tidigare år än resten av befolkningen
- de som var arbetslösa 1990–95 även fortsättningsvis var mer beroende av transfereringar än referensgruppen
- de med sjukpenning, arbetslöshetsunderstöd eller förtidspension åren 1990–95 även i fortsättningen försörjde sig med hjälp av transfereringar i större utsträckning än övriga.

Primärmaterial

De flesta inkomster och transfereringar som betalats ut finns registrerade. Ett enkelt sätt att studera olika grupper är att undersöka hur inkomster av förvärvsarbete och transfereringar ändras över tiden. Samtliga inkomster är omräknade till 2001 års priser. Det som redovisas är årsinkomsten i medeltal för gruppen. För att öka jämförbarheten över tiden så har medelvärden för varje åldersgrupp viktats med samma åldersfördelning i alla grupper och för samtliga år. *Det gör att skillnaderna över åren inte beror på förändring i åldersfördelning eller inflation.*

Förvärvsinkomsten innehåller uppgift om inkomst av lön och aktiv näringsverksamhet rapporterad till taxeringsmyndigheten. Under rubriken *arbetslöshet*²⁴ summeras inkomster från arbetslöshetsersättning och åtgärdsstudier. *Sjukpenning och förtidspension* är i huvudsak utbetald från försäkringskassan. I det som betecknas som sjukpenning ingår även ersättning för arbetsskada och rehabilitering. I inkomstslaget *övrigt* har inkomster från pensioner, studiemedel av olika slag, föräldrapenning, bostadsbidrag, livränta och socialbidrag summerats.

Retrospektiv jämförelse sjuka/förtidspensionerade 2001 och alla övriga

I detta avsnitt jämför vi inkomstfördelningen 1993–2001 för personer som uppbar sjukpenning/förtidspension år 2001 med personer som inte hade någon inkomst i form av sjukpenning/förtidspension år 2001 jämfört med övriga. Vår hypotes är att personer med sjukpenning/förtidspension år 2001 under hela 1990-talet har tagit emot mer transfereringar än de övriga och i genomsnitt haft lägre inkomster av förvärvsarbete.

Många i gruppen som hade sjukpenning eller förtidspension 2001 hade sjukpenning eller förtidspension redan 1993. Det finns alltså en stor grupp personer som har problem med hälsan och som redan hade problem år 1993.

Den summerade inkomsten är naturligtvis mycket lägre för både män och kvinnor i gruppen som var sjukskrivna eller förtidspensionerade år 2001. Det gäller inte bara för år 2001 utan för hela perioden 1993–2001. Män som tillhör gruppen med sjukpenning eller förtidspension har emellertid högre summerad inkomst än kvinnor i gruppen som inte hade sjukpenning eller förtidspension. En stor del av skillnaden beror på att kvinnor i högre utsträckning arbetar deltid, en annan förklaring är att lönerna är lägre inom kvinnodominerade sektorer.

Kvinnor har större *övrig inkomst* än män vilket till stor del beror på att de har mer föräldrapenning i genomsnitt än män. De som hade sjukpenning eller förtidspension 2001 hade något större utbetalning av arbetslöshetsunderstöd under perioden 1993–1997 än gruppen

²⁴ I arbetslöshetsunderstödet ingår endast utbetalningar för arbetsmarknadspolitiska åtgärder som betalts direkt till den enskilde. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder som betalas till arbetsgivaren, t. ex. ersättning för provanställning eller arbetsträning av något slag, ser ut som lön i SCB:s register och finns därför registrerat som lön och kan därför inte särskiljas från förvärvsinkomsten. Detta gör att inkomsten som registreras som arbetslöshet är något underskattad och förvärvsinkomsten något överskattad.

som inte hade sjukpenning eller förtidspension. Skillnaden mellan grupperna är emellertid liten.

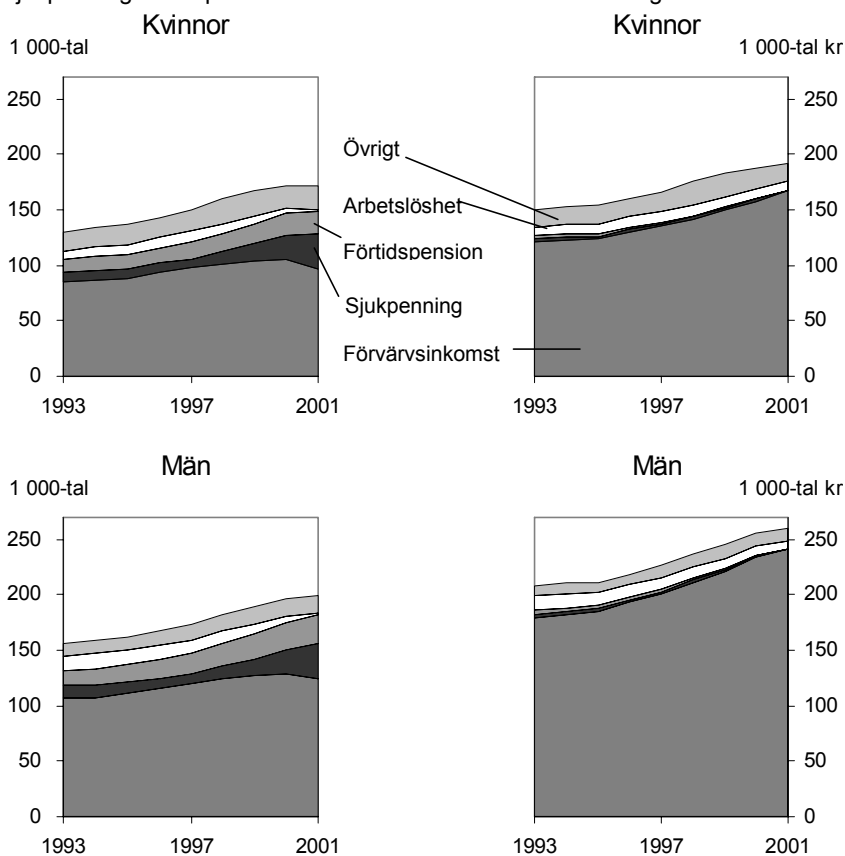
Gruppen med sjukpenning/förtidspension år 2001 har fått mindre arbetslöshetsunderstöd efter 1997. Det beror på att många fått förtidspension och lämnat arbetskraften. De som fått förtidspension på heltid kan inte uppbära arbetslöshetsunderstöd. Övriga kan emellertid både vara sjuka och arbetslösa under ett år. Andelen av inkomsten som utgörs av arbetslöshetsunderstöd är mycket låg vilket tyder på att få varit både sjukskrivna och arbetslösa under året.

Medelinkomster under perioden 1993–2001 för dem som var sjukskrivna eller haft förtidspension år 2001, jämfört med övriga

Samtliga mellan 20–64 år.

Sjukpenning/förtidspension 2001

Övriga

Grupperna har samma värde i summorna för 64-åringar 2000, 63 och 64-åringar 1999 etc.

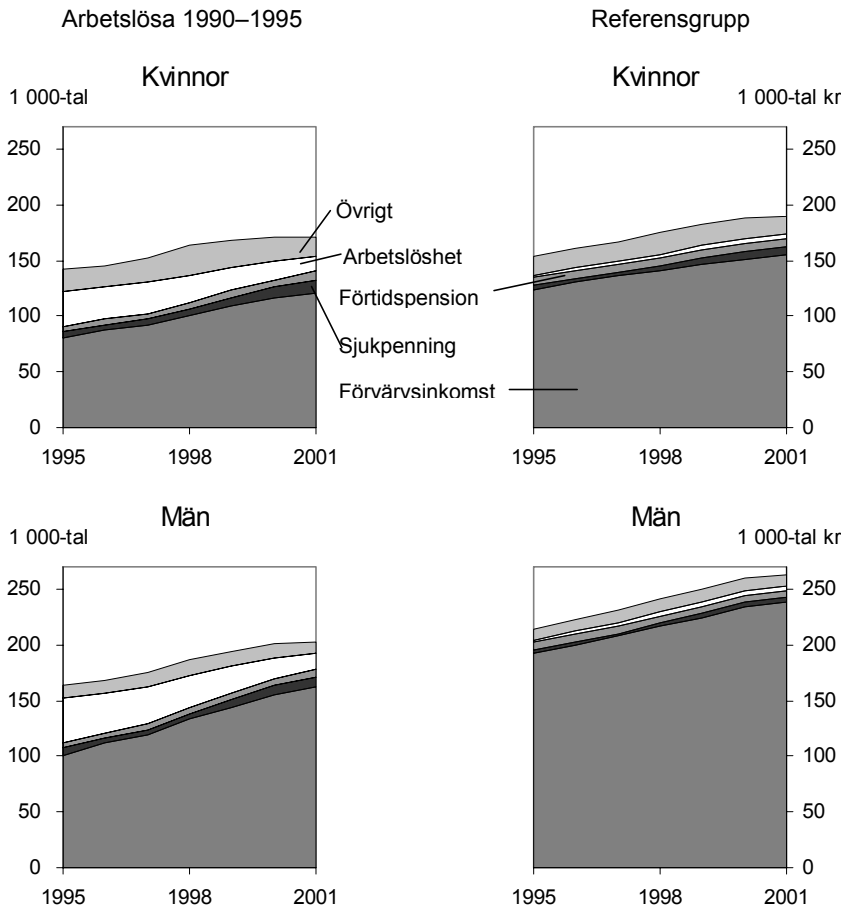
Siffermaterial finns i tabell 3.1 i tabellbilagan

Jämförelse mellan tidigare arbetslösa och referensgrupp med liknande bakgrund

En hypotes som förts fram är att de som drabbades av arbetslöshet i början av 1990-talet i högre utsträckning än andra hade hälso-problem.

Medelinkomster 1995–2001 för en grupp som haft arbetslöshets- understöd någon gång 1990–95 jämfört med referensgrupp

Urval mellan 20–64 år

Referensgrupp: Sluppmässigt utvald grupp som ej varit arbetslösa 1990–1995 och med samma födelseår, kön, region, näringsgren, utbildning år 1995. Siffermaterial finns i tabell 3.2 i tabellbilagan

Om man jämför dem som varit arbetslösa mellan 1990–1995 med en slumpmässigt utvald referensgrupp som ej varit arbetslös under perioden, men har samma ålder, kön, region, näringsgren och utbildning år 1995, kan man se om det förändrade sjukskrivnings-

mönstret beror på att många som var arbetslösa under lågkonjunkturen i början av 1990-talet fått sysselsättning när konjunkturen vänt. Om så är fallet bör de tidigare arbetslösa ha en högre andel av den totala inkomsten i form av sjukpenning än referensgruppen.

Gruppen som var arbetslös 1990–1995 hade i genomsnitt högre andel av inkomsten i form av sjukpenning och arbetslöshetsunderstöd än referensgruppen. Den högre andelen av inkomsten som utgörs av sjukpenning stödjer hypotesen att en del av dem som drabbades av arbetslöshet i början av 1990-talet hade sämre hälsa än andra. Det är emellertid en förhållandevis liten effekt som på intet sätt kan förklara de ökade kostnaderna för sjukskrivning. Andelen av inkomsten som utgörs av förtidspension skiljer sig inte mellan grupperna. Vad som däremot är klart är att en del av dem som drabbas av arbetslöshet förblir arbetslösa.

För män skiljer sig den totala inkomstnivån markant mellan de två grupperna år 2001, men inte för kvinnor. Män som inte drabbades av arbetslöshet under lågkonjunkturen har haft bättre inkomstutveckling än män med liknande bakgrund som drabbades. För kvinnor, som har lägre inkomster, skiljer den summerade inkomsten mindre mellan grupperna eftersom transfereringarna kompenserar inkomstbortfallet bättre för lågavlönade.

Jämförelse av de som hade inkomster av transfereringar 1990–95 med alla övriga

Den sista jämförelsen gäller inkomstutvecklingen för dem som hade sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd 1990–1995 och alla övriga. Beror de ökande sjukskrivningarna i slutet av 1990-talet på vandring mellan transfereringssystemen? Om så är fallet borde gruppen sjukskrivna i början av 1990-talet ha en betydligt högre andel av inkomsten som sjukpenning år 2001 än den övriga gruppen.

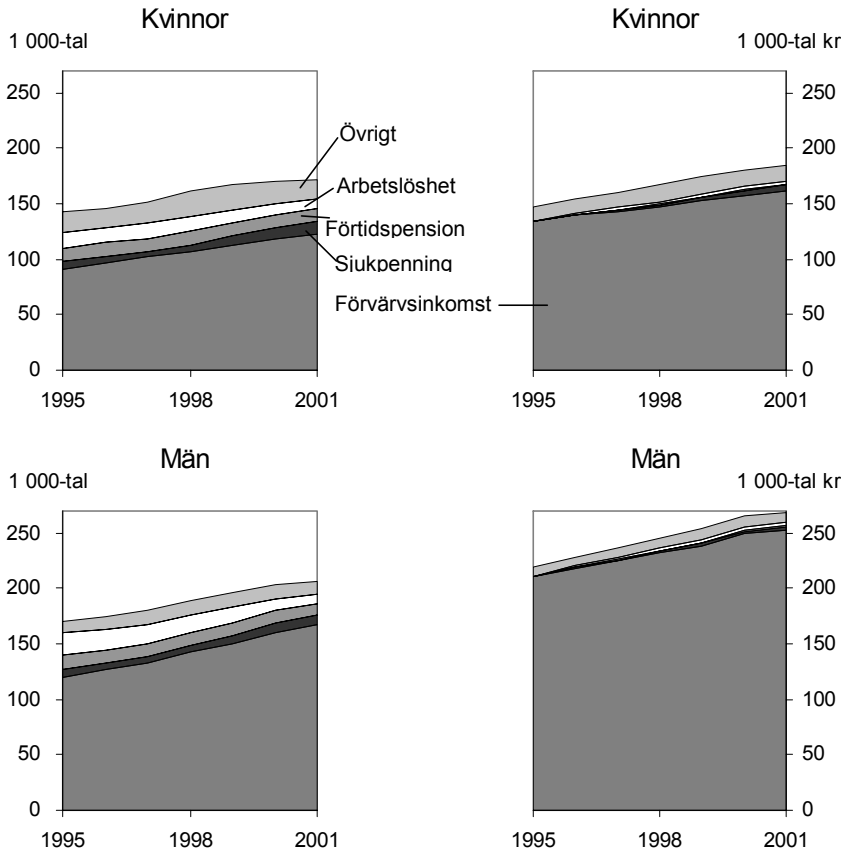
De som var sjuka, arbetslösa eller förtidspensionerade i början av 1990-talet har en betydligt lägre förvärvsinkomst år 2001 än alla andra. Skillnaden i inkomstnivå ökar allt mer mellan grupperna mellan 1996 och 2001. De som hade problem i början av 1990-talet halkar efter allt mer därför att de också efter 1995 får en stor andel av den totala inkomsten från transfereringar i form av arbetslöshetsunderstöd, sjukpenning och förtidspension.

Medelinkomster år 1995–2001 för dem som haft sjukpenning, arbetslöshetsunderstöd eller förtidspension 1990–1995 jämfört med alla övriga

Samtliga mellan 25–64 års ålder

Sjukpenning, förtidspension, arbetslöshetsunderstöd 1990–1995

Övriga

Siffermaterial finns i tabell 3.3 i tabellbilagan

Gruppen som hade sjukpenning förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd i början av 1990-talet har mer sjukpenning än övriga. Det är emellertid viktigt att notera en betydande ökning av andelen av inkomsten som utgörs av sjukpenning även i gruppen som inte hade problem i början av 1990-talet. Det finns alltså en betydande "nyrekrytering" av sjuka med sjukpenning, speciellt bland kvinnor. Det beror inte på att gruppen åldrats eftersom effekten av ökande ålder har tagits bort med standardisering.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan sägas att de som var sjukskrivna eller förtidspensionerade 2001 kännetecknas av att de i högre grad var sjukskrivna, förtidspensionerade redan i början av 1990-talet. De hade också något högre arbetslöshetsunderstöd 1993/94.

Män och kvinnor som var arbetslösa i början av 1990-talet har en högre risk att vara sjukskrivna i slutet av 1990-talet om man jämför dem med en referensgrupp som hade samma ålder, utbildning, näringsgren, sektor och förvävsregion. De som var arbetslösa i början av 1990-talet har också mycket högre andel av inkomsten från arbetslöshet i slutet av decenniet. En del av de arbetslösa förblir alltså arbetslösa.

De som hade sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd i början av 1990-talet hade det också i slutet av decenniet i mycket högre utsträckning än andra. De har också en betydligt ofördelaktigare total inkomstutveckling än andra. Sjukpenningandelen är emellertid betydande även bland dem som inte hade sjukpenning, arbetslöshetsunderstöd eller förtidspension i början av 1990-talet. Många av dem som blivit sjukskrivna i slutet av 1990-talet hade alltså inga problem med hälsa och arbetslöshet i början av decenniet.

4 Vilka lever på sjukpenning, förtidspension och arbetslöshetsunderstöd?

I kapitel 2 har vi sett på sambandet mellan sjukfrånvaro och en variabel i taget, t.ex. sambandet mellan ålder och sjukfrånvaro med sjukpenning. Nu går vi vidare och utvidgar analysen genom att studera sambandet mellan sjukpenningandelen och flera variabler samtidigt. Analysmetoden bygger på etablerade statistiska metoder – se bilaga 6. Här studerar vi hur individernas sjukpenningandel varierar beroende på bakgrundsfaktorer som ålder, utbildning, arbetsplatsens näringsgren etc. En kontroll görs också av hur mönstren förändras om man i stället för sjukpenningandelen som beroende variabel använder andelen av sjukpenning och förtidspension respektive andelen av sjukpenning, förtidspension och arbetslöshetsunderstöd. Dessutom studeras bakgrundsfaktorernas inverkan på förändringen eller skillnaden i sjukpenningandel mellan 1996 och 2001.

Det är naturligtvis inte så att en näringsgren orsakar sjuklighet utan det är någon företeelse som är vanligt förekommande i näringsgrenen som gör att risken för sjukskrivning ökar. Denna bakomliggande orsak kan påverka både förvävsregion, näringsgren, sektor och andra faktorer. Det kan alltså vara samma bakomliggande orsak som gör att en viss förvävsregion, sektor eller näringsgren har högre sjukpenningandel. För att renodla effekterna studeras sambanden i en analysmodell. I en modell som tar med flera olika variabler renodlas effekten av varje variabel. Man kan säga att en modell standardiserar för alla övriga variabler som ingår.

I analysen i det här kapitlet ingår samtliga individer, både sysselsatta och inte sysselsatta, i åldrarna 20–64 år. Alla individer ingår i analysen, även de som har en sjukpenningandel av inkomsten som är noll. Som framgår av tabell 2.1 i tabellbilagan går en allt större del av sjukpenningkostnaderna till personer som inte är sysselsatta. Det är därför viktigt att alla personer ingår i analysen.

I nästa kapitel (kapitel 5) redovisas hur sjukfrånvaron varierar beroende på arbetsplatsens (eg. arbetsställets) egenskaper. I den analysen ingår endast de sysselsatta.

Modeller för samtliga i åldern 20–64 år

Fyra olika modeller studeras separat för kvinnor och män.

Modellerna använder *olika beroende variabler*:

1. sjukpenningandelen,
2. andelen som utgörs av sjukpenning eller förtidspension
3. andelen av inkomsten som utgöra av sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd år 2001
4. skillnaden i sjukpenningandel mellan 2001 och 1996

Modellerna använder *samma oberoende variabler* för år 2001

- senast kända näringsgren
- senast kända sektor
- senast kända förvärvsregion
- ålder
- utbildningsnivå
- socialbidrag
- familjeförhållanden
- år för senaste invandring (för utlandsfödda)
- arbetslöshet mellan 1990 och 1995
- studier mellan 1990 och 1995
- sysselsättningssituation år 2001 (kontrollvariabel)
- år för senaste sysselsättningsuppgiften (kontrollvariabel)
- inkomstnivå år 2001 (kontrollvariabel)

Samtliga oberoende variabler behandlas som klassvariabler. En regressionsmodell som endast innehåller klassvariabler kallas en variansanalysmodell. De som studeras är alla som är i åldrarna mellan 20 och 64 år. Separata modeller studeras för kvinnor och män.

De som inte är sysselsatta ett visst år saknar i regel information om näringsgren, sektor och förvärvsregion det året. De som saknar uppgift kan ha varit sysselsatta och ha uppgift tidigare under 1990-talet. Den informationen kan ses som en approximativ information av arbetslivsexponering. Av den anledningen har senast kända näringsgren, sektor och förvärvsregion efter 1990 använts i analysen. En mer utförlig beskrivning av vilka överväganden som gjorts för att skapa modellen återfinns i bilaga 5.

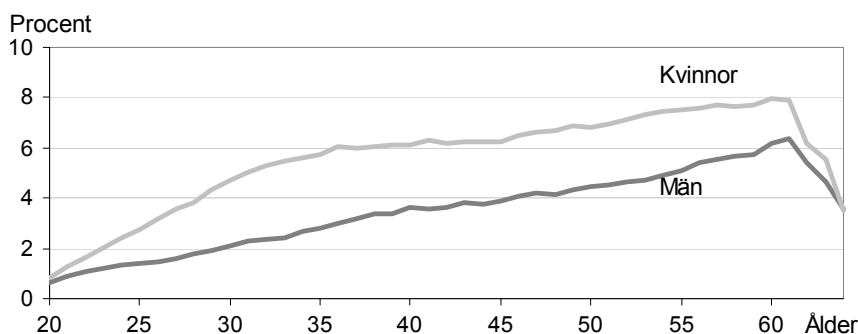
Ålder och kön

Effekten av åldern har studerats för samtliga män respektive kvinnor i åldern 20–64 år. Skattningen av sjukpenningandelen per kön och ålder betecknas som *nivån utan modell* och utgörs av medelvärdet för män och kvinnor i olika åldrar. Dessa resultat kan jämföras med de resultat man får när man använder en modell.

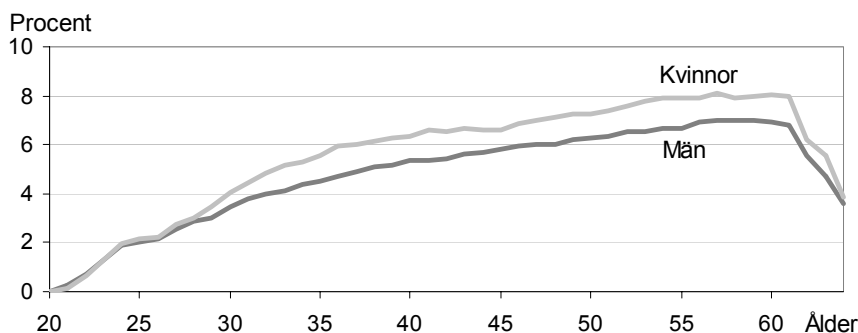
I modellen har samtliga åldrar jämförts med 20-åringarna. 20-åringarna utgör referensgruppen. Medelvärdet för 20-åringar sätts till noll i modellen. Det som visas i modellen är skillnaden mellan en viss ålder och 20-åringarna. I modellen ligger nivån inbakad i konstanten. Storleken på konstanten beror på hur vi väljer referensgrupperna.

Sjukpenningandel efter ålder år 2001

Samtliga män och kvinnor i åldrarna 20–64 år
Nivån skattad utan modell

Skillnad i förhållande till referensgruppen skattad med modell

Referensgruppen har värdet noll vilket gör att modellkurvans nivå underskattas i förhållande till kurvan skattad utan modell. Siffermaterialet finns i tabell 4.1 och 4.2.

Medelvärdet av sjukpenningandelen per ålder skattat utan modell visar att män och kvinnor har ungefär lika stor sjukpenningandel vid 20 års ålder. Av den anledningen visas utvecklingen som skattas med

modell för män och kvinnor i samma figur. I modellen jämför man ju samtliga åldrar med 20-åringarna och om män och kvinnor haft olika värden vid 20-års ålder skulle skillnaden mellan kurvan vara missvisande. Värden för män och kvinnor är skattade i separata modeller och nivån för 20-åringar är inte entydigt bestämd. Nivån på kurvorna beräknad med och utan modell är inte jämförbar. Det som kan jämföras är utvecklingen efter 20 års ålder. Modellen skattar skillnaden mellan olika grupper ej nivån.²⁵

Om man beräknar sjukpenningandelen i olika åldrar utan modell finner man stora skillnader mellan kvinnor och män speciellt efter 30 års ålder. Mönstret är likartat oberoende av om man studerar det med eller utan modell men skillnaderna är betydligt mindre med modell. Sjukpenningandelen är betydligt högre för kvinnor än för män i åldrarna över 30 år. Skillnaden mellan kvinnor och män är störst mellan 30 och 45 års ålder. Sjukpenningandelen ökar med åldern upp till 60 års ålder. De som arbetar kvar mellan 60 och 65 års ålder har mindre andel sjukskrivna än de som är yngre. Många som har dålig hälsa får i stället för sjukpenning förtida ålderspension eller förtidspension och de som blir kvar i arbetslivet är relativt friska.

Om man jämför sambandet mellan ålder och sjukpenningandel ser man att en stor del av skillnaden mellan män och kvinnor försvinner i modellen. Det beror på att en del av skillnaden förklaras bättre av andra faktorer såsom näringsgren, familjesituation, sektor än av åldern.

Förändring 1996–2001

Även när man studerar skillnaden i sjukpenningandel mellan 2001 och 1996 ger modellen och nivån skattad utan modell olika resultat.

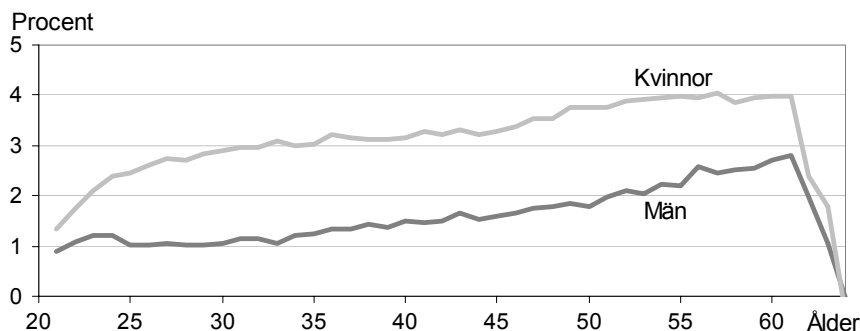
Redan i kapitel 2 såg vi att sjukpenningandelen minskat för de som var unga. Detta bekräftas av modellansatsen. Skattningarna är negativa före 30 års ålder, vilket betyder att sjukpenningandelen minskat.

Ökningen av sjukpenningandelen mellan 1996 och 2001 är ungefär likartad för män och kvinnor mellan 30–50 års ålder om man tar hänsyn de faktorer som ingår i modellen. Efter 50 års ålder ökar emellertid sjukpenningandelen något mer för kvinnor än för män, vilket förmodligen kan tillskrivas det faktum att ökningen varit särskilt stor inom kommunal verksamhet, där många kvinnor i den åldersgruppen arbetar, vilket kommer att visas senare i detta kapitel.

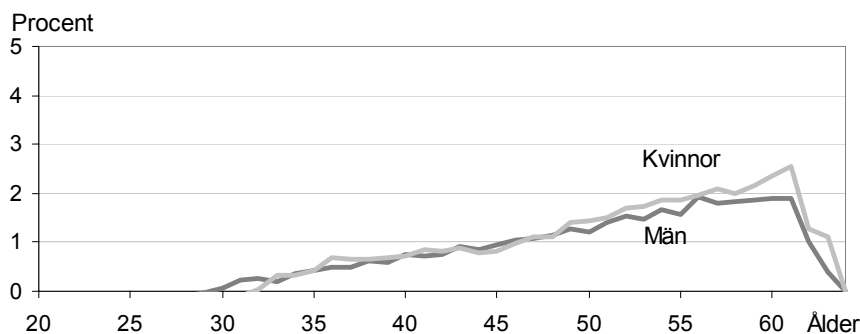
²⁵ Se bilaga 5 för utförligare beskrivning.

Ökningen av sjukpenningandelen 1996–2001 efter ålder

Samtliga män och kvinnor i åldrarna 20–64 år
Nivån skattad utan modell

Skillnad i förhållande till referensgruppen skattad med modell

Referensgruppen har värdet noll vilket gör att modellkurvans nivå underskattas i förhållande till kurvan skattad utan modell. Siffermaterialet finns i tabell 4.1 och 4.2.

För att undvika missförstånd vill vi påpeka att effekten visad i diagrammet ovan inte har något att göra med den åldrande befolkningen. I modellansatsen ser man klart att skillnaden mellan 1996 och 2001 ökar med ökande ålder. Ett sådant mönster får man om tiden med sjukpenning ökar över lag. Ökningen är störst för de åldersgrupper som har högst sjukpenningandel 1996.

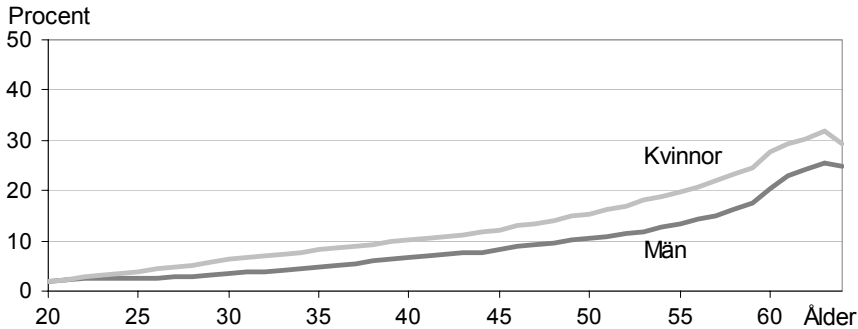
Mönstret blir inte alls lika tydligt utan modellansats eftersom den ökning som mäts då, även beror på annat som är korrelerat med ålder. Förändringen mellan 1996 och 2001 är alltså ungefär lika stor för män och kvinnor i olika åldrar om den mäts med modell. Detta beror på att vi tar hänsyn till senast kända näringsgren, sektor, förvärvsregion, familjesituation, invandring, tidigare studier och arbetslöshet, utbildningsnivå, socialbidrag och kontrollvariabler.

Andelen av inkomsten som utgörs av sjukpenning och förtidspension

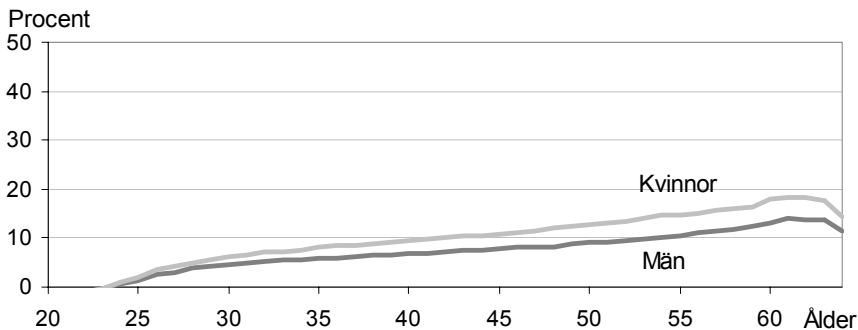
Andelen av den totala inkomsten som utgörs av sjukpenning och förtidspension efter ålder år 2001

Samtliga män och kvinnor i åldrarna 20–64 år

Nivån skattad utan modell

Skillnad i förhållande till referensgruppen skattad med modell

Referensgruppen har värdet noll vilket gör att modellkurvans nivå underskattas i förhållande till kurvan skattad utan modell.

Om man i stället studerar andelen av den totala inkomsten som utgörs av *sjukpenning eller förtidspension* ser man att skillnaden mellan män och kvinnor ökar med ökande ålder. Ökningen är snabbare för kvinnor än för män. Andelen minskar efter 61 års ålder då många i stället får delpension eller förtida ålderspension.

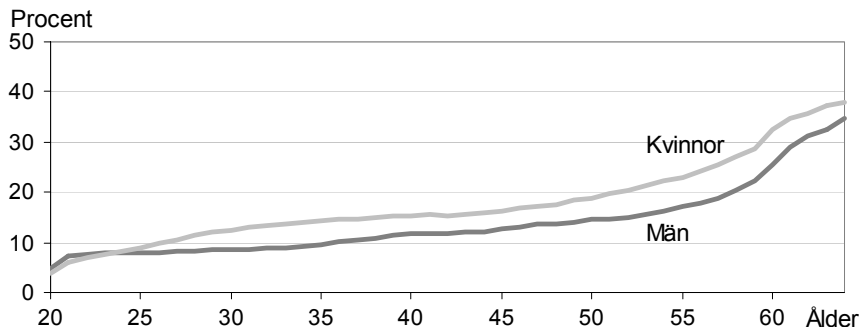
Med modellansats är ökningen nästan linjär fram till 61 års ålder. Kontrollvariablerna gör att mönstret som avspeglas i modellen är utvecklingen för dem som inte har fulltids förtidspension eller förtida uttag av ålderspension. Det är alltså utvecklingen per ålder för gruppen som kan uppbära sjukpenning. Utan modellansats är mönstret mer komplicerat.

Andelen av inkomsten som utgörs av sjukpenning, förtidspension och arbetslöshetsunderstöd

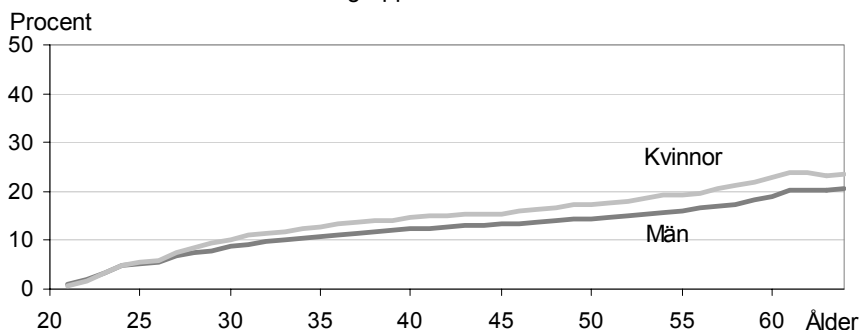
Andelen av den totala inkomsten som utgörs av sjukpenning och förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd efter ålder år 2001

Samtliga män och kvinnor i åldrarna 20–64 år

Nivån skattad utan modell

Skillnad i förhållande till referensgruppen skattad med modell

Referensgruppen har värdet noll vilket gör att modellkurvans nivå underskattas i förhållande till kurvan skattad utan modell.

Om man studerar andelen av den totala inkomsten som utgörs av *sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd* ser man att skillnaden mellan män och kvinnor ökar med ökande ålder. I modellansatsen ökar ej andelen efter 61 års ålder då många i stället får delpension eller förtida ålderspension. Kontrollvariablerna tar hand om dem som har förtidspension eller pension heltid och av den anledningen inte kan få arbetslöshetsunderstöd eller sjukpenning.

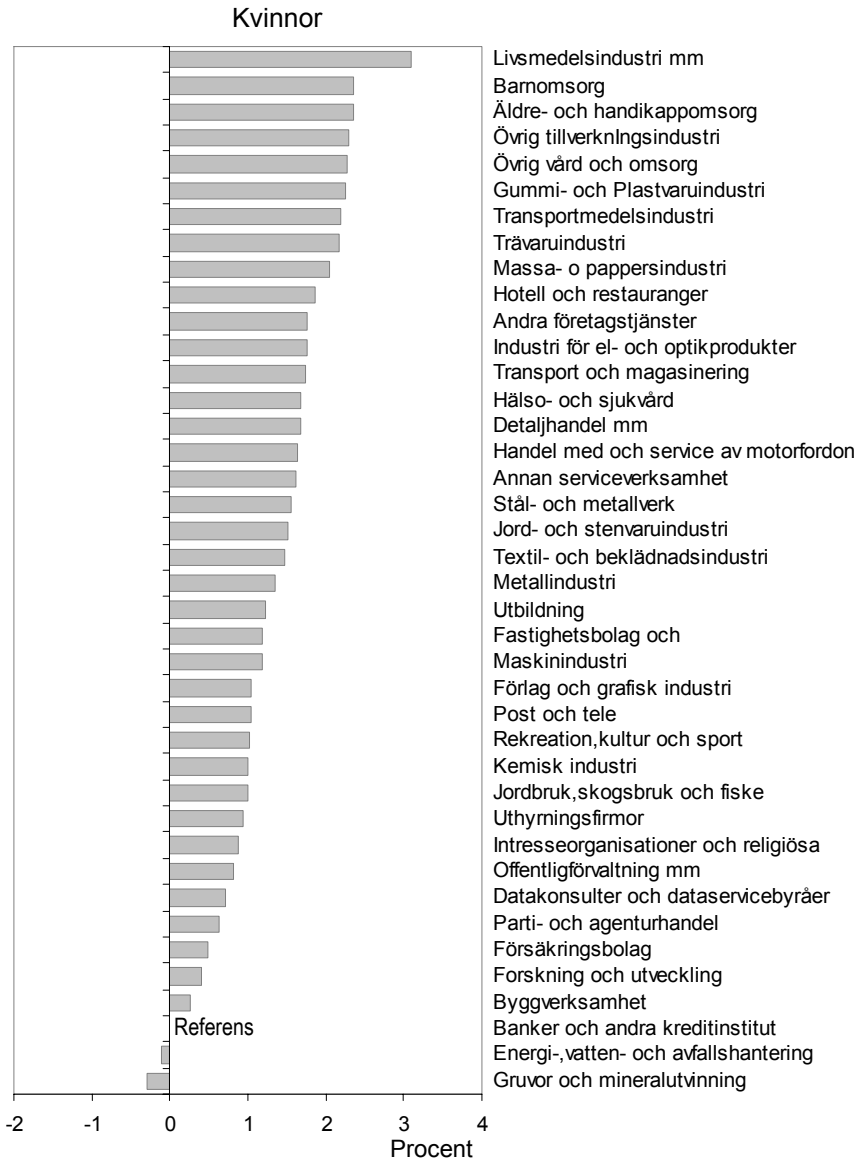
Den andelen av inkomsten som utgörs av sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd som beskrivs av modellen är egentligen utvecklingen för den andel av populationen som fortfarande tillhör arbetskraften. De är i princip de som kan få arbetslöshetsunderstöd, sjukpenning och förtidspension. Övrig förändring tas hand om av kontrollvariablerna.

Näringsgren

Om man inte har en modellansats och studerar effekten av näringsgren beror mycket av skillnaderna på att grupperna till exempel har olika åldersstruktur. Modellansatsen gör att man standardiserar för alla övriga variabler som ingår i modellen.

Sjukpenningandel efter senast kända näringsgren år 2001

Modell med banker och andra kreditinstitut som referensgrupp

Siffermaterialet finns i tabell 4.1

Resultatet av modellansatsen visar den skillnad mellan näringsgrenar som finns kvar om man rensar för det som beror på någon av de andra ingående variablerna.

Det man måste tänka på är emellertid att de effekter som är resultatet av modellen är beräknade i förhållande till referensgruppen. I det här fallet har *banker och andra kreditinstitut* valts till referensgrupp. Nivån på sjukpenningandelen för banker är inte bestämd av modellen. Referensgruppens värde är satt till noll. Det vi studerar är skillnaden mellan andra näringsgrenar och referensgruppen. *Gruvor och mineralutvinnig* och *energi vatten och avfallshantering* har lägre sjukpenningandel än referensgruppen för kvinnor. De få kvinnor som arbetar inom *gruvor och mineralutvinnig och energi-, vatten- och avfallshantering* har förmodligen kontorsarbete och låg sjukpenningandel.

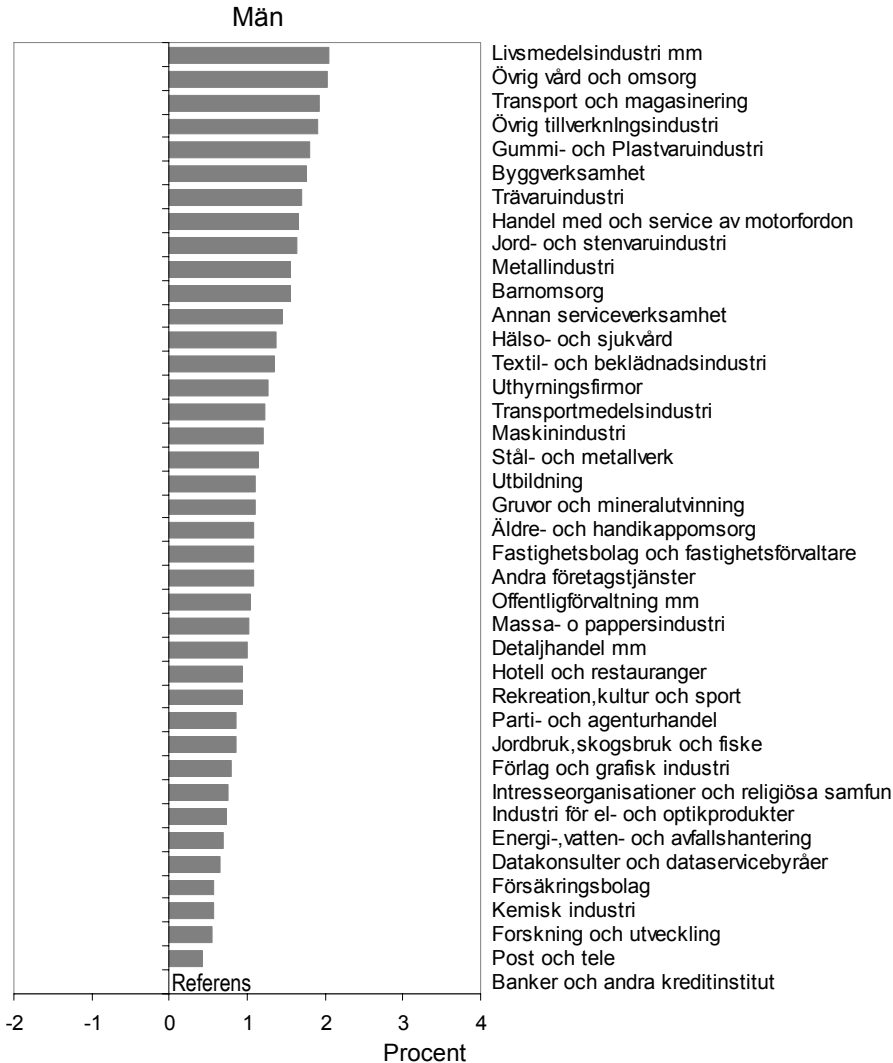
Kvinnor som arbetar inom *livsmedelsindustrin* har 3,10 procents högre sjukpenningandel jämfört med kvinnor som arbetar inom *banker och andra kreditinstitut* (referensgruppen). År 2001 var sjukpenningandelen totalt 4,92 för kvinnor mellan 20–64 år (se tabell 5.1 i tabellbilagan) *Livsmedelsindustrin* har alltså mycket högre sjukpenningandel än banker och andra kreditinstitut. *Äldre- och handikappomsorg och barnomsorg* har cirka 2,35 procents högre sjukpenningandel än bankanställda. Det är alltså betydande skillnader mellan anställda inom olika näringsgrenar. Modellen använder den sist kända näringsgrenen efter 1990 och en del av personerna som bidrar till de höga talen kan ha varit heltids-sjukskrivna i flera år.

Även män inom *livsmedelsindustrin* har högst sjukpenningandel (2,05 procent högre) i förhållande till de bankanställda. Män hade i medeltal 2,08 i sjukpenningandel år 2001 (se tabell 5.1 i tabellbilagan). Förutom övrig vård och omsorg har branscher inom tung industri, såsom *transport och magasinering, gummi- och plastvaruindustri* och *övrig tillverkning* mycket hög sjukpenningandel för män.

Det är stor skillnad mellan näringsgrenarna när det gäller sjukpenningandel och därmed tiden med sjukpenning. Skalan i bilderna är densamma i hela kapitlet och man kan se att skillnaden mellan högsta och lägsta näringsgren är stor.

Sjukpenningandel efter senast kända näringsgren år 2001

Modell med banker och andra kreditinstitut som referensgrupp

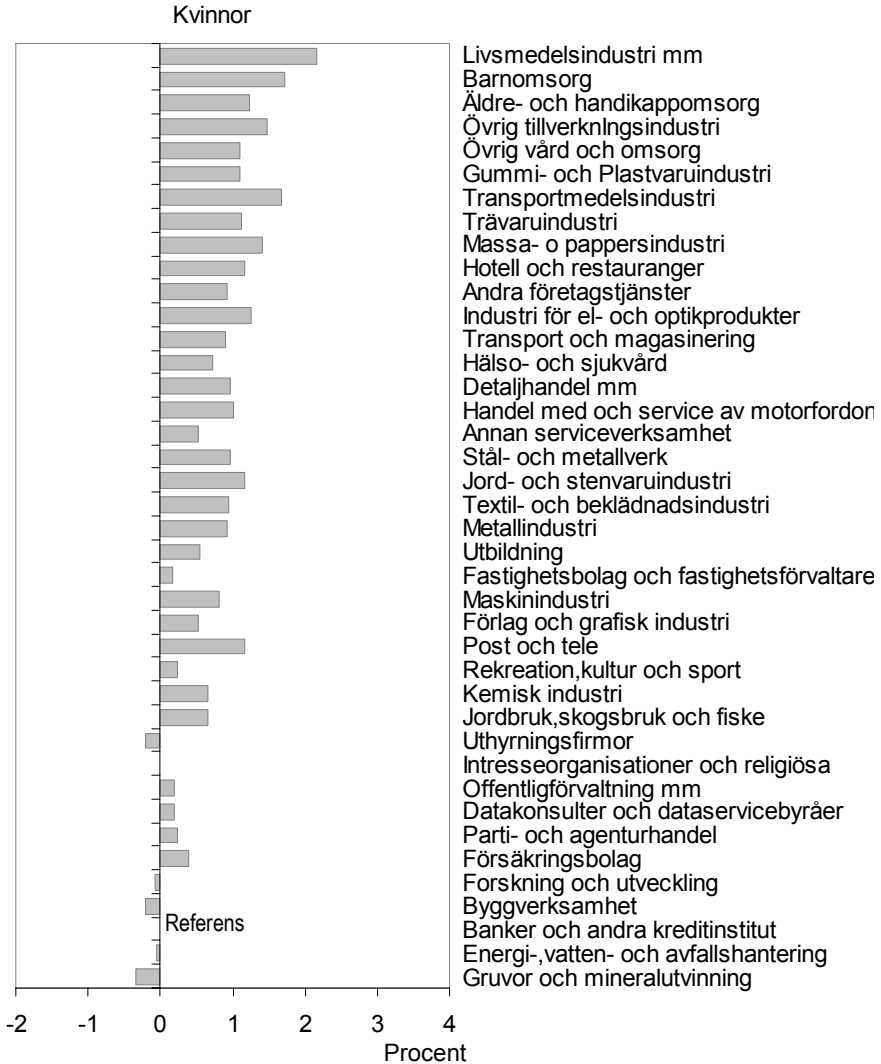

Siffermaterialet finns i tabell 4.2

Modellen där den beroende variabeln är sjukpenningandelen 2001 visar hur situationen är det året för näringsgrenarna. Den visar inte vilka näringsgrenar som orsakat uppgången i sjukpenningandel mellan 1996 och 2001. Det behöver inte vara så att de näringsgrenar som har högst sjukpenningandel år 2001 också är de som ökat mest sedan 1996. Av den anledningen är det viktigt att också studera förändringen mellan 1996 och 2001.

Förändring i sjukpenningandel mellan 1996–2001 efter sist kända näringsgren

Modell med referensgrupp banker och andra kreditinstitut

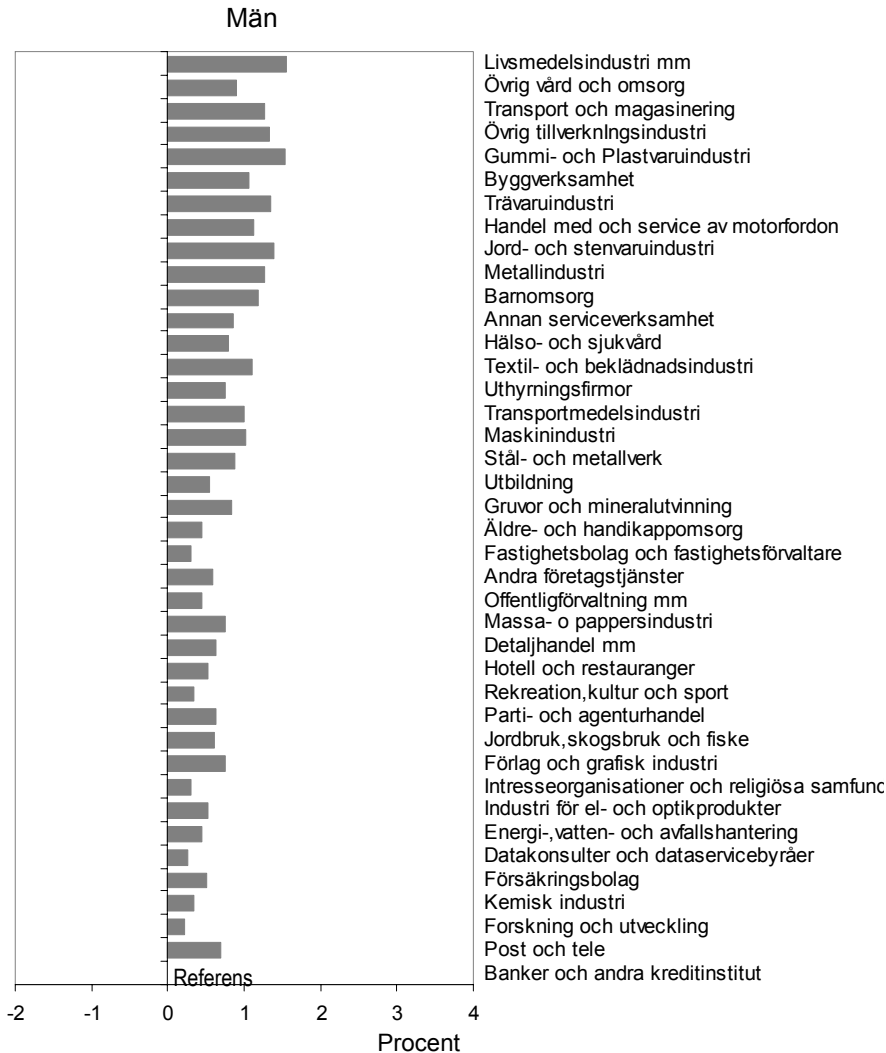
Figurerna visar förändringen i sjukpenningandel i olika branscher jämfört med banker och andra kreditinstitut. Sorteringen är densamma som i de figurer som visar modellen med sjukpenningandelen år 2001.

Det är inte alltid i de branscher som har högst sjukpenningandel 2001 som stigit mest mellan 1996 och 2001. *Livsmedelindustrin* hade emellertid både högst andel och mest ökning mellan 1996 och 2001. Detta gäller både kvinnor och män. Även om nivån är mycket hög så

har äldre- och handikappomsorg och övrig vård och omsorg inte stigit mest mellan 1996 och 2001 för kvinnor.

Förändring i sjukpenningandel mellan 1996–2001 efter sist kända näringsgren

Modell med referensgrupp banker och andra kreditinstitut

Siffermaterialet finns i tabell 4.2

Om man ser på andelen av inkomsten som består av summan av sjukpenning och förtidspension förändras bilden något. Då blir det tillverkningsindustri och annan tung industri som har högst andel.

Andelen av inkomsten som utgörs av summan av sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd är störst inom barnomsorg år 2001.

De tio näringsgrenarna med högst procent av inkomsten från olika kombinationer av transfereringar år 2001

Modell för samtliga män och kvinnor 20–64 år. Senast kända näringsgren sedan 1990.

Kvinnor	Män		
Näringsgren	Procent	Näringsgren	Procent
<i>Procent sjukpenning i förhållande till referensgruppen</i>			
Livsmedelsindustri mm	3,10	Livsmedelsindustri mm	2,05
Barnomsorg	2,36	Övrig vård och omsorg	2,03
Äldre- och handikappomsorg	2,35	Transport och magasinering	1,93
Övrig tillverkningsindustri	2,30	Övrig tillverkningsindustri	1,91
Övrig vård och omsorg	2,28	Gummi- och plastvaruindustri	1,79
Gummi- och plastvaruindustri	2,25	Byggverksamhet	1,75
Transportmedelsindustri	2,20	Trävaruindustri	1,69
		Handel med och service av	
Trävaruindustri	2,17	motorfordon	1,65
Massa- o pappersindustri	2,05	Jord- och stenvaruindustri	1,63
Hotell och restauranger	1,87	Metallindustri	1,56

<i>Procent sjukpenning eller förtidspension²⁶ i förhållande till referensgruppen</i>			
Övrig tillverkningsindustri	4,60	Övrig vård och omsorg	3,22
Metallindustri	4,41	Övrig tillverkningsindustri	2,93
Textil- och beklädnadsindustri	4,15	Annan serviceverksamhet	2,40
Transportmedelsindustri	3,80	Textil- och beklädnadsindustri	2,25
Gummi- och plastvaruindustri	3,72	Barnomsorg	2,23
Övrig vård och omsorg	3,58	Hälso- och sjukvård	2,21
Livsmedelsindustri mm	3,52	Utbildning	2,15
Äldre- och handikappomsorg	3,38	Metallindustri	2,13
Industri för el- och			
optikprodukter	3,37	Gummi- och plastvaruindustri	2,07
Annan serviceverksamhet	3,31	Äldre- och handikappomsorg	2,00

<i>Procent sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd i förhållande till referensgruppen</i>			
Barnomsorg	4,56	Barnomsorg	3,43
Textil- och beklädnadsindustri	4,48	Utbildning	3,18
Rekreation, kultur och sport	4,41	Offentligförvaltning mm	2,76
Livsmedelsindustri mm	4,33	Rekreation, kultur och sport	2,69
Utbildning	4,15	Övrig vård och omsorg	2,61
Övrig tillverkningsindustri	4,15	Äldre- och handikappomsorg	2,34
Andra företagstjänster	4,06	Andra företagstjänster	2,09
Hotell och restauranger	3,81	Hotell och restauranger	2,07
Intresseorganisationer och		Datakonsulter och	
religiösa samfund	3,67	dataservicebyråer	2,03
		Intresseorganisationer och	
Övrig vård och omsorg	3,63	religiösa samfund	1,91

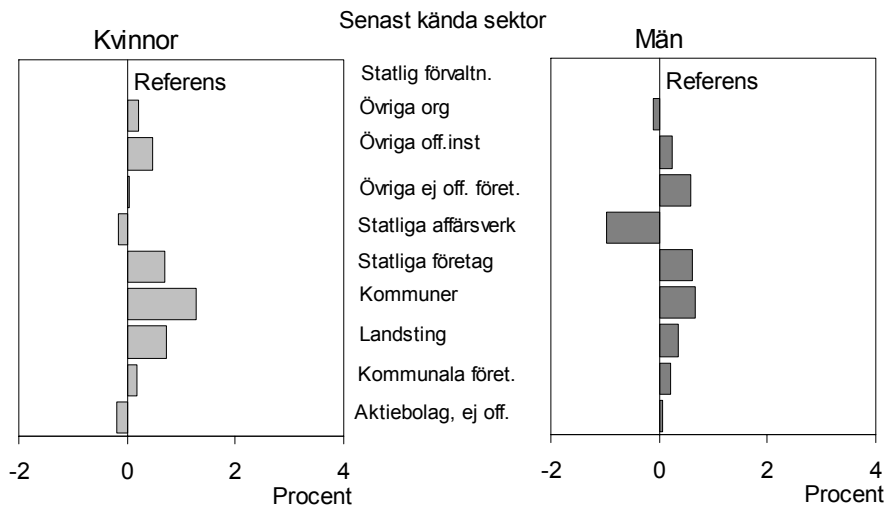
²⁶ Observera att förtidspensionerade på heltid fångas av kontrollvariablerna.

Sektor

Sjukpenningandel efter sist kända sektor år 2001

Skattat med separat modell för kvinnor och män.

Samtliga i åldrarna 20–64 år ingår.

Siffermaterial finns i tabell 4.1 och 4.2 i tabellbilagan

Kommuner, statliga företag och landsting har större sjukpenningandel än andra sektorer, framför allt när det gäller kvinnor. Sektorn har emellertid inte lika stor betydelse som näringsgrenen för sjukskrivningstiden eller sjukpenningandelen. Det skiljer endast 1,5 procentenheter mellan den grupp som har högst och lägst sjukpenningandel för kvinnor och 1,6 procentenheter för män.

Samtliga arbetsställen är indelade i tio sektorer efter ägandeförhållande. Se bilaga 4

Ökningen mellan 1996 och 2001 är också störst inom kommunal verksamhet för både kvinnor och män vilket framgår av tabell 4.1 och 4.2 i tabellbilagan. Ett negativt värde innebär inte att sjukpenningandelen minskat inom sektorn utan att den ökat mindre än för statlig förvaltning som är referensgrupp.

De som har högst andel sjukpenning eller förtidspension arbetade senast inom statliga företag. Det ser man i tabell 4.1 och 4.2 i den modell där den beroende variabeln är andelen av totala inkomsten som består av sjukpenning och förtidspension. Eftersom vi studerar den sist kända sektorn sedan 1990 kan det tolkas som att det var där en hel del personer arbetade just innan de fick förtidspension.

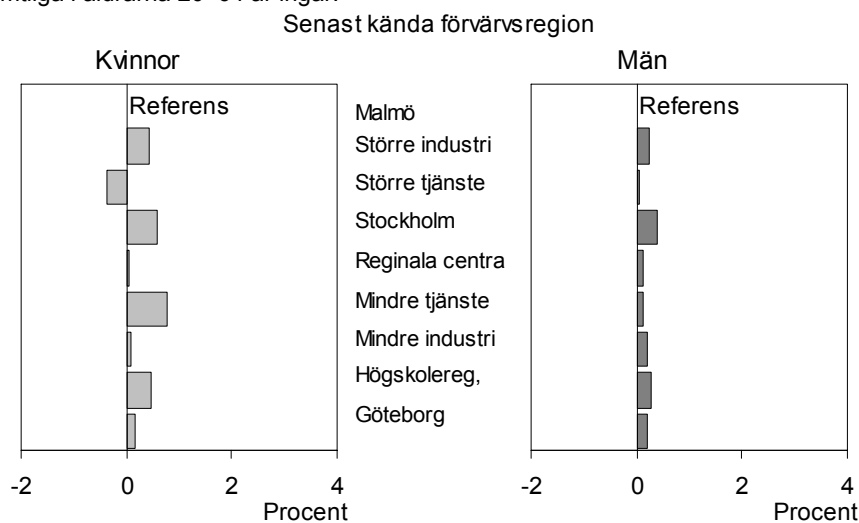
Många som haft inkomst av arbetslöshetsunderstöd, förtidspension eller sjukpenning arbetade sist inom kategorin övriga organisationer eller övriga ej offentliga organisationer. Det ser man i modellen där den beroende variabeln är andelen av inkomst som utgörs av sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd. I en del fall kan det röra sig om organisationer som anställt personer för skyddat arbete vilket gör att kausaliteten är omvänd. Arbetet ger inte problem med hälsan utan problem med hälsan gör att man har haft ett visst arbete.

Regionala skillnader

Sjukpenningandel efter sist kända förvävsregion år 2001

Skattat med separat modell för kvinnor och män.

Samtliga i åldrarna 20–64 år ingår.

Tidigare studier har visat att det finns betydande regional variation i sjukskrivningsmönstret. Andelen sjukskrivna är betydligt högre i de norra länen än i övriga landet. Om man tar hänsyn till andra faktorer, som ålders- och näringsstruktur, är de regionala variationerna relativt små. Det är framför allt kvinnor i mindre tjänstedominerade regioner som har högre sjukpenningandel än andra. Det regionala mönstret framträder allt tydligare ju fler transfereringar som studeras. Mindre

Sveriges kommuner är grupperade i nio förvävsregioner. Grunden för grupperingen är arbetspendling och:

- areal och befolkningsunderlag
- utbildningsstruktur
- näringsstruktur
- företagsstruktur.

tjänsteregioner skiljer sig väsentligt från andra regioner när det gäller andelen av inkomsten som utgörs av sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd. Förhållandena är desamma för män och kvinnor. (Se resultaten för de olika modellerna i tabell 4.1 och 4.2 i tabellbilagan.)

Modellen visar också att endast en liten del av förändringen i sjukpenningandelen mellan 1996 och 2001 beror på förvärvsregion när man kontrollerar för andra faktorer. Mycket av det som ses som regionala mönster beror på de andra faktorerna som ingår i modellen, t.ex. näringsgren och sektor.

Det är framför allt bland kvinnor i mindre tjänstedominerade regioner som sjukpenningandelen ökat. (tabell 4.1 i tabellbilagan) Ökningen är störst även för män inom mindre tjänstedominerade förvärvsregioner. Skillnaden mellan den region där ökningen varit störst och minst är cirka en procentenhet för kvinnor och en halv procent för män.

Socialbidrag

De som haft socialbidrag under 2001 har betydligt högre andel av inkomst från arbetslöshetsunderstöd, förtidspension och sjukpenning än andra. Arbetslöshet och dålig hälsa har naturligtvis samband med dålig ekonomi.

Analysresultat gällande socialbidrag

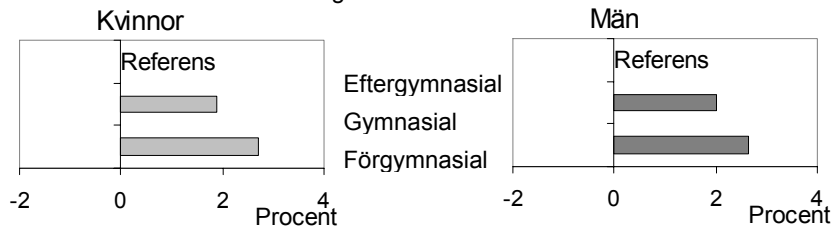
Samtliga i åldrarna 20–64 år. Separat modell kvinnor och män.

<i>Socialbidragstagare</i>	Beroende variabel är				Förändring i sjukpenningandel mellan 1996–2001	
	procent av den totala inkomsten som utgörs av		Sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd			
	Sjukpenning	eller förtidspension	Sjukpenning	förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd		
<i>Kvinnor</i>						
Socialbidrag under 2001	4,11 (**)	2,25 (**)	5,37 (**)		2,89	(**)
Ej socialbidrag under 2001	ref	ref	ref		ref	
<i>Män</i>						
Socialbidrag under 2001	2,21 (**)	-0,31 (**)	5,04 (**)		1,32	(**)
Ej socialbidrag under 2001	ref	ref	ref		ref	
(*) Signifikant på 95 % nivå (**) Signifikant på 99 % nivå					ref Jämförelsegrupp	

Utbildning och studier

Sjukpenningandel efter utbildning år 2001

Skattat med modell med samtliga män och kvinnor i åldrarna 20–64 år

Siffermaterial i tabell 4.1 och 4.2

Andelen av inkomsten som utgörs av sjukpenning, förtidspension och arbetslöshetsunderstöd ökar markant om utbildningstiden minskar.

De kvinnor och män som studerade en kort tid i början av 1990-talet har en något högre andel av inkomsten i form av sjukpenning, förtidspension och arbetslöshetsunderstöd. En kort tids studier kan kanske vara ett tecken på problem på arbetsmarknaden. Mönstret gäller inte för längre studietider.

Analysresultat gällande utbildning och studier

Samtliga i åldrarna 20–64 år. Separat modell för kvinnor och män.

	Beroende variabel är						Förändring i sjukpenningandel mellan 1996–2001
	percent av den totala inkomsten som utgörs av						
	Sjukpenning	Sjukpenning eller förtidspension	Sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd				
<i>Kvinnor</i>							
<i>Utbildning</i>							
Förgymnasial utbildning	2,71 (**)	5,79 (**)	7,24 (**)			1,70 (**)	
Gymnasial utbildning	1,88 (**)	3,20 (**)	5,37 (**)			1,25 (**)	
Eftergymnasial utbildning	ref	ref	ref			ref	
<i>Studier</i>							
Studier något år mellan 1990 -1995	0,40 (**)	0,13 (**)	0,36 (**)			0,12 (**)	
Övriga	ref	ref	ref			ref	
<i>Män</i>							
<i>Utbildning</i>							
Förgymnasial utbildning	2,65	5,29 (**)	5,66 (**)			1,77 (**)	
Gymnasial utbildning	2,01	3,28 (**)	4,85 (**)			1,32 (**)	
Eftergymnasial utbildning	ref	ref	ref			ref	
<i>Studier</i>							
Studier något år mellan 1990 -1995	0,17 (**)	0,20 (**)	0,47 (**)			0,04	
Övriga	ref	ref	ref			ref	

(*) Signifikant på 95 % nivå (**) Signifikant på 99 % nivå ref Jämförelsegrupp

Familjeförhållanden²⁷

Något som framgår mycket klart är att de som utnyttjat tillfällig föräldrapenning för vård av barn under året har haft mindre sjukpenningandel än andra. Detta gäller både kvinnor och män. Deras sjukpenningandel minskar också i förhållande till gifta utan barn mellan 1996 och 2001. Det beror förmodligen på att man föredrar att utnyttja föräldrapenning i stället för sjukpenning i samband med egen sjukdom.

Många som har flexibla arbetstider eller tillgång till socialt nätverk (t.ex. mor- och farföräldrar) utnyttjar inte möjligheten till ersättning för tillfällig vård av barn. De har en betydligt högre sjukpenningandel än dem som utnyttjar föräldrapenning för tillfällig vård av barn. De har också en ökande sjukpenningandel mellan 1996 och 2001 i förhållande till gifta utan barn.

Kvinnor med småbarn, som inte utnyttjat möjligheten till föräldrapenning för vård av barn har till exempel betydligt högre sjukpenningandel än kvinnor som ej har småbarn. Detta gäller framför allt ensamstående kvinnor med småbarn. Deras sjukpenningandel är säkert mer representativ för småbarnsmammors sjuklighet än gruppen som haft tillfällig föräldrapenning för vård av barn.

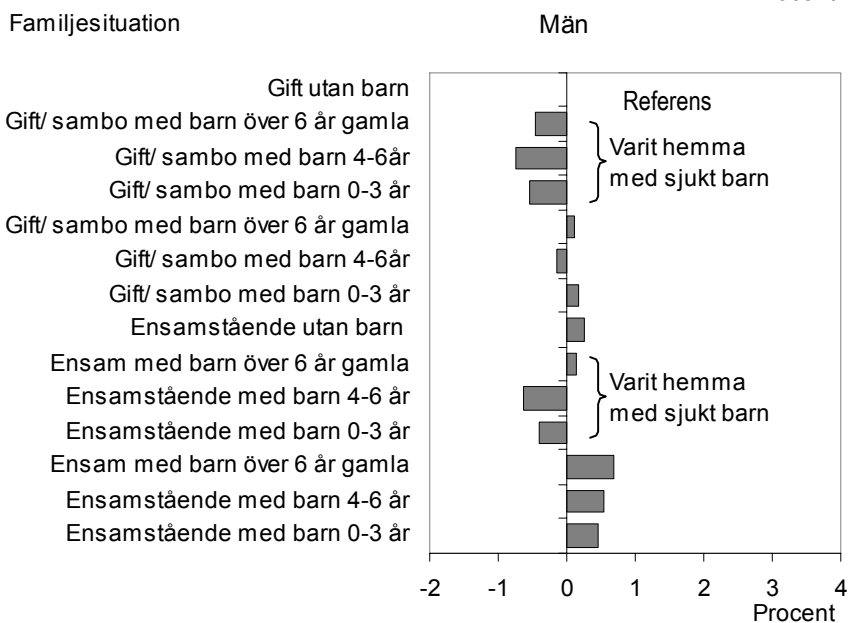
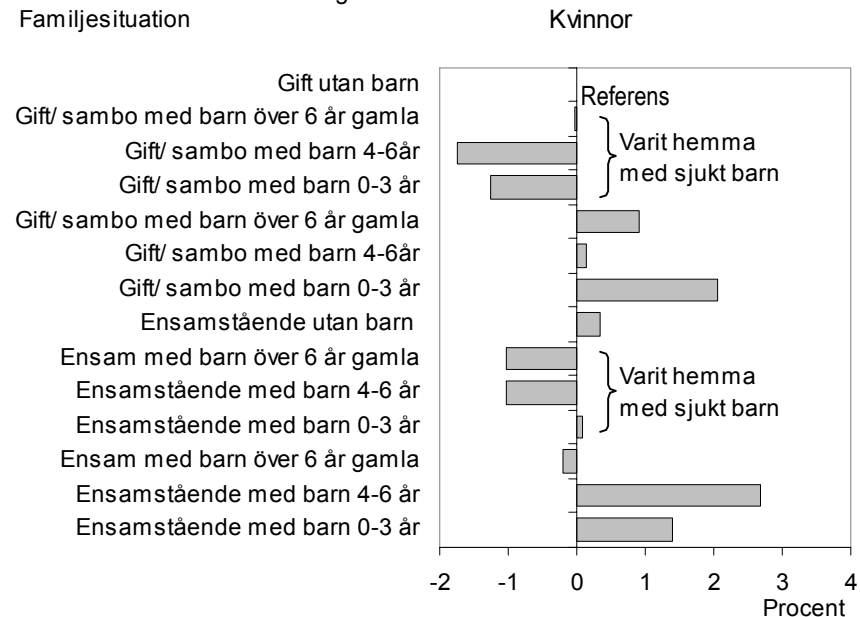
Män som är gifta eller sambor har lägre sjukpenningandel än ensamstående män med lika gamla barn.

Gifta män och kvinnor utan barn har något lägre sjukpenningandel än ensamstående av samma kön.

²⁷ Familjeinformationen innehåller uppgifter om samboförhållanden om de sammanboende har eller har haft gemensamma barn. En av de största bristerna med svensk folkbokföring är att sambor utan gemensamma barn registreras som ensamstående.

Sjukpenningandel efter familjesituation år 2001

Skattat med modell med samtliga män och kvinnor i åldrarna 20–64 år

Siffermaterial finns i tabell 4.1 och 4.2 i tabellbilagan

Många i gruppen ensamstående med och utan barn är i själva verket sammanboende.

Arbetslöshet

De som var arbetslösa mellan 1990 och 1995 har högre *sjukpenningandel* år 2001 än dem som inte var arbetslösa under perioden. Andelen stiger med ökande tid i arbetslöshet. Sambandet gäller både kvinnor och män.

När det gäller andelen av inkomsten som utgörs av *förtidspension och sjukpenning* är mönstret det motsatta. De som var arbetslösa i början av 1990-talet har längre andel sjukpenning och förtidspension år 2001. Det beror förmodligen på en selektionseffekt. De som var mycket sjuka under lågkonjunkturen i början av 1990-talet förtidspensionerades och blev inte arbetslösa. Gruppen som var arbetslös i början av 1990-talet har alltså "rensats" från dem som hade störst risk för förtidspension.

Analysresultat gällande arbetslöshet

Samtliga i åldrarna 20–64 år. Separat modell för kvinnor och män.

	Beroende variabel är				Förändring i sjukpenning andel mellan 1996–2001	
	procent av den totala inkomsten som utgörs av					
	Sjukpenning		Sjukpenning eller förtidspension		Sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd	
<i>Kvinnor</i>						
Arbetslös över 90 procent av tiden 1990–1995	3,08	(**)	-1,99	(**)	9,62 (**)	2,66 (**)
Arbetslös flera år mellan 1990–1995	1,86	(**)	-1,00	(**)	5,48 (**)	1,20 (**)
Arbetslös några år 1990–1995	0,96	(**)	0,11	(**)	2,86 (**)	0,45 (**)
Ej arbetslös mellan 1990–1995	ref		ref		ref	ref
<i>Män</i>						
Arbetslös över 90 procent av tiden 1990–1995	2,31	(**)	-2,43	(**)	10,37 (**)	1,81 (**)
Arbetslös flera år mellan 1990–1995	1,66	(**)	-0,65	(**)	5,20 (**)	0,71 (**)
Arbetslös några år 1990–1995	0,88		0,60	(**)	2,52 (**)	0,00
Ej arbetslös mellan 1990–1995	ref		ref		ref	ref
(*) Signifikant på 95 % nivå (**) Signifikant på 99 % nivå					ref Jämförelsegrupp	

Andelen av inkomsten som utgörs av *arbetslöshetsunderstöd, förtidspension eller sjukpenning* år 2001 ökar betydligt om personen var arbetslös i början av 1990-talet. Det är alltså en betydande del av dem som var arbetslösa i början av 1990-talet som fortfarande är arbetslösa år 2001. Ju mer problem man hade i början av 1990-talet desto

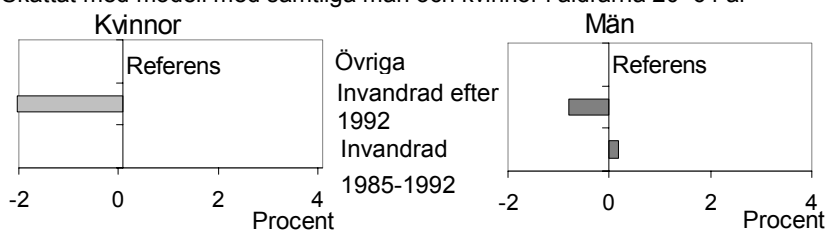
större problem år 2001. Mönstret är detsamma för kvinnor och män. De som inte haft någon sysselsättningsuppgift sedan 1996 har högre andel av inkomsten i form av arbetslöshetsunderstöd, förtidspension och sjukpenning år 2001.

Invandrade

De som invandrat efter 1992 har lägre sjukpenningandel än andra. Det skulle i detta fall kunna bero på att de ej är sysselsatta, men mönstret kvarstår, framför allt för kvinnor, om man endast studerar de sysselsatta.

Sjukpenningandel år 2001 efter senaste år för invandring

Skattat med modell med samtliga män och kvinnor i åldrarna 20–64 år

Analysresultat gällande invandrade

Samtliga i åldrarna 20–64 år. Separat modell för kvinnor och män.

	Beroende variabel är					
	procent av den totala inkomsten som utgörs av			Förändring i sjukpenning andel mellan 1996–2001		
	Sjukpenning	Sjukpenning eller förtidspension		Sjukpenning	Sjukpenning eller arbetslöshetsunderstöd	
<i>Kvinnor</i>						
Invandrad 1985–1991	-0,03	-1,34 (**)	0,67 (**)	0,52 (**)		
Invandrad 1992 och senare	-2,15 (**)	-2,74 (**)	-2,23 (**)	-0,17 (*)		
Övriga	ref	ref	ref	ref		
<i>Män</i>						
Invandrad 1985–1991	0,18 (**)	-1,22 (**)	0,92 (**)	0,61 (**)		
Invandrad 1992 och senare	-0,79 (**)	-1,05 (**)	-1,13 (**)	0,64 (**)		
Övriga	ref	ref	ref	ref		

(*) Signifikant på 95 % nivå (**) Signifikant på 99 % nivå ref Jämförelsegrupp

Sammanfattning

Kvinnor har högre sjukpenningandel än män efter 27 års ålder eller när de kommer till åldrar då de flesta kvinnor föder barn. Skillnaden består fram till 60 års ålder. Därefter beror skillnaden i hög grad på hur kvinnor och män beviljas förtidspension. Ökningen eller förändringen i sjukpenningandel mellan 1996 och 2001 är likartad för män och kvinnor. Skillnaden mellan könen beror på de andra variablerna i modellen till exempel näringsgren, förvävsregion, sektor och familjesituation. Andelen sjukpenning och förtidspension är högre för kvinnor än för män och ökar med stigande ålder, liksom andelen av inkomsten som utgörs av arbetslöshetsunderstöd, sjukpenning eller förtidspension.

Om näringsgrensklassificeringen baseras på senast kända näringsgren efter 1990 framstår *livsmedelsindustrin* som den mest problematiska. Den näringsgrenen har högst sjukpenningandel för både män och kvinnor och också största ökningen mellan 1996 och 2001. Kvinnor vars senast kända näringsgren var *äldre- och handikappomsorg, övrig vård och omsorg och barnomsorg* har också mycket hög sjukpenningandel. Ökningen mellan 1996 och 2001 är emellertid något mindre inom *äldre- och handikappomsorgen*. Inom den kommunala sektorn startade uppgången av den sjukpenningrelaterade frånvaron inom *äldre- och handikappomsorg och övrig vård och omsorg* redan i mitten av 1990-talet. Ett par år senare blir problemen märkbara inom *barnomsorgen* och de senaste åren har sjukpenningandelen ökat inom näringsgrenen *utbildning*. För män finns flera näringsgrenar inom tung industri samt branscher inom vård och omsorg bland de med högst sjukpenningandel. Ökningen mellan 1996 och 2001 är mycket hög för *gummi- och plastvaruindustri* och för *jord- och stenvaruindustri*.

Den kommunala sektorn har hög sjukpenningandel för både män och kvinnor. Det är också den sektor som har störst ökning mellan 1996 och 2001.

Mindre tjänstedominerade regioner har högst sjukpenningandel och också den största ökningen av sjukpenningandelen för kvinnor. För män är skillnaden mellan olika förvävsregioner är liten.

När man studerar sjukpenningandelen beroende på familjesituation är det viktigt att hålla reda på om familjen utnyttjar tillfällig föräldrapenning för vård av barn. De grupper som gör det har mindre sjukpenningandel än andra förmodligen på grund av att man föredrar att använda den transfereringen. Småbarnsföräldrar som inte använder rätten till tillfällig vård av barn har högre sjukpenningandel än gifta utan barn. Kvinnor med småbarn har till exempel betydligt högre sjukpenningandel än kvinnor som ej har

småbarn om de inte utnyttjat möjligheten till föräldrapenning för vård av barn. Detta gäller framför allt ensamstående kvinnor med småbarn. Deras sjukpenningandel är säker mer representativ för småbarnsmammors sjuklighet än gruppen mammor som haft tillfällig föräldrapenning för vård av barn.

Män som är gifta eller sambor har lägre sjukpenningandel än ensamstående män med lika gamla barn.

De som var arbetslösa 1990–1995 hade större sjukpenningandel 2001 än andra. Ju fler år man hade problem med arbetslöshet mellan 1993–1995 desto högre sjukpenningandel 2001. Sambandet gäller både kvinnor och män.

De som studerade under en kortare tid under lågkonjunkturen 1993–1995 hade större andel sjukpenning av totalinkomsten år 2001 än de som var sysselsatta eller studerade under flera år. Gruppen domineras förmodligen av personer med arbetsmarknadsproblem och av den anledningen finns samma samband som mellan arbetslöshet och sjukskrivning.

Lågutbildade har högre andel sjukskrivningar än högutbildade. Man kan säga att ju lägre utbildning desto större andel av inkomsten kommer från sjukskrivning, förtidspension och arbetslöshetsunderstöd.

Kvinnor och män som invandrat efter 1992 har mindre sjukpenningandel än andra. Mönstret har förstärkts sedan 1996.

De som haft socialbidrag under 2001 har betydligt högre andel av inkomst från arbetslöshetsunderstöd, förtidspension och sjukpenning än andra. Arbetslöshet och dålig hälsa har naturligtvis samband med dålig ekonomi.

5 Vad betyder arbetsplatsen för sjukskrivningarna?

Definition av arbetsställe

Med arbetsställe avses varje adress, fastighet eller grupp av fastigheter där företaget bedriver verksamhet. Alla verksamma företag har minst ett arbetsställe. Nedanstående villkor måste uppfyllas:

- det ska förekomma någon typ av verksamhet (näringsgren)
- det skall finnas en plats där verksamheten bedrivs (geografiskt avgränsad)
- verksamheten skall bedrivas under en längre tid (stadigvarande)
- det skall finnas anställd personal (minst en halv årsperson).

I detta kapitel studerar vi om sjukskrivningarna är jämt fördelade över alla arbetsplatser, egentligen arbetsställen, eller om de är koncentrerade till vissa arbetsplatser. Vi analyser också om den ökade sjukfrånvaron är koncentrerad till vissa arbetsplatser eller återfinns på de flesta arbetsplatser. Första delen av kapitlet är deskriptiv och i slutet studeras en modell för hur olika faktorer inverkar på sjukpenningandelen på arbetsstället år 1993, 1996 och 2001. Dessutom studeras betydelsen av samma faktorer för förändringen mellan 1996 och 2001.

Underlag för studien

Studien begränsas till den del av befolkningen som var sysselsatt under året och hade uppgift om arbetsställe. Arbetsställen med endast en anställd ingår inte i studien. Uppgiften om arbetsställe²⁸ (CFARNR) har förbättrats över tiden. År 1996 saknade något över sju procent av sysselsatta uppgift. År 2001 var andelen som saknar uppgift under två procent. De personer som saknar uppgift om arbetsställe gör att sjukpenningandelen *underskattas* något i de grupper de kommer från. De flesta som saknar uppgift har högre sjukpenningandel än medeltalet. Av den anledningen skulle även de skillnader mellan arbetsställen som observerats förmodligen öka något om samtliga hade korrekta uppgifter om arbetsställe.

²⁸ Uppgift om arbetsställe saknas för män framför allt inom näringsgrenarna byggverksamhet och transport och magasinering. För kvinnor saknas uppgiften i huvudsak för dem som arbetar inom andra företagstjänster (där städskor arbetar), barnomsorg och äldre- och handikappomsorg. Inom byggbranschen kan arbetsstället variera över tiden, så det är svårt att ange vad som är den huvudsakliga arbetsplatsen. Inom barnomsorg och äldre- och handikappomsorg finns dels personer vars arbetsplats är svår att bestämma (t. ex. personlig assistent) och dels en hel timanställda som flyttas mellan olika arbetsplatser allt efter behov.

En del av dem som haft sjukpenning²⁹ saknar uppgift om arbetsställe, eftersom de inte haft någon kontrolluppgift från arbetsgivare under året. Detta gäller framför allt personer som varit sjukskrivna under mycket lång tid. Endast sysselsatta mellan 20–64 år ingår i studien.

Sjukpenningandelen mäts med hjälp av inkomststoppgifter enligt samma princip som i övriga kapitel i denna rapport. Den kan anses vara proportionell mot andelen av den totala inkomsten som utgörs av sjukpenning och därmed också totala tiden med sjukpenning under året.³⁰ I studien ingår i huvudsak sjukskrivningar som överstiger 14 dagar. Personer som haft någon förvärvsinkomst under året finns registrerade på ett arbetsställe.

Betyder arbetsstället något för risken att bli sjukskriven?

Om det finns en skillnad mellan arbetsställen, som är större än vad slumpen kan förorsaka, skulle detta tyda på att det finns en betydande effekt av arbetsstället. En modell för en enkel variansanalysmodell för sjukskrivningar kan skrivas:

$$Y_{ij} = a_i + e_{ij}$$

Där y_{ij} är tiden i sjukskrivning för person j som arbetar på arbetsställe i , $j=0, 1, 2, \dots, n_i$, där n_i är antalet personer som arbetar på arbetsställe i , $i=1, \dots, m$, där m är antalet arbetsställen.

Variansanalys används för att mäta om en viss gruppering förklarar en signifikant del av den totala variationen. Om variationen inom grupperna är signifikant mindre än variationen mellan grupperna (i det här fallet arbetsplatserna) orsakar grupperna en del av variationen. I det här fallet mäts om arbetsställen förklarar en signifikant del av variationen i sjukpenningandel. Resultaten mäts med ett så kallat F-test. Ett F-värde som avviker från värdet 1 är i princip signifikant eftersom det baseras på så många observationer.

Resultatet av analysen visar att arbetsstället har effekt utöver de slumpmässiga skillnaderna. Andelen sjukskrivna varierar mer bland arbetsställen med många anställda än bland arbetsställen med få anställda. De skillnader i andelen sjukskrivna per arbetsställe som observerades 1996 ökade fram till år 2001. Resultatet tyder på att arbetsställen som redan 1996 hade hög sjukfrånvaro har ännu högre sjukfrånvaro år 2001.

²⁹ Av tabell 2.1 framgår antalet personer som haft sjukpenning och ej varit sysselsatta åren 1993, 1996 och 2001, samt deras andel av totala sjukpenningutbetalningen.

³⁰ En utförlig beskrivning hur sjukpenningandelen, som kan anses vara proportionell mot tiden mäts finns i Bilaga 1

Resultat av variansanalys av effekten av arbetsställe

F-värden vid test av variansen mellan arbetsställen och inom arbetsställen

År	Variansanalysmodell, arbetsställen med över en anställd	Variansanalysmodell, arbetsställen med över fyra anställda	Variansanalysmodell, arbetsställen med över nio anställd
1996	1,16	1,35	1,62
1997	1,14	1,31	1,58
1998	1,15	1,40	1,73
1999	1,17	1,47	1,85
2000	1,21	1,57	1,99
2001	1,24	1,65	2,15

Anledningen till att arbetsställets effekt ökar över tiden kan tänkas vara att attityderna till sjukskrivning förändrats och att förändringen sker genom att personer som arbetar tillsammans på en viss arbetsplats påverkar varandras attityder mer eller snabbare än personer som arbetar på andra arbetsplatser. Det kan också bero på att en del arbetsplatser har högre belastning och sämre organisation i förhållande till andra.

Det är viktigt att vara försiktig när man tolkar resultaten. Arbetsplatser som inte låter långtidssjukskrivna återgå till arbetet – t.ex. genom dåliga eller obefintliga rehabiliteringsprogram - framstår också i en mer fördelaktig dager än de som har kvar anställda med nedsatt hälsa.

Beroende på vilken av orsakerna som ligger bakom effekten stöds olika hypoteser om sjukfrånvaron. Men det är först när man kombinerar resultaten från denna registerstudie med enkätstudier som man kan förstå de bakomliggande orsakerna.

Arbetsplatsens egenskaper*Arbetsställets storlek*

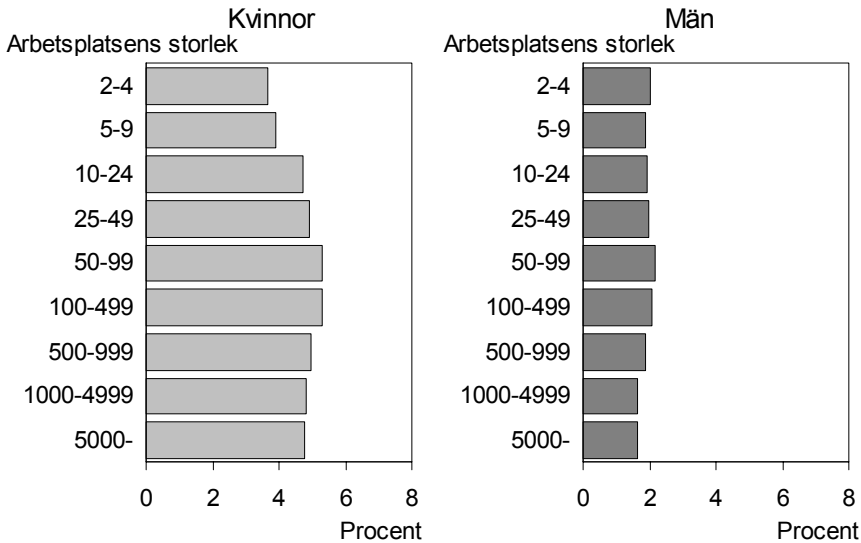
År 1993 var sjukfrånvaron högre på stora arbetsställen än på mindre. Från 1996 till 2001 har emellertid sjukfrånvaron ökat mer på små och medelstora arbetsställen än på stora arbetsställen. Av den anledningen förändras bilden över tiden. År 2001 har de som arbetar på små och stora arbetsställen lägst sjukfrånvaro. Högst är sjukpenningandelen bland dem som arbetar på arbetsplatser med mellan 50 och 500 anställda. Arbetsställen med två till fyra anställda har lägst sjukpenningandel av inkomsten under hela den studerade perioden 1993–2001.

Flera olika undersökningar har på senare tid hävdats att den sociala kontrollen och det egna inflytandet över arbetssituationen är större

på små arbetsplatser. Båda dessa faktorer minskar risken för sjukskrivning. Likartade mönster har observerats i enkätstudier.³¹

Genomsnittlig sjukpenningandel för sysselsatta efter arbetsställets storlek år 2001

Sysselsatta män och kvinnor i åldrarna 20–64 år på arbetsställen med fler än en anställd

Anledningen till att större arbetsställen har lägre sjukpenningandel än medelstora är förmodligen att man dels kan ha bättre resurser för personalvård och dels större möjligheter att byta arbetsuppgifter utan att byta arbetsplats, vilket ger mindre effekt av "instängdhet". Den som inte trivs med kollegor eller arbetsuppgifter på en liten arbetsplats måste ofta byta arbete för att förändra arbetssituationen.

Som redan tidigare påpekats är sjukpenningandelen bland kvinnor betydligt högre än bland män. På arbetsplatser med få anställda är sjukpenningandelen lägst bland kvinnor. För männen är mönstret annorlunda. De riktigt stora arbetsplatserna har lägst sjukpenningandel.

Sjukpenningandelen varierar mycket mer för kvinnor än för män beroende på arbetsställets storlek. En del beror på könsfördelningen på arbetsplatserna. Andelen män är betydligt högre än andelen kvinnor på arbetsställen som har mindre än 25 anställda. På mycket stora arbetsställen med över 1000 anställda dominerar kvinnorna.

³¹ Se (Szucs, Hemström, Marklund) *Organisatoriska faktorerens betydelse för långa sjukskrivningar i kommuner*

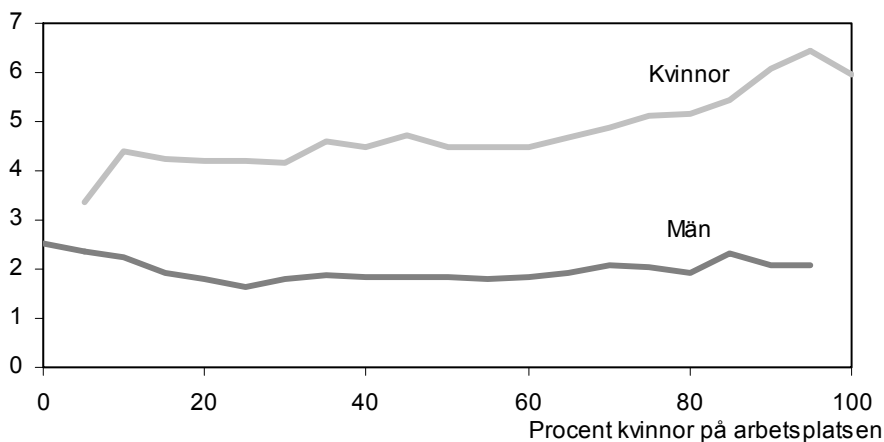
Ålder och kön

Sjukpenningandelen i medeltal för kvinnor är högre om andelen kvinnor är hög på en arbetsplats. Det finns även en viss tendens till att andelen sjukfrånvarande män med sjukpenning ökar när andelen män är hög. Det ska emellertid visa sig att effekten för män inte är signifikant om man kontrollerar för andra faktorer, medan effekten för kvinnor kvarstår.

Sjukpenningandel för män respektive kvinnor efter arbetsställets könsfördelning år 2001

Sysselsatta män och kvinnor i åldrarna 20–64 år

Procent

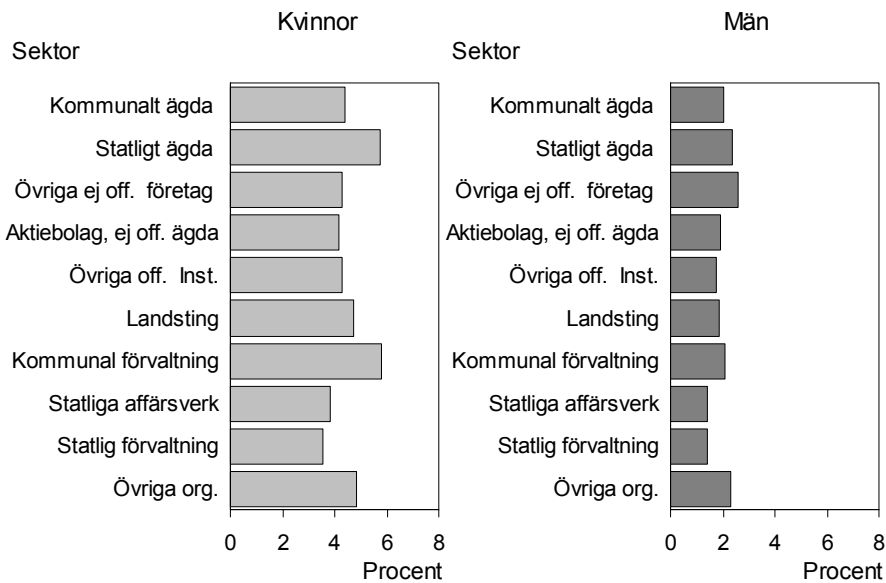
Medelåldern på arbetsplatsen påverkar frånvaron. Sambandet innebär att ju högre medelålder på en arbetsplats desto större sjukpenningandel i medeltal. Frånvaron ökar emellertid ungefär lika mycket med ökande medelålder för både män och kvinnor. Av den anledningen har inte medelåldern delats upp på kön i modellen i nästa kapitel där fler faktorer tas med i analysen.

Sektor

Det är framför allt kvinnor som arbetar på arbetsplatser inom statligt ägda företag och kommunal förvaltning som har hög sjukpenningandel. Skillnaden mellan män och kvinnor är betydande vilket är ett genomgående resultat. Den sjukpenningrelaterade frånvaron är högst år 2001 för kvinnor som arbetar på arbetsplatser inom statligt ägda företag och inom kommunal förvaltning, medan män som arbetar inom ej offentligt ägda företag har högst sjukpenningandel.

Sjukpenningandel i genomsnitt för sysselsatta efter arbetsplatsens sektor år 2001

Sysselsatta män och kvinnor i åldrarna 20–64 år

Näringsgren

Det är mycket stor skillnad mellan sjukpenningandelen i olika näringsgrenar. Skillnaden beror inte på att de anställda inom näringsgrenarna har olika åldersstruktur utan på andra, förmodligen arbetsmiljörelaterade problem.

År 1993 och 1996 hade arbetsplatser inom livsmedelsindustrin och den tunga industrin högre sjukpenningandel än andra arbetsplatser vilket framgår av tabellen nedan. Redan år 1996 tillhör *äldre- och handikappomsorg*, de tio näringsgrenar som har högst sjukpenningandel. Till år 2001 har *äldre- och handikappomsorg* ökat sin sjukpenningandel ytterligare i förhållande till andra näringsgrenar, i synnerhet för kvinnor.

De tio näringsgrenarna med högst sjukpenningandel av totala inkomsten år 1993, 1996 och 2001

Kvinnor	Män		
Näringsgren	Sjukp. andel	Näringsgren	Sjukp. andel
1993			
Metallindustri	5,67	Hotell och restauranger	2,55
Textil- och beklädnadsindustri	5,08	Byggverksamhet	2,53
Gummi- och plastvaruindustri	5,06	Annan serviceverksamhet	2,44
Stål- och metallverk	5,00	Skogsbruk	2,42
Trävaruindustri	4,97	Metallindustri	2,25
Övrig tillverkningsindustri	4,78	Övrig tillverkningsindustri	2,23
Livsmedelsindustri mm	4,69	Jordbruk	2,16
Transportmedelsindustri	4,69	Gruvor och mineralutvinning	2,19
Gruvor och mineralutvinning	4,46	Trävaruindustri	2,13
Hotell och restauranger	4,41	Transport och magasinering	2,13
1996			
Gummi- och plastvaruindustri	3,83	Hotell och restauranger	2,52
Övrig tillverkningsindustri	3,76	Övrig vård och omsorg	2,29
Livsmedelsindustri mm	3,71	Livsmedelsindustri mm	2,12
Trävaruindustri	3,69	Övrig tillverkningsindustri	2,07
Hotell och restauranger	3,67	Byggverksamhet	2,05
Metallindustri	3,63	Transport och magasinering	2,03
Äldre- och handikappomsorg	3,32	Äldre- och handikappomsorg	2,02
Textil- och beklädnadsindustri	3,17	Metallindustri	1,98
Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	3,09	Annan serviceverksamhet	1,96
Annan serviceverksamhet	3,06	Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	1,93
2001			
Äldre- och handikappomsorg	6,63	Livsmedelsindustri mm	2,86
Livsmedelsindustri mm	6,40	Hotell och restauranger	2,76
Övrig vård och omsorg	6,08	Övrig vård och omsorg	2,76
Övrig tillverkningsindustri	5,90	Övrig tillverkningsindustri	2,68
Barnomsorg	5,87	Transport och magasinering	2,59
Trävaruindustri	5,56	Äldre- och handikappomsorg	2,57
Stål- och metallverk	5,55	Annan serviceverksamhet	2,51
Gummi- och plastvaruindustri	5,51	Trävaruindustri	2,48
Transportmedelsindustri	5,50	Byggverksamhet	2,45
Hotell och restauranger	5,48	Stål- och metallverk	2,42

Uppgifter om samtliga näringsgrenar finns i tabell 5.4

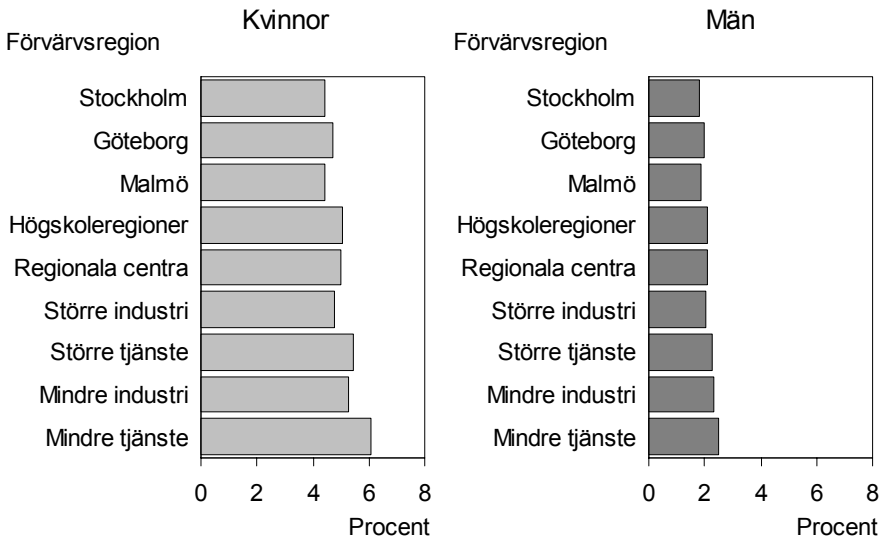
Sjukpenningandelen inom *barnomsorg* och *övrig vård och omsorg* har också ökat mer än inom andra näringsgrenar redan mellan 1993 och 1996. Ökningen blev större i förhållande till andra näringsgrenar mellan 1996 och 2001 och år 2001 återfinns *barnomsorg* och *övrig vård och omsorg* bland de tio mest drabbade näringsgrenarna.

Förvärsregion

Skillnaden i sjukfrånvaron mellan olika förvärsregioner är obetydlig för män, men för kvinnor finns en klar och tydlig regional struktur. Man kan dock urskilja ett regionalt mönster för både män och kvinnor. Arbetsplatser i Stockholm har lägst sjukpenningandel och mindre tjänsteregioner har högst sjukpenningandel. Senare i detta kapitel används en modell som kontrollerar för andra faktorer³². Då man använder modellen försvinner den fördelaktiga bilden av Stockholm eftersom den till stor del beror på närings- och åldersstrukturen.

Sjukpenningandel i medeltal för sysselsatta efter arbetsplatsens förvärsregion³³ år 2001

Sysselsatta män och kvinnor i åldrarna 20–64 år

³² Medelålder på arbetsplatsen, könsfördelning, näringsgren och sektor, arbetsplatsens storlek och arbetsplatsens utbildningsstruktur.

³³ Se bilaga 4 för definition av förvärsregion.

Hur hänger alla faktorer samman?

De register som används har ingen information som kan klargöra vad som är orsaken till sjukfrånvaron. Det som studeras är vilka bakgrundsfaktorer som samvarierar med sjukfrånvaron. De faktorer som kan studeras är egenskaper som kan knytas till arbetsstället och som finns i de statistiska registren. Exempel på detta är arbetsställets könsfördelning och åldersstruktur på de anställda, näringsgren och sektortillhörighet, antalet anställda etc.

Av dem som år 2001 arbetade inom *äldre- och handikappomsorg* och *barnomsorg* var över 85 procent anställda inom den primärkommunala sektorn. Motsvarande siffror för *utbildning* och *övrig vård och omsorg* var över 70 procent. De uppräknade fyra näringsgrenarna utgör 78 procent av samtliga anställda inom den primärkommunala sektorn. Det innebär att det finns en betydande samvariation mellan näringsgren och sektor. Tung industri finns huvudsakligen inom sektorn. *Aktiebolag ej offentligt ägda*, men inom den sektorn finns också många andra näringsgrenar representerade. Av den anledningen domineras inte denna sektor av utvecklingen inom tung industri.

Primärkommunal verksamhet dominerar dessutom framför allt inom mindre tjänsteregioner. På grund av att faktorerna hänger samman ser man delvis samma mönster då man studerar varje faktor för sig. Om man i stället studerar utvecklingen med en modell, delas effekten upp på faktorerna. Om sektorn eller näringsgrenen visar den största effekten beror på vad som mest samvarierar med det som studeras (i det här fallet sjukpenningandelen på arbetsstället).

Primärkommunal sektor har i medeltal hög sjukpenningtid per anställd. De näringsgrenar som är speciellt utsatta är *äldre- och handikappomsorg*, *barnomsorg* och *övrig vård och omsorg*. Dessa näringsgrenar finns framför allt inom de sektorer som har hög sjukfrånvaro. Av den anledningen finns det anledning att förmoda att grundorsaken till att både sektor och näringsgren samvarierar kan vara densamma. Om så är fallet minskar betydelsen av näringsgren när man tar med informationen om sektor och vice versa. Om anledningen till att en kommun har hög sjukpenningandel är att den domineras av sysselsatta inom primärkommunal verksamhet som arbetar inom vården får man samma effekt. För att få information om hur de olika faktorerna samvarierar studeras en linjär modell.

Modeller för studie av arbetsställe

I bilaga 6 beskrivs designen av modellen. Det som studeras här är *arbetsställen* –inte personer som i förra kapitlet.

Informationen om arbetsställen kommer från dem som är *sysselsatta*, ej från samtliga i åldrarna 20–64 år som i förra kapitlet

Beroende variabler:

1. Sjukpenningandelen i medeltal per arbetsställe 1993
2. Sjukpenningandelen i medeltal per arbetsställe 1996
3. Sjukpenningandelen i medeltal per arbetsställe 2001
4. Skillnaden i sjukpenningandel mellan 2001 och 1996 för arbetsställen som finns båda åren.

Oberoende variabler:

- sektor,
- näringsgren,
- förvävsregion
- andelen kvinnor,
- medelåldern för anställda på ett visst arbetsställe,
- storleken på arbetsstället,
- andelen av de anställda som har hög respektive låg utbildning.

Studier av var faktor för sig visar att effekten av medelålder kan antas vara linjär.

Effekten av könsfördelningen på en arbetsplats har studerats för tre grupper. Mansdominerade (mindre än 25 procent kvinnor), kvinnodominerade (mer än 75 procent kvinnor) och övriga.

Storleken på arbetsstället delas in i nio grupper beroende på antalet anställda.

Sambandet mellan bakgrundsfaktorerna och sjukpenningandelen i medeltal per anställd på ett visst arbetsställe studeras med en kovariansanalysmodell (regressionsmodell med gruppvariabler).

Samma modell studeras för åren 1993, 1996 och 2001 och för skillnaden i sjukpenningandel mellan 2001 och 1996.

Resultat från den simultana analysen

Modellerna visar att det finns betydande samvariation mellan förvävsregion, sektor och näringsgren. Homogena förvävsregioner och sektorer som entydigt domineras av vissa näringsgrenar får av den anledningen större betydelse än heterogena.

Nivån på modellen bestäms av hur man bildar jämförelsegruppen. För varje år eller för modellen där man studerar skillnaden kan man endast jämföra med referensgruppen.

Den enda variabel i modellen som behandlats som kontinuerlig är medelåldern på arbetsplatsen. För varje år åldern stiger höjs sjukpenningandelen med 0,04 procent.

De övriga variablerna är klassvariabler. I de fallen jämförs sjukpenningandelen med den grupp som utgör referensen. År 1996 höjs till exempel sjukpenningandelen på arbetsstället med 0,14 procent om över 75 procent av de anställda har förgymnasial utbildning och sänks med 0,42 procent om över 75 procent har eftergymnasial utbildning jämfört med alla övriga arbetsplatser. Man kan endast jämföra inom gruppen utbildningsnivå på arbetsstället. Om skillnaden mellan det högsta och lägsta värdet inom en grupp är stor har variabeln stor betydelse.

Om sjukpenningandelen höjs en procent motsvarar det cirka en procent av året d.v.s. cirka 3,65 dagar.

Utbildningsnivå på arbetsplatsen

Arbetsplatser med hög andel eftergymnasialt utbildade har lägre sjukpenningrelaterad frånvaro än andra både 1993, 1996 och 2001. De med hög andel förgymnasial utbildade har högre sjukpenningandel än övriga 1993, men skillnaden mellan övriga och arbetsställen med hög andel förgymnasialt utbildade försvinner till 2001. På arbetsställen med stor andel eftergymnasialt utbildade ökar sjukpenningandelen mindre mellan 1996 och 2001 än för andra arbetsställen.

Könsfördelningen på arbetsplatsen

Arbetsplatser med hög andel kvinnor har hög sjukfrånvaro, vilket är ett självklart påstående för alla som läst tidigare kapitel i denna rapport. Skillnaden mellan arbetsplatser som har hög respektive låg andel kvinnor ökar över tiden. Den är störst år 2001. Ökningen av sjukpenningandelen har framför allt drabbat arbetsplatser med hög andel kvinnor.

Medelåldern på arbetsplatsen

Om medelåldern för de anställda på en arbetsplats är ett år högre än på en annan arbetsplats och övriga förhållanden lika kan man förvänta sig att sjukpenningandelen bland de anställda är mellan 0,4 och 0,6 procent högre. Förändringen i sjukpenningandelen mellan 1996 och 2001 ökar med 0,04 om medelåldern stiger med ett år.

Faktorer som påverkar sjukpenningandelen av inkomsten i medeltal per arbetsställe.

	Nivå			Förändring 1996– 2001
	1993	1996	2001	
<i>Utbildningsnivå på arbetsstället</i>				
Över 75 procent m. eftergymn. utbildning	-0,60 (**)	-0,42 (**)	-0,54 (**)	-0,10 (**)
Över 75 procent m. förgymnasial utbildning	0,16 (**)	0,14	-0,06	-0,02
Övriga	ref	ref	ref	ref
<i>Andel kvinnor på arbetsstället</i>				
Mer än 75 procent kvinnor	0,54 (**)	0,36 (**)	0,97 (**)	0,60 (**)
Mindre än 25 procent kvinnor	-0,39 (**)	-0,26 (**)	-0,71 (**)	-0,57 (**)
Övriga	ref	ref	ref	ref
Medelåldern på arbetsstället	0,04 (**)	0,04 (**)	0,06 (**)	0,04 (**)
<i>Antal anställda på arbetsstället</i>				
1	1,06 (**)	0,62 (**)	0,64 (**)	0,21 (**)
2–4	ref	ref	ref	ref
5–9	-0,02	-0,05	0,10 (**)	0,08
10–25	0,05	-0,01	0,32 (**)	0,24 (**)
25–49	0,14 (**)	0,06 (*)	0,45 (**)	0,33 (**)
50–99	0,27 (**)	0,17 (**)	0,57 (**)	0,29 (**)
100–499	0,41 (**)	0,30 (**)	0,68 (**)	0,26 (**)
500–999	0,35 (**)	0,17 (**)	0,50 (**)	0,19 (**)
1000–4999	0,30 (**)	0,17 (**)	0,32 (**)	0,08
5000 och fler	0,54 (**)	0,23 (**)	0,14	-0,31 (**)
<i>Sektor</i>				
Övriga företag, ej offentligt ägda	0,77 (**)	0,49 (**)	0,47 (**)	-0,05
Statliga affärsverk	0,33 (**)	-0,28 (**)	-0,57	-0,05
Aktiebolag, ej offentligt ägda				
Statliga affärsverk	ref	ref	ref	ref
Övriga organisationer	0,64 (**)	0,62 (**)	0,80 (**)	0,09
Statligt ägda företag	0,83 (**)	0,83 (**)	1,13 (**)	0,15 (**)
Kommunalt ägda företag	0,59 (**)	0,58 (**)	0,42 (**)	0,16 (*)
Statlig förvaltning	-0,12 (**)	-0,06	0,21 (**)	0,18 (**)
Landsting	0,14 (**)	0,11 (**)	0,63 (**)	0,35 (**)
Uppgift saknas	1,13 (**)	1,04 (**)	0,94 (**)	0,50 (**)
Övriga offentliga institutioner	-0,03	0,14 (**)	0,93 (**)	0,75 (**)
Primärkommunal förvaltning	0,40 (**)	0,49 (**)	1,41 (**)	0,89 (**)

(*) Signifikant på 95% nivå (**) Signifikant på 99% nivå ref Jämförelsegrupp

Faktorer som påverkar sjukskrivningsandelen av inkomsten i medeltal per arbetsställe (forts).

	Nivå			Förändring 1996– 2001
	1993	1996	2001	
<i>Näringsgren</i>				
Fiske jordbruk skogsbruk	0,92 (**)	0,94 (**)	0,67 (**)	-0,13
Annan serviceverksamhet	1,42 (**)	1,27 (**)	1,03 (**)	-0,11
Forskning och utveckling	0,41 (**)	0,30 (**)	0,05	-0,08
Energi-, vatten- och avfallshantering	0,21 (**)	0,27 (**)	0,20 (*)	-0,08
Offentligförvaltning mm	0,75 (**)	0,59 (**)	0,51 (**)	-0,04
Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	1,16 (**)	1,19 (**)	1,17 (**)	-0,03
Banker och andra kreditinstitut	ref	ref	ref	ref
Rekreation, kultur och sport	1,06 (**)	0,78 (**)	0,73 (**)	0,07
Parti- och agenturhandel	0,57 (**)	0,56 (**)	0,60 (**)	0,12
Gruvor och mineralutvinning	1,26 (**)	0,98 (**)	0,90 (**)	0,12
Försäkringsbolag	0,02	0,07	0,51 (**)	0,19
Byggverksamhet	1,60 (**)	1,32 (**)	1,26 (**)	0,22 (**)
Maskinindustri	1,10 (**)	0,90 (**)	0,94 (**)	0,22 (**)
Datakonsulter och dataservicebyråer	0,12	0,08	0,24 (**)	0,23 (*)
Hälso- och sjukvård	1,19 (**)	1,09 (**)	1,21 (**)	0,24 (**)
Utbildning	0,74 (**)	0,57 (**)	0,77 (**)	0,26 (**)
Förlag och grafisk industri	1,04 (**)	0,87 (**)	0,94 (**)	0,28 (**)
Kemisk industri	0,60 (**)	0,54 (**)	0,70 (**)	0,29 (**)
Detaljhandel mm	1,11 (**)	1,01 (**)	1,19 (**)	0,31 (**)
Textil- och beklädnadsindustri	2,27 (**)	1,41 (**)	1,83 (**)	0,38 (*)
Handel med och service av motorfordon, samt bensinstationer	0,97 (**)	0,98 (**)	1,20 (**)	0,39 (**)
Metallindustri	1,97 (**)	1,57 (**)	1,48 (**)	0,40 (**)
Trävaruindustri	1,69 (**)	1,47 (**)	1,52 (**)	0,40 (**)
Intresseorganisationer och religiösa samfund	0,97 (**)	0,76 (**)	0,92 (**)	0,41 (**)
Andra företagstjänster	1,06 (**)	1,01 (**)	1,29 (**)	0,41 (**)
Jord- och stenvaruindustri	1,30 (**)	1,14 (**)	1,40 (**)	0,42 (**)
Gummi- och plastvaruindustri	1,94 (**)	1,54 (**)	1,70 (**)	0,43 (**)
(*) Signifikant på 95 % nivå (**) Signifikant på 99 % nivå				ref Jämförelsegrupp

Faktorer som påverkar sjukpenningandelen av inkomsten i medeltal per arbetsställe (forts).

	Nivå			Förändring 1996– 2001
	1993	1996	2001	
<i>Näringsgren</i>				
Post och tele	0,85 (**)	0,32 (**)	0,59 (**)	0,43 (**)
Industri för el- och optikprodukter	0,95 (**)	0,69 (**)	0,97 (**)	0,44 (**)
Massa- o pappersindustri	1,28 (**)	0,96 (**)	1,30 (**)	0,44 (**)
Transport och magasinering	1,18 (**)	1,30 (**)	1,50 (**)	0,45 (**)
Hotell och restauranger	1,73 (**)	1,56 (**)	1,69 (**)	0,45 (**)
Uppgift saknas	2,82 (**)	1,61 (**)	1,74 (**)	0,52 (**)
Övrig tillverkningsindustri	1,92 (**)	1,75 (**)	1,95 (**)	0,57 (**)
Uthyrningsfirmor	1,19 (**)	0,83 (**)	1,25 (**)	0,62 (**)
Stål- och metallverk	1,61 (**)	1,31 (**)	1,79 (**)	0,63 (**)
Transportmedelsindustri	1,29 (**)	0,94 (**)	1,41 (**)	0,70 (**)
Livsmedelsindustri mm	1,74 (**)	1,61 (**)	2,21 (**)	0,74 (**)
Äldre- och handikappomsorg	1,67 (**)	1,47 (**)	2,10 (**)	0,81 (**)
Övrig vård och omsorg	1,53 (**)	1,46 (**)	1,93 (**)	0,83 (**)
Barnomsorg	1,25 (**)	1,10 (**)	1,87 (**)	0,99 (**)
<i>Förvävsregion</i>				
Göteborg	0,60 (**)	0,26 (**)	0,26 (**)	-0,06
Malmö	ref	ref	ref	ref
Större industridominerade	0,11 (**)	-0,06	0,00	0,01
Stockholm	0,21 (**)	0,12 (**)	0,24 (**)	0,12 (**)
Högskoleregioner	0,28 (**)	0,17 (**)	0,37 (**)	0,17 (**)
Regionala centra	0,11 (**)	-0,03	0,21 (**)	0,25 (**)
Mindre industridominerade	0,23 (**)	0,01	0,32 (**)	0,28 (**)
Större tjänstedominerade	0,42 (**)	0,21 (**)	0,51 (**)	0,28 (**)
Mindre tjänstedominerade	0,50 (**)	0,20 (**)	0,80 (**)	0,62 (**)
Konstant	-1,06 (**)	-0,89 (**)	-1,19 (**)	-0,84 (**)
R ²	0,05	0,04	0,09	0,04

(*) Signifikant på 95 % nivå (**) Signifikant på 99 % nivå ref Jämförelsegrupp

Arbetsplatsen storlek

År 1993 gällde att ju större arbetsställe desto högre sjukfrånvaro. Mellan 1996 och 2001 var emellertid ökningen av den sjukpenningrelaterade frånvaron större på arbetsplatser med mellan 50 och 500 anställda än för andra arbetsplatser. Av den anledningen förändrades mönstret till år 2001. Då har de allra största arbetsplatserna mindre problem med sjukfrånvaron än de som har mellan 50 och 500 anställda. Arbetsplatser med mellan 2–4 anställda har minst sjukpenningandel.

Sektor, näringsgren och förvävsregion

Nivån på sjukfrånvaron är högst på arbetsplatser inom kommunal förvaltning och statligt ägda företag. År 1993 var nivån på den sjukpenningrelaterade frånvaron högst inom *livsmedels-, tillverknings-, metall-, gummi-, plastvaru- och textilindustrin*. År 1996 hade även hotell- och restauranger fått problem. Den stora förändringen till år 2001 är att *barnomsorg* och olika typer av vård återfinns bland de mest drabbade branscherna.

Om man kontrollerar för andra faktorer visar det sig att anledningen till att kommunal verksamhet fått en så hög andel sjukpenningrelaterad frånvaro är att en mycket stor del av ökningen mellan 1996 och 2001 kan hänföras till den kommunala sektorn. Problemen kan inte bara avläsas som att en stor del av ökningen skett inom sektorn utan också som en ökning på arbetsställen, näringsgrenar och regioner som domineras av kommunal verksamhet. Den sjukpenningdominerade frånvaron stiger mest inom näringsgrenar såsom *barnomsorg, äldre och handikappomsorg och övrig vård och omsorg*, inom mindre tjänsteregioner och för arbetsställen med 50–500 anställda.

Nivån på sjukfrånvaron är lägst i regionala centra, Malmöregionen och regioner dominerade av storskalig industri år 1993 och 1996. Ökningen mellan 1996 och 2001 är störst i mindre tjänstedominerade regioner och minst i storstäderna.

Speciell analys av näringsgrenar som domineras av kommunal sektor

För att se om det finns en skillnad mellan offentlig förvaltning och näringslivet³⁴ i sjukfrånvaro har vi gjort en fördjupad analys för några näringsgrenar med speciellt hög frånvaro. Resultaten i detta kapitel visar att sjukpenningandelen har ökat mest inom näringsgrenarna *barnomsorg, övrig vård och omsorg, äldre och handikappomsorg* mellan 1996 till 2001. Förutom de tre ovan relaterade näringsgrenarna har också näringsgrenen *utbildning* inkluderats i beräkningarna. I kapitel två såg vi att både antalet sjuka och kostnaden ökat för näringsgrenen *utbildning* de senaste åren.

Analysen visar att sjukpenningandelen för anställda i de fyra näringsgrenarna inom offentlig förvaltning är 1,1 procentenhet högre än inom näringslivet. Resultatet avser år 2001. Den beroende variabeln är sjukpenningandelen i medeltal på arbetsstället. Den modell som används standardiserar för utbildningsnivå, könsfördelning och medelålder för de anställda, samt arbetsställets storlek och förvävsregioner. I analysen har vi inte kunnat ta hänsyn

³⁴ Se indelningen i bilaga 4.

till andra faktorer som kan vara av betydelse för skillnaden mellan offentlig och privat sektor. Exempel på sådana faktorer är anställningstid och hur fysiskt eller psykiskt krävande arbetsuppgifterna är.

Faktorer som påverkar sjukpenningandelen av inkomsten i medeltal per arbetsställe år 2001

Endast arbetsställen inom barnomsorg, äldre- och handikappomsorg, övrig vård och omsorg, samt utbildning ingår i analysen.

Variabel	Skattning	Variabel	Skattning
<i>Utbildningsnivå på arbetsstället</i>		<i>Andel kvinnor på arbetsstället</i>	
Över 75 procent m. eftergymnasial utbildning	-0,48 (**)	Mer än 75 procent kvinnor	0,82 (**)
Över 75 procent m. förgymnasial utbildning	0,11	Mindre än 25 procent kvinnor	-1,26 (**)
Övriga	ref	Övriga	ref
<i>Antal anställda på arbetsstället</i>		<i>Förvärvsregion</i>	
1	0,92 (**)	Göteborg	0,57 (**)
2–4	ref	Malmö	ref
5–9	-0,01	Större industridominerade	0,86 (**)
10–25	0,39 (**)	Stockholm	0,70 (**)
25–49	0,45 (**)	Högskoleregioner	0,87 (**)
50–99	0,40 (**)	Regionala centra	0,56 (**)
100–499	-0,83 (**)	Mindre industridominerade	0,48 (**)
500–999	0,25	Större tjänstedominerade	0,86 (**)
1000–4999	-0,94 (**)	Mindre tjänstedominerade	1,59 (**)
5000 och fler	0,00		
<i>Arbetsställets sektor</i>		<i>Arbetsställets näringsgren</i>	
Offentlig förvaltning	1,06 (**)	Barnomsorg	0,02
Näringsliv och andra organisationer	ref	Utbildning	-1,18 (**)
<i>Ålder</i>		Äldre- och handikappomsorg	0,43 (**)
Medelåldern på arbetsstället	0,08 (**)	Övrig vård och omsorg	0,00
Konstant	-0,33	R²	0,10

(*) Signifikant på 95 % nivå (**) Signifikant på 99 % nivå ref Jämförelsegrupp

Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan sägas att det finns en allmän ökning av den sjukpenningrelaterade sjukfrånvaron som kan observeras på alla arbetsställen, näringsgrenar, regioner, sektorer, oberoende av arbetsställets storlek och utbildningsstruktur. Mycket av den förändringen beror på att tiden med sjukpenning, snarare än antalet personer som haft sjukpenning, ökar.

Den andra stora förändringen är att kommunal verksamhet fått allt större problem sedan 1996. År 2001 återfinns branscher där den kommunala sektorn dominerar, bland de mest drabbade. Ökningen av sjukpenningandelen (och därmed sjukskrivningstiden) och antalet sjukskrivna är betydande även inom landstingsfinansierad vård. Både ökningen och den nivå på den sjukpenningrelaterade frånvaron som den lett till är emellertid mindre inom landstingssektorn jämfört med den kommunala sektorn.

Om man endast studerar arbetsplatser inom de fyra näringsgrenar som domineras av kommunal sektor *barnomsorg, äldre- och handikappomsorg, övrig vård och omsorg, samt utbildning*, finns skillnad mellan privat och offentlig verksamhet. Det är emellertid svårt att tolka skillnaden eftersom vi saknar mer detaljerad information om verksamheterna.

Arbetsplatsen har betydelse för andelen sjukskrivna. Skillnaden mellan arbetsplatserna ökar under 1990-talet.

Små arbetsplatser har mindre problem med sjukskrivningar än större. Arbetsplatsens storlek betyder emellertid mycket mer för kvinnor än för män. De största arbetsplatserna har mindre problem än de som har mellan 50 och 500 anställda.

Ju mer kvinnodominerad en arbetsplats är desto högre sjukfrånvaro bland kvinnorna. Det finns även en viss inte signifikant tendens till att andelen frånvarande män ökar när arbetsplatsen domineras av män.

De finns ett linjärt samband mellan arbetsplatsens medelålder och sjukpenningandelen. Ju högre medelålder det är på en arbetsplats desto högre sjukpenningandel.

Arbetsplatser med hög andel eftergymnasialt utbildade har lägre sjukpenningrelaterad frånvaro än andra både 1993, 1996 och 2001. På arbetsställen med stor andel eftergymnasialt utbildade ökar sjukpenningandelen mindre mellan 1996 och 2001 än för andra arbetsställen. År 1993 hade arbetsplatser med hög andel förgymnasialt utbildade högre sjukpenningandel än övriga. Den skillnaden försvinner till år 2001.

Referenser

Alm Stenflo G. (2002) *Sjukpenning i stället för förtidspension*, SCB, Vårdförhållanden 2002:3

Burström K. (2003) *Population Health and Inequalities in health-measurement of health-related quality of life and changes in QALY over time in Sweden*. Department of Public Health Sciences, Karolinska Institutet, Stockholm.

DS 2002:49 *Den svenska sjukan-sjukfrånvaron i åtta länder* Rapport till ESO- Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi. Stockholm.

Hemström Ö., *Långtidssjukskrivna, förtidspensionärer, långtidsarbetslösa och långtidsfriska*. Delstudie 1.1 Programmet för hälsa och utveckling i det nya arbetslivet. Arbetslivsinstitutet, Stockholm.

Henrekson M., Persson M. (2001) *The effects on Sick Leave of Changes in Sickness Insurance System*. Seminar Paper No 697, Institute for International Economics Studies, Stockholm University, Stockholm.

Riksförsäkringsverket *Långtidssjukskrivningar för psykisk sjukdom och utbrändhet*. RFV analyserar 2002:4. Stockholm.

Riksförsäkringsverket *Sjukskrivnas syn på hälsa och arbete*. RFV analyserar 2002:16. Stockholm.

Riksförsäkringsverket. *Psykosocial arbetsmiljö och långvarig sjukskrivning* RFV analyserar 2003:3. Stockholm.

Riksförsäkringsverket. *Regionala skillnader i sjukskrivningar- kommun bransch*. RFV analyserar 2003:4. Stockholm.

SCB: (1992) *Arbetsförhållanden, ohälsa och sjukfrånvaro 1975–1989*. Living Conditions Rapport no 78, Statistics Sweden, Stockholm.

SCB: LOUISE. En longitudinell databas kring utbildning, inkomst och sysselsättning 1990–1999 Bakgrundsfakta till arbetsmarknads- och utbildningsstatistiken

SCB: *Ett nytt system för Registret över totalbefolkningen* Bakgrundsfakta till Befolknings- och Vårdförhållandenstatistik

SOU 2002:62 *Kunskapsläge sjukförsäkringen. Delbetänkande av utredningen om analys av hälsa och arbete. Bilaga 4.*

SOU 2003:13 *Arbetsmiljö och arbetsrelaterad frånvaro. Bilaga 4 AHA-utredningen.*

Szucs S., Hemström Ö., Marklund S., *Organisatoriska faktorerers betydelse för långa sjukskrivningar i kommuner. Arbete och Hälsa 2003:6. Arbetslivsinstitutet, Stockholm.*

Wikman A, Marklund S., *Tolkningar av arbetssjuklighetens utveckling i Sverige Delstudie studie i Casten von Otter (red): Ute och inne i svenskt arbetsliv. Forskare analyserar och spekulerar om trender i framtidens arbete Arbetsliv i omvandling 2003:8. Arbetslivsinstitutet, Stockholm.*

Wadensjö E., Sjögren G(2000) *Arbetslinjen för äldre i praktiken. Institutet för Social Forskning, Stockholm.*

Bilaga 1

Definition av sjukpenningandel

Riksförsäkringsverket (RFV) arbetar med att skatta antalet brutto- och nettodagar en person varit frånvarande som sjukskriven. Det var inte möjligt att få fram uppgifter om brutto- och nettodagar när studien påbörjades under sommaren 2003. Denna studie har använt av försäkringskassan utbetalad sjukpenning för att skatta sjukpenningandelen. Sjukpenningandelen är proportionell mot tiden som sjukskriven under året.

Informationen från vilken man beräknar antalet heltidsdagar är sådan att inkomstvariabeln bör vara jämförbar med RFV:s information om antalet dagar. Ersättningen beror ju på antalet dagar man varit frånvarande.

Inkomststoppgifterna kommer från RFV och baseras på de utbetalningar av sjukpenning som gjorts. För sysselsatta är det i huvudsak de som varit sjuka mer än 14 dagar som ingår. De första 14 dagarna betalas sjuklön från arbetsgivaren. Den uppgiften går inte att särskilja från annan lön i inkomststatistiken. Arbetslösa, egna företagare och studerade kan ha sjukpenning under de första 14 dagarna av sjukdomen, vilket innebär att sjukskrivningstiden för dessa grupper också inkluderar korttidssjukskrivningar. Med hjälp av olika inkomstslag skattar vi först hur en persons tid under året är fördelad på förvärvsarbete, studier, arbetslöshet sjukskrivning etc. enligt följande

- Totala inkomsten under året beräknas som inkomster av pension, sjukpenning, arbetslöshet, studier, åtgärds-sysselsättning, förtidspension och föräldrapenning multipliceras med 1,25 eftersom de approximativt antas kompensera cirka 80 procent av inkomsten.
- Dessutom adderas förvärvsinkomst och livränta utan vikt.

Sjukpenningandelen eller "tiden" en under året en person varit sjukskriven skattas som

- Procent sjukskriven = $\frac{\text{inkomst av sjukpenning} \cdot 1,25}{\text{inkomsten enligt ovan}}$ ³⁵

I de fall då den totala skattade inkomsten överstiger 276 000 kronor om året har nämnaren satts till detta belopp. Anledningen är att brytpunkten för sjukpenning var ca 23 000 kronor per månad

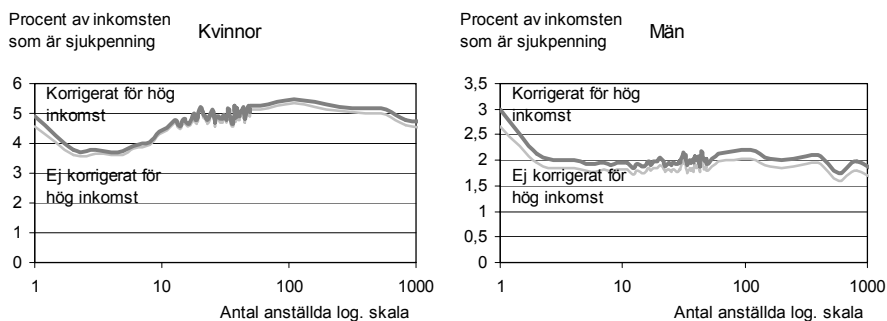
³⁵ För 1996 och 1997 har sjukpenningen multiplicerats med 1,33 i täljare och nämnare, eftersom ersättningsnivån var 75 procent.

(12*23 000=276 000) under den observerade perioden. Sjukpenningen ersatte inkomstbortfall upp till 23 000 kronor per månad, det så kallade "taket" i sjukförsäkringen. Anledningen till att inkomsten begränsas är att undvika att taket i sjukförsäkringen gör att tiden underskattas för dem med hög inkomst.

En kontroll av hur skattningarna påverkas av brytpunkten i sjukförsäkringssystemet visar att effekten är liten. Andelen av totalinkomsten som utgörs av sjukpenning för män och kvinnor, beroende på arbetsställets storlek beräknas dels om med hänsyn till taket i sjukförsäkringen och dels utan hänsyn till taket. Figuren medan visar resultaten. Som väntat är effekten högre för män än för kvinnor eftersom fler män har inkomster över brytpunkten. Effekten är jämnt fördelad över arbetsställen i olika storlekar för män och den är större för små och stora arbetsställen för kvinnor.

Anledningen till att korrigeringen för inkomst har begränsad effekt är antagligen att få av dem som har inkomster över brytpunkten tillhör den grupp som är sjukskrivna över 14 dagar.

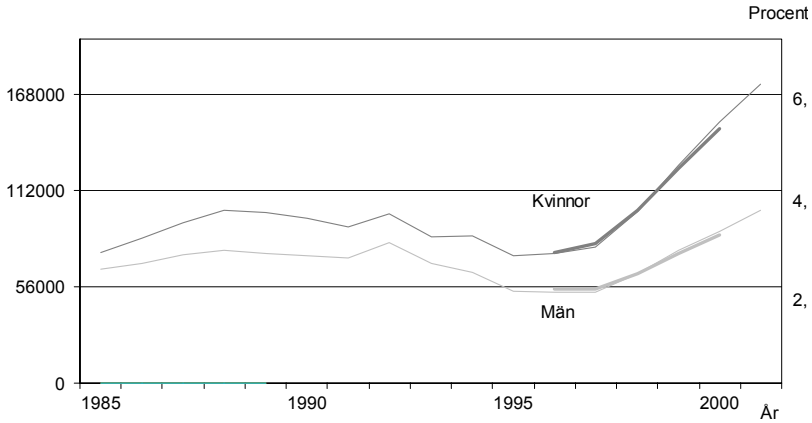
Jämförelse mellan andelen av totalinkomsten som utgörs av sjukpenning för män och kvinnor korrigerat och ej korrigerat för inkomst över brytpunkten

Andelen sjukpenning av totala inkomsten följer väl utvecklingen av den ökande långtidssjukskrivningen. Om man jämför med RFV:s statistik om antalet långtidssjukskrivna ser man att de båda kurvorna förändras likartat. Andelen av inkomsten som utgörs av sjukpenning är ett väl fungerande mått på tiden i långtidssjukskrivning under året.

Jämförelse mellan antalet långtidssjuka vid årsskiftet och andelen av inkomster som utgörs av sjukskrivning

Antalet långtids-sjukskrivna vid årsskiftet

Riksförsäkringsverkets material gäller årsskiften. Sjukpenningandelen har antagits gälla 1 juli och har interpolerats.

Bilaga 2

Studien av arbetsställen begränsas till dem som är sysselsatta eftersom registret endast de har tillförlitliga uppgifter om arbetsställe för den gruppen. År 2001 betalades över 15 miljarder ut till personer som ej klassats som sysselsatta. De som varit sjukskrivna eller frånvarande av annat skäl från en arbetsplats i över ett år kan sakna uppgift om arbetsplats ett visst år eftersom de saknar kontrolluppgifter som visar var de arbetat under året. Arbetsplatser som arbetar med rehabilitering och låter långtidssjuka komma tillbaka på försök, kan framstå i en ofördelaktig dager, eftersom de sjuka i högre utsträckning behåller uppgifter i registren om sådana arbetsställen.

Definition av arbetsställe

Arbetsstället identifieras med hjälp av ett arbetsställesnummer (CFAR-nummer). Ett arbetsställe är varje adress, fastighet eller grupp av närliggande fastigheter där ett företag bedriver verksamhet. Definitionen på vad som är ett arbetsställe är inte exakt. Ett nytt arbetsställe uppstår när två av de tre kriterierna lokal (adress), verksamhet och ägare ändras eller inte är gemensamt med annat arbetsställe.

Novemberanställningen definieras för samtliga som i sysselsättningsregistret klassificerats som förvärvsarbetande i november

För varje person som befunnits sysselsatt måste ett huvudsakligt arbetsställe bestämmas, så att arbetsställes-/företagsinformation kan föras på varje individ. För personer med flera KUA¹ och/eller företagarkomster görs en jämförelse mellan de olika inkomstkällorna. Den inkomställa som har gett den högsta skattade novemberinkomsten anses utgöra huvudarbetsställe under november. När novemberinkomsten skall skattas väger delårsmarkerade KUA och företagarkomster något tyngre än helårsmarkerade KUA. Om arbetsstället inte återfinns i CFAR-registret² får den näst största inkomställa ange huvudarbetsställe.

Undantag från ovan: När den sammanlagda arbetsinkomsten överstiger rörelseinkomsten under november, väljs som huvudsakligt arbetsställe det arbetsställe som gett den största skattade arbetsinkomsten, även om den skattade rörelseinkomsten är större.

¹ Kontrolluppgift från arbetsgivare.

² Januari 2000 ersattes Centrala företags- och arbetsställeregistret (CFAR) av Företagsdatabasen (FDB).

Alla företag med verksamhet på mer än en adress är enligt lag skyldiga att ange ett högst femsiffrigt arbetsställesnummer på samtliga kontrolluppgifter som utges.

Företagets CFAR-nummer fastställs av Centrala företags- och arbetsställeregistret.

Kvaliteten avseende arbetsställesnummer är avhängig företagets uppgiftslämnande och SCB:s kontroll- och kompletteringsarbete. I KU-registret saknas arbetsställeidentitet på många poster i registret. Uppgiften om arbetsställesnummer kompletteras/rättas så långt möjligt i efterhand bland annat efter kontakt med arbetsgivare.

Bilaga 3

Bestämmelser om sjukpenning³⁶

Försäkrad enligt lagen om allmän försäkring är svenska medborgare och utländska medborgare bosatta i Sverige.

Inskriven hos allmän försäkringskassa är alla försäkrade som fyllt 16 år och som är bosatta i Sverige. Den som lämnar Sverige anses vara bosatt här, om utlandsvistelsen inte varar längre än ett år.

Sjukpenningförsäkrad är varje inskriven försäkrad som beräknas tjäna minst 8 800 kr³⁷ (sjukpenninggrundande inkomst) per år genom förvärvsarbete.

Sjukpenningens storlek beror på den sjukpenninggrundande inkomst (SGI) som har fastställts för den försäkrade (max 7,5 basbelopp). Sjukpenningen är kalenderdagsberäknad, vilket innebär att man får ersättning för alla dagar i veckan.

Sjukpenning betalas ut vid sjukdom, som orsakar nedsättning av arbetsförmågan med minst en fjärdedel (hindrad från att arbeta minst en fjärdedel av ordinarie arbetstid).

Sjuklön kan endast ges till anställda. Är man egen företagare, uppdragstagare eller arbetslös och arbetssökande hos arbetsförmedlingen får man sjukpenning från försäkringskassan. Detsamma gäller om man ej har rätt till sjuklön från arbetsgivaren (korta anställningar).

Lagen om sjuklön är tvingande. Ersättningsnivån kan ej avtalas bort. Sjuklönen beräknas på den lön och de andra anställningsförmåner man normalt skulle ha fått om man arbetat.

Samtidigt med sjuklörens införande sänks ersättningen fr.o.m. den 91:a sjukdagen då möjligheten till det tioprocentiga avtalspåslaget tas bort. Sjuklönen för de första tre ersättningsdagarna i varje sjuklöneperiod är 75 procent av lön och anställningsförmåner som den anställde går miste om till följd av sjukdomen. För återstående dagar i sjukperioden är sjuklönen 90 procent. Anställda med särskilt omfattande korttidsfrånvaro på grund av sjukdom, kan hos försäkringskassan ansöka om att sjuklönen skall vara 90 procent redan från första dagen i sjuklöneperioden. Sjuklönen är dagberäknad (vid månadslön) eller timberäknad (vid timlön).

³⁶ Källa: Basfakta till databasen LOUISE.

³⁷ Innan 1998 var beloppsgränsen 6 000 kronor.

Den 1/7 1992 ändras reglerna för utbyte av föräldrapenning mot sjukpenning så att utbyte av föräldrapenning mot sjukpenning endast kan ske om föräldern p.g.a. sjukdom inte kan vårda barnet.

Under *hösten 1992 och våren 1993* ändras bedömningen av de långtidssjuka; de icke rehabiliteringsbara förtidspensioneras, andra långtidssjuka erbjuds rehabiliteringsinsatser (sjukpenning ersätts av rehabiliteringsersättning).

Den 1/4 1993 införs en *karensdag* vid sjukfrånvaro och ersättningsnivån fr.o.m. dag 91 sänks till 80 procent (fortfarande utan möjlighet till avtalspåslag). Om man insjuknar igen inom fem dagar från det att en tidigare sjukperiod avslutats, införs ej ny karensdag. Sjukperioden räknas som sammanhängande med tidigare period avseende såväl karensdag, ersättnings storlek som sjuklöneperiodens längd. Personer som har en sjukdom eller ett handikapp som leder till många upprepade sjukperioder kan ansöka om att få sjukpenning även för karensdagen. (*Sedan 1993 har vid olika tidpunkter mellan 7 500 och 8 800 personer berörts av denna förmån.*) För övriga är karensdagarna max tio per år.

Karensdag gäller även för egen företagare, uppdragstagare och andra som har sjukpenning från sjukpenningförsäkringen.

Karensdag införs ej vid förmånerna smittbärrpenning, havandeskapspenning och sjukpenning i förebyggande syfte.

Den som har inkomst av annat förvärvsarbete än anställning (företagare) kan nu ha en karenstid på 1, 3 eller 30 dagar.

Den 1/7 1993 sänks ersättningen fr.o.m. dag 366 till 70 procent av SGI.

Den 1/7 1994 ändras reglerna avseende SGI; skattepliktiga förmåner i form av fri bil, fri bostad och helt fri kost avräknas från sjukpenningen.

Den 1/1 1996 sänks ersättningsnivåerna för sjuklön och sjukpenning till 75% av den sjukpenninggrundande inkomsten.

Den 1/1 1997 skärps kriterierna för rätt till sjukpenning. Rätten till sjukpenning baseras nu enbart på medicinska grunder.

Av dem som fick avslag på sin begäran om sjukpenning under tredje kvartalet 1997 fick var fjärde person det på grund av de nya kriterierna (enligt uppföljning av RFV).

Den 1/1 1997 förlängs sjuklöneperioden till 28 dagar.

Från och med den 1/1 1997 beräknas den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) enbart på lön i pengar, inga andra skattepliktiga förmåner får tas med.

Den 1/1 1998 höjs ersättningsnivån för sjuklön och sjukpenning till 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten.

Den 1 april 1998 återgår sjuklöneperioden till att vara 14 dagar.

Ersättningsnivån i sjukpenningen 1990–1998 (procent av SGI).

Dag i sjukfallet	1/1 1992–31/3 1993		1/4–30/6 1993		1/7–31/12 1993	
	Sjuk-lön	Sjukp + avtal	Sjuk-lön	Sjukp + avtal	Sjuk-lön	Sjukp + avtal
1	75	65+10	0	0	0	0
2–3	75	65+10	75	65+10	75	65+10
4–14	90	80+10	90	80+10	90	80+10
15–28	..	80+10	..	80+10	..	80+10
29–90	..	80+10	..	80+10	..	80+10
91–365	..	90	..	80	..	80
366-	..	90	..	80	..	70 (80)*

* I vissa fall

Dag i sjukfallet	1/1–31/12 1996		1/1–31/12 1997		1/1–31/3 1998		From 1/4 1998	
	Sjuk-lön	Sjukp + avtal	Sjuk-lön	Sjukp + avtal	Sjuk-lön	Sjukp + avtal	Sjuk-lön	Sjukp + avtal
1	0	0	0	0	0	0	0	0
2–3	75	75	75	75	80	80	80	80
4–14	75	75	75	75	80	80	80	80
15–28	..	75+10	75	75	80	80+10	..	80+10
29–90	..	75+10	..	75+10	..	80+10	..	80+10
91–365	..	75	..	75	..	80	..	80
366-	..	75	..	75	..	80	..	80

Bilaga 4

Förvävsregioner

Förvävsregion	Ingående kommun
Göteborg	Ale Alingsås Göteborg Härryda Kungsbacka Kungälv Lerum Lilla Edet Mark Mölndal Orust Partille Stenungsund Tjörn Vårgårda Vårgårda Öckerö
Högskoleorter	Askersund Bjurholm Bjuv Boxholm Båstad Enköping Forshaga Grums Habo Hallsberg Hallstahammar Hammarö Heby Helsingborg Höganäs Jönköping Karlstad Kil Kinda Klippan Kumla Landskrona Lekeberg Lindesberg Linköping Mjölby Motala Mullsjö Nora Nordmaling Robertsfors Sala Surahammar Svalöv Tierp Umeå Uppsala Vadstena Vaggeryd Vindeln Vännäs Västerås Åstorp Åstorp Åtvidaberg Ängelholm Ödeshöj Örebro Örkelljunga Östhammar
Malmö	Burlöv Eslöv Hörby Höör Kävlinge Lomma Lund Malmö Simrishamn Sjöbo Skurup Staffanstorps Svedala Tomelilla Trelleborg Vellinge Ystad
Regionala Centra	Alvesta Boden Bollebygd Borgholm Borlänge Borås Bromölla Essunga Falköping Falun Finspång Gagnef Gävle Halmstad Herrljunga Hjo Hässleholm Kalmar Karlsborg Kristianstad Laholm Leksand Lessebo Luleå Mörbylånga Norrköping Nybro Ockelbo Perstorp Perstorp Piteå Rättvik Sandviken Skara Skara Skövde Sundsvall Svenljunga Säter Söderköping Sölvesborg Tibro Timrå Tingsryd Torsås Tranemo Ulricehamn Uppvidinge Valdemarsvik Vara Växjö Ånge Älvkarleby Älvsbyn Östra Göinge
Små industri- dominerade	Arvika Avesta Bengtsfors Dals-Ed Eda Emmaboda Fagersta Filipstad Gislaved Hagfors Hultsfred Hylte Hällefors Katrineholm Kiruna Laxå Ljungby Ljusnarsberg Ludvika Markaryd Munkfors Norberg Olofström Osby Skinnskatteberg Smedjebacken Säffle Sävsjö Söderhamn Vansbro Vetlanda Vimmerby Vingåker Västervik Ämål Ärjäng Älmhult Älvdalen Örnsköldsvik
Små tjänste- dominerade	Arjeplog Arvidsjaur Bollnäs Dorotea Eksjö Gällivare Haparanda Hudiksvall Härjedalen Jokkmokk Kalix Kramfors Ljusdal Lycksele Malung Malå Mora Nordanstig Orsa Ovanåker Pajala Sollefteå Sorsele Storuman Strömstad Sunne Torsby Vilhelmina Åre Åsele Överkalix Övertorneå
Stockholm	Botkyrka Danderyd Ekerö Haninge Huddinge Håbo Järfälla Lidingö Nacka Norrtälje Nykvarn Nynäshamn Salem Sigtuna Sollentuna Solna Stockholm Strängnäs Sundbyberg Södertälje Tyresö Täby Upplands-Bro Upplands-Väsby Vallentuna Vaxholm Värmdö Österåker
Stora industri- dominerade	Aneby Degerfors Eskilstuna Flen Gnosjö Grästorp Gullspång Götene Hedemora Hofors Högsby Karlshamn Karlskoga Lidköping Lysekil Mariestad Mellerud Mönsterås Nässjö Oskarshamn Sotenäs Storfors Tidaholm Tranås Trollhättan Töreboda Vänersborg Värnamo Ydre
Stora tjänste- dominerade	Arboga Berg Bräcke Falkenberg Färgelanda Gnesta Gotland Härnösand Karlskrona Kristinehamn Krokoms Kungsör Köping Munkedal Norsjö Nyköping Oxelösund Ragunda Ronneby Skellefteå Tanum Trosa Uddevalla Varberg Östersund

Sveriges kommuner är grupperade i ca 100 lokala arbetsmarknader. Viktiga kriterier för att avgränsa en lokal arbetsmarknad är att bestämma en centralort och kringliggande kommuner som har arbetspendling till centralorten. De lokala arbetsmarknaderna har därefter grupperats i nio förvävsregioner.

Grunden för grupperingen har varit

1. areal och befolkningsunderlag,
2. utbildningsstruktur,
3. näringsstruktur
4. företagsstruktur.

Näringsgrens eller branschindelning

Näringsgrensindelningen bygger på typ av verksamhet. Den indelning som används sedan 1992 är SNI92. Den beskrivs i "Standard för svensk näringsgrensindelning, 1992" MIS 1992:6. Indelningen i 42 grupper bygger på de första av de fem siffrorna i SNI92.

Grupp	Näringsgren	SNI92	Grupp	Näringsgren	SNI92
0	Ej specificerad verksamhet	0	21	Handel med och service av motorfordon samt bensinstationer	50
1	Jordbruk	01	22	parti- och agenturhandel	51
2	Skogsbruk	02	23	Detaljhandel mm	52
3	Fiske	05	24	Transport och magasinering	60–63
4	Gruvor och mineralutvinning	10–14	25	Post och tele	64
5	Livsmedelsindustri mm	15–16	26	Banker och andra kreditinstitut	65, 67.1
6	Textil- och beklädnadsindustri	17–19	27	Försäkringsbolag	66, 67.2
7	Trävaruindustri	20	28	Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	70
8	Massa- och pappersindustri	21	29	Uthyrningsföretag	71
9	Förlag och grafisk industri	22	30	Datakonsulter och dataservicebyråer	72
10	Kemisk industri	23–24	31	Andra företagstjänster	74
11	Gummi och plastvaruindustri	25	32	Utbildning	80
12	Jord- och stenvaruindustri	26	33	Forskning och utveckling	73
13	Stål- och metallverk	27	34	Hälsa- och sjukvård	85.1, 85.2
14	Metallindustri	28	35	Barnomsorg	85.321, 85.322
15	Maskinindustri	29	36	Äldre- och handikappomsorg	85.311, 85.323
					85.312–315, 85.324–325
16	Industri för el- och optikprodukter	30–33	37	Övrig vård och omsorg	325
17	Transportmedelsindustri	34–35	38	Hotell och restauranger	55
18	Övrig tillverkningsindustri	36–37	39	Intresseorganisationer och religiösa samfund	91
19	Energi-, vatten och avfallshantering	40–41, 90	40	Rekreation, kultur och sport	92
20	Byggverksamhet	45	41	Annan serviceverksamhet	93, 95
			42	Offentlig förvaltning mm	75, 99

Näringsgrenarna Jordbruk, Skogsbruk och Fiske redovisas i regel tillsammans i denna rapport.

Indelning av arbetsställen i sektorer

Arbetsställen indelade i tio sektorer efter ägandeförhållanden enligt följande:

Offentlig sektor

11 Statlig förvaltning

12 Statliga affärsverk

13 Primärkommunal förvaltning

14 Landsting

15 Övriga offentliga institutioner

Näringsliv och andra organisationer

21 Aktiebolag, ej offentligt ägda

22 Övriga företag, ej offentligt ägda

23 Statligt ägda företag och organisationer

24 Kommunalt ägda företag och organisationer

25 Övriga organisationer.

Bilaga 5

Beskrivning av modell för samtliga personer

För att kontrollera om bilden förändras helt eller delvis om man tar med även dem som inte är sysselsatta har sist kända uppgiften om anknytning till arbetsmarknaden hämtats för samtliga personer i som var i åldern 20–64 år 2001. Sista kända uppgiften om näringsgren, sektor, och arbetsmarknadsregion har hämtats om det finns någon uppgift efter 1990. Fördelen är att de som varit frånvarande under mer än ett år kommer med i analysen. Nackdelen är att modellen inte belyser situationen 2001 utan visar var problemen varit när personerna senast var yrkesaktiva.

Effekten är skattad separat för män och kvinnor i en modell som kontrollerar för flera andra faktorer såsom sista kända uppgift om näringsgren, sektor och förvävsregion, samt ålder, utbildningsnivå, familjeförhållanden år 2001 och därutöver arbetslöshet och studier mellan 1990 och 1995. Dessutom kontrolleras modellen för sysselsättningssituation, inkomstnivå om personen haft socialbidrag år 2001. Som beroende variabel används sjukpenningandelen, andelen som utgörs av sjukpenning eller förtidspension eller andelen av inkomsten som utgörs av sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd. Dessutom kontrolleras hur förändringen mellan 1996 och 2001 i sjukpenningandelen påverkas av bakgrundsfaktorerna.

Kontrollvariabler

När alla personer studeras får man med en del som inte har tillgång till transfereringssystemet. Tre olika variabler har bildats för att så långt möjligt skilja den gruppen från övriga.

De med mycket låg total inkomst under 30 000 kronor per år har i regel inte tillgång till transfereringssystemet. Variabeln har tagits med för att grovt sortera bort dem som inte kan få sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd. Dessutom har kontroll gjorts för om en person är pensionär eller utanför arbetskraften av någon annan anledning. Som pensionär har de definierats som haft över 75 procent av den totala inkomsten från ålderspension. De som ej var sysselsatta har delats i två grupper beroende på om de haft kontrolluppgift eller ej³⁸. I princip definieras de som sysselsatta som förvävsarbetat i november. År för sista uppgiften om sysselsättning fångar i princip övergången till förtidspension tillsammans med andra variabler. Kontrollvariablerna gör att koefficienten i modellen blir negativ.

³⁸ Se Basfakta LOUISE för definition av sysselsättning.

Bilaga 6

Regressionsmodell

Följande modell användes för att studera sambandet mellan sjukpenningandelen och flera olika bakgrundsfaktorer. Samma typ av modell används för både arbetsställen och personer.

I studien av arbetsställen ingår en kontinuerlig variabel. Modeller med både kontinuerliga och gruppvariabler kallas kovariansanalysmodeller.

I studien av personer ingår endast gruppvariabler vilket gör att modellen kan ses som en variansanalysmodell.

Den beroende variabeln Y är sjukpenningandelen. I studien av arbetsställen sjukpenningandelen på arbetsstället, i studien av personer varje individs sjukpenningandel under året (se bilaga 1)

$$Y = a + b_1 * X_{11} + b_2 * X_{12} + \dots + b_n * X_{1n} + c_1 * X_{21} + c_2 * X_{22} + \dots + c_n * X_{2n} + \dots + d * Z$$

där $X_{11} = 1$ om personen tillhör variabel 1 grupp1 (t.ex. variabel näringsgren grupp barnomsorg) och $X_{11} \dots X_{1n} = 0$ om personen tillhör referensgruppen ett visst år. (t.ex. bank och försäkring om den näringsgrenen är referensgrupp.

Om Z är en kontinuerlig variabel skattas en regressionslinje för den variabeln. Parametern d är i det fallet lutningen på regressionslinjen eller hur mycket Y växer om Z växer med en enhet.

I kapitel 4 saknas Z och modellen motsvarar en ren variansanalysmodell.

I kapitel 5 finns både X och Z variabler och modellen motsvarar en kovariansanalysmodell.

Konstanten i modellen beror på hur man bestämt referensgruppen. För varje gruppvariabel t.ex. om 20 års ålder bestämts som referensgrupp är det som skattats i modellen för t.ex. 32 års ålder skillnaden i sjukpenningandel mellan de som är 20 år gamla de som är 32 år. Analogt för näringsgren, om bank och försäkring är referensgrupp och vi ser på värdet för äldreomsorg, så skattas skillnaden mellan bank och försäkring och äldreomsorg. Om det skattade värdet blir positivt eller negativt beror på hur referensgruppen valts. *Nivån men inte skillnaderna mellan grupperna är modellberoende.*

SAS-programmet GLM har använts vid estimeringarna.

Tabell 2.2 Procent med sjukpenning och utbetalning³⁹ i genomsnitt per person med sjukpenning från försäkringskassan

Män och kvinnor i åldrarna 20–64 år

	Utbetalning per capita med någon sjukpenning i 2001 års priser		Procent med sjukpenning		Antal i åldern 20–64 år	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
1993	22 584	32 037	20	15	2 488 360	2 562 910
1994	23 406	33 102	18	13	2 513 024	2 588 270
1995	23 891	32 568	17	11	2 523 122	2 598 846
1996 ^(**)	23 252	30 938	15	10	2 529 632	2 606 577
1997 ^(*) (^{**})	27 288	36 130	12	8	2 534 981	2 613 069
1998 ^(*)	30 864	39 745	14	9	2 543 163	2 621 022
1999	35 099	43 079	17	10	2 553 429	2 631 033
2000	40 453	47 607	19	11	2 567 450	2 645 056
2001	44 016	50 725	20	12	2 579 992	2 657 711

(*) Sjuklöneperioden 28 dagar (**) låg ersättningsnivå

Tabell 2.3 Procent av kostnaderna för sjukpenning 2001 som delas av viss procent av befolkningen

Män och kvinnor i åldrarna 20–64 år

Procent av population	Procent av kostnaden		
	Kvinnor	Män	Totalt
80	0	0	0
85	1	0	0
90	9	0	4
95	31	12	22
100	100	100	100

³⁹ Alla summor är omräknade till 2001 års priser.

Tabell 2.4 Indextal (1993=100) över utbetald sjukpenning och antal sjuka i näringsgrenarna 2001

Sysselessatta i åldrarna 20–64 år

Näringsgren	Index över <i>antal</i> med sjukpenning		Index över <i>utbetald summa</i> sjukpenning	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Jordbruk, skogsbruk fiske	73	64	228	180
Gruvor och mineralutvinning	74	84	143	140
Livsmedelsindustri mm	96	98	167	157
Textil- och beklädnadsindustri	88	98	148	148
Trävaruindustri	93	88	145	155
Massa- o pappersindustri	100	90	162	143
Förlag och grafisk industri	91	87	161	158
Kemisk industri	103	89	176	144
Gummi- och plastvaruindustri	91	91	149	151
Jord- och stenvaruindustri	104	93	158	156
Stål- och metallverk	95	94	140	150
Metallindustri	79	82	143	149
Maskinindustri	92	91	139	152
Industri för el- och optikprodukter	99	98	155	152
Transportmedelsindustri	97	95	140	143
Övrig tillverkningsindustri	94	92	161	160
Energi-, vatten- och avfallshantering	104	91	177	146
Byggverksamhet	94	83	169	128
Handel med och service av motorfordon, samt bensinstationer	105	92	183	153
Parti- och agenturhandel	102	94	174	142
Detaljhandel mm	97	88	171	151
Transport och magasinering	106	103	144	137
Post och tele	101	92	162	136
Banker och andra kreditinstitut	103	91	178	139
Försäkringsbolag	107	95	185	161
Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	96	86	163	141
Uthyrningsfirmor	105	86	158	136
Datakonsulter och dataservicebyråer	104	93	187	158
Andra företagstjänster	95	93	166	141
Utbildning	116	100	180	158
Forskning och utveckling	95	90	161	155
Hälsa- och sjukvård	105	92	167	145
Barnomsorg	115	72	184	155
Äldre- och handikappomsorg	106	79	185	160
Övrig vård och omsorg	112	96	177	161
Hotell och restauranger	88	80	150	142
Intresseorganisationer och religiösa samfund	108	89	169	146
Rekreation, kultur och sport	97	83	166	145
Annan serviceverksamhet	87	80	148	158
Offentligförvaltning mm	106	105	170	132
Totalt	103	91	171	143

Indextalen är åldersstandardiserade se kapitel 2 avsnitt Näringsgren för sysselessatta.

Tabell 2.5 Indextal (1996=100) över utbetald sjukpenning och antal sjuka i näringsgrenarna 2001

Sysselessatta i åldrarna 20–64 år

Näringsgren	Index över <i>antal</i> med sjukpenning		Index över <i>utbetalad summa</i> sjukpenning	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Jordbruk, skogsbruk fiske	96	89	220	172
Gruvor och mineralutvinning	103	119	177	136
Livsmedelsindustri mm	125	122	174	136
Textil- och beklädnadsindustri	122	119	181	154
Trävaruindustri	121	117	155	142
Massa- o pappersindustri	132	118	172	141
Förlag och grafisk industri	130	118	169	145
Kemisk industri	142	123	191	122
Gummi- och plastvaruindustri	122	119	154	146
Jord- och stenvaruindustri	140	122	173	142
Stål- och metallverk	123	122	192	146
Metallindustri	112	108	162	139
Maskinindustri	126	121	162	137
Industri för el- och optikprodukter	136	130	183	136
Transportmedelsindustri	131	126	169	140
Övrig tillverkningsindustri	112	119	175	143
Energi-, vatten- och avfallshantering	145	119	180	134
Byggverksamhet	122	111	168	133
Handel med och service av motorfordon, samt bensinstationer	145	120	175	140
Parti- och agenturhandel	143	126	173	134
Detaljhandel mm	130	118	177	137
Transport och magasinering	120	112	165	140
Post och tele	135	121	180	128
Banker och andra kreditinstitut	142	130	179	149
Försäkringsbolag	146	137	183	145
Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	124	113	166	123
Uthyrningsfirmor	151	121	159	164
Datakonsulter och dataservicebyråer	171	145	198	147
Andra företagstjänster	130	122	171	133
Utbildning	150	135	197	145
Forskning och utveckling	139	136	165	130
Hälso- och sjukvård	134	112	178	138
Barnomsorg	148	135	192	132
Äldre- och handikappomsorg	137	118	189	132
Övrig vård och omsorg	139	118	182	133
Hotell och restauranger	119	110	159	128
Intresseorganisationer och religiösa samfund	139	123	174	137
Rekreation, kultur och sport	132	116	181	135
Annan serviceverksamhet	110	110	163	155
Offentligförvaltning mm	141	144	183	119
Totalt	136	119	182	136

Indextalen är åldersstandardiserade se kapitel 2 avsnitt Näringsgren för sysselessatta.

Tabell 3.1 Årsinkomster i medeltal ⁴⁰ 1993–2001 för kvinnor som har sjukpenning eller förtidspension 2001 jämfört med övriga

Åldrar 20–64 år. Åldersstandardiserade medeltal.

Inkomster i tusentals kronor

	År								
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
<i>De som har sjukpenning/förtidspension 2001</i>									
Förvärvsinkomst	85,7	86,9	88,3	94,4	98,1	101,2	104,5	105,5	96,5
Sjukpenning	8,8	8,3	8,4	7,7	7,9	10,9	15,3	21,8	31,3
Förtidspension	10,6	12,3	13,2	14,0	15,1	16,3	17,8	19,4	20,9
Arbetslöshet	8,0	8,7	8,9	9,4	9,8	8,6	7,3	5,0	1,5
Övrigt summa:	16,7	18,5	18,3	17,6	19,0	22,7	22,3	20,5	21,5
Studier	2,3	2,8	2,7	2,7	3,4	4,9	4,4	3,4	2,9
Kunskapslyftet	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	2,5	2,0	1,3	0,0
Livränta	1,1	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3	1,5	1,4	1,3
Annat	5,8	6,3	6,3	6,4	5,8	5,9	6,0	6,0	5,7
Föräldraledighet	5,7	6,3	6,0	4,9	4,7	5,2	5,6	5,6	8,6
Socialbidrag	1,4	1,4	1,5	1,7	1,8	1,6	1,4	1,2	0,9
Pension	0,5	0,5	0,6	0,7	1,0	1,2	1,4	1,6	2,0
<i>Alla övriga</i>									
Förvärvsinkomst	126,1	121,1	122,5	123,5	130,5	135,6	141,7	149,8	157,5
Sjukpenning	3,5	2,8	2,5	2,3	1,9	1,6	2,0	2,4	2,2
Förtidspension	3,4	3,1	2,8	2,4	2,1	1,7	1,3	0,9	0,5
Arbetslöshet	5,7	7,9	8,8	9,2	9,6	10,2	9,6	9,1	8,1
Övrigt summa:	15,2	15,7	17,1	16,8	15,8	17,2	20,8	20,6	19,9
Studier	2,3	2,4	2,9	3,0	3,2	4,2	6,0	6,1	5,8
Kunskapslyftet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	2,6	2,3	1,7
Livränta	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1
Annat	4,2	4,3	4,4	4,3	4,2	3,5	3,3	3,2	3,1
Föräldraledighet	6,4	6,3	6,8	6,6	5,2	4,9	5,1	5,2	5,4
Socialbidrag	0,7	0,9	1,0	1,2	1,3	1,4	1,3	1,2	1,2
Pension	1,2	1,4	1,5	1,5	1,5	2,0	2,2	2,4	2,6

⁴⁰ Alla summor är omräknade till 2001 års priser.

Tabell 3.1 Årsinkomster⁴¹ i medeltal 1993–2001 för män som har sjukpenning eller förtidspension 2001 jämfört med övriga

Åldrar 20–64 år. Åldersstandardiserade medeltal.

Inkomster i tusentals kronor

	År									
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	
<i>De som har sjukpenning/förtidspension 2001</i>										
Förvärvsinkomst	107,2	107,5	110,8	115,5	119,3	124,1	126,5	128,0	123,5	
Sjukpenning	11,4	10,5	9,9	8,9	8,7	11,6	15,7	22,3	32,2	
Förtidspension	12,4	14,7	16,0	17,2	18,7	20,3	22,2	24,3	26,0	
Arbetslöshet	14,1	14,5	13,2	12,7	12,5	10,9	9,1	6,0	1,7	
Övrigt summa:	10,2	11,8	11,8	12,6	13,9	15,5	16,0	15,7	15,2	
Studier	1,3	1,5	1,5	1,6	2,0	2,8	2,5	2,1	1,7	
Kunskapslyftet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	1,1	0,9	0,6	0,0	
Livränta	1,8	2,0	2,0	2,2	2,4	2,0	2,6	2,6	2,5	
Annat	3,0	3,5	3,5	3,6	3,5	3,7	4,0	4,2	4,5	
Föräldraledighet	1,0	1,5	1,3	1,2	1,1	1,2	1,3	1,4	1,5	
Socialbidrag	2,5	2,6	2,7	3,0	3,1	3,0	2,7	2,4	1,9	
Pension	0,6	0,7	0,8	0,9	1,3	1,6	2,0	2,4	3,0	
<i>Alla övriga</i>										
Förvärvsinkomst	179,2	182,1	184,8	193,5	201,2	211,5	220,6	233,2	241,4	
Sjukpenning	3,3	2,8	2,4	1,9	1,5	1,7	1,9	1,6	0,3	
Förtidspension	3,7	3,5	2,9	2,5	2,1	1,6	1,1	0,6	0,0	
Arbetslöshet	12,5	13,0	11,6	11,0	11,1	10,1	9,2	7,9	7,2	
Övrigt summa:	9,0	10,1	9,7	9,7	10,7	12,0	12,2	12,0	10,9	
Studier	1,9	2,2	2,2	2,4	2,9	3,6	3,5	3,3	3,1	
Kunskapslyftet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	1,0	0,9	0,7	0,0	
Livränta	0,7	0,7	0,6	0,6	0,5	0,2	0,4	0,3	0,3	
Annat	1,2	1,4	1,3	1,2	0,9	0,9	0,8	0,7	0,6	
Föräldraledighet	1,2	1,7	1,5	1,3	1,1	1,2	1,4	1,5	1,7	
Socialbidrag	1,2	1,3	1,3	1,5	1,5	1,4	1,3	1,2	1,0	
Pension	2,8	2,9	2,8	2,7	3,4	3,6	3,9	4,3	4,3	

⁴¹ Alla summor är omräknade till 2001 års priser.

Tabell 3.2 Årsinkomster⁴² i medeltal 1995–2001 för kvinnor som varit arbetslösa 1990–1995 jämfört med referensgrupp

Åldrar 20–64 år. Åldersstandardiserade medeltal.

Inkomster i tusentals kronor

	År						
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
<i>Arbetslösa 1990–1995</i>							
Förvärvsinkomst	80,5	87,4	92,1	100,2	108,6	115,8	121,3
Sjukpenning	5,6	5,1	4,9	6,2	7,9	10,0	11,5
Förtidspension	4,2	4,6	5,2	5,9	6,4	6,9	7,5
Arbetslöshet	31,7	29,1	28,5	24,7	21,3	16,8	12,8
Övrigt summa:	19,8	18,6	20,8	26,0	24,4	22,0	17,3
Studier	4,4	4,0	5,1	7,7	6,9	5,7	4,6
Kunskapslyftet	0,0	0,0	1,8	4,5	3,7	2,7	0,0
Livränta	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,5
Annat	6,3	6,1	5,3	5,2	5,0	4,9	4,1
Socialbidrag	1,5	1,8	1,9	1,6	1,4	1,2	0,9
Föräldraledighet	5,9	4,9	4,8	5,2	5,5	5,7	5,9
Pension	1,2	1,2	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3
<i>Referensgrupp</i>							
Förvärvsinkomst	123,3	130,9	135,9	140,6	146,7	151,2	154,6
Sjukpenning	3,9	3,3	3,1	4,2	5,7	7,2	8,3
Förtidspension	7,3	7,1	7,0	6,9	6,9	7,0	7,0
Arbetslöshet	1,4	2,8	3,7	3,9	4,0	3,7	3,3
Övrigt summa:	17,6	16,6	17,3	19,8	19,5	18,5	16,1
Studier	2,7	3,1	3,7	5,0	5,0	4,5	4,0
Kunskapslyftet	0,0	0,0	0,5	1,7	1,5	1,1	0,0
Livränta	0,8	0,8	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6
Annat	4,5	4,5	3,8	3,7	3,6	3,5	2,8
Socialbidrag	1,4	1,4	1,4	1,4	1,2	1,0	0,7
Föräldraledighet	6,6	5,2	5,0	5,2	5,4	5,5	5,7
Pension	1,6	1,7	2,1	2,2	2,3	2,4	2,4

⁴² Alla summor är omräknade till 2001 års priser.

Tabell 3.2 Årsinkomster⁴³ i medeltal 1995–2001 för män som varit arbetslösa 1990–1995 jämfört med referensgruppAldrar 20–64 år. Åldersstandardiserade medeltal
Inkomster i tusentals kronor

	År						
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
	<i>Arbetslösa 1990–1995</i>						
Förvärvsinkomst	101,2	111,4	119,6	133,0	143,9	155,6	162,1
Sjukpenning	5,9	5,0	4,5	5,2	6,4	7,7	8,7
Förtidspension	4,5	4,9	5,5	6,0	6,3	6,5	6,9
Arbetslöshet	41,1	35,2	32,9	28,3	24,1	18,5	14,1
Övrigt summa:	11,6	11,7	12,9	14,5	13,6	12,4	10,1
Studier	2,9	2,7	3,2	4,4	3,8	3,2	2,7
Kunskapslyftet	0,0	0,0	0,9	2,1	1,6	1,2	0,0
Livränta	1,1	1,2	1,2	0,7	1,3	1,2	1,1
Annat	2,1	2,0	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5
Socialbidrag	2,4	2,7	2,8	2,5	2,2	2,0	1,6
Föräldraledighet	1,2	1,1	1,0	1,1	1,3	1,4	1,7
Pension	1,9	2,0	2,2	2,0	1,9	1,8	1,6
	<i>Referensgrupp</i>						
Förvärvsinkomst	191,8	200,3	207,7	216,9	224,4	234,4	238,1
Sjukpenning	3,4	2,7	2,4	3,0	3,8	4,6	5,1
Förtidspension	6,9	6,6	6,3	6,1	6,0	5,8	5,7
Arbetslöshet	1,6	2,9	3,7	4,0	4,0	3,6	3,2
Övrigt summa:	10,9	10,8	11,4	12,0	11,9	11,4	10,5
Studier	2,1	2,4	2,7	3,1	3,0	2,6	2,2
Kunskapslyftet	0,0	0,0	0,2	0,5	0,5	0,4	0,0
Livränta	1,0	1,0	1,0	0,7	0,9	0,8	0,7
Annat	1,7	1,7	1,4	1,4	1,3	1,2	1,1
Socialbidrag	1,4	1,4	1,4	1,3	1,1	0,9	0,6
Föräldraledighet	1,6	1,4	1,2	1,3	1,4	1,5	1,7
Pension	3,0	2,9	3,5	3,6	3,8	4,0	4,1

⁴³ Alla summor är omräknade till 2001 års priser.

Tabell 3.3 Årsinkomster⁴⁴ i medeltal 1995–2001 för kvinnor som haft sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd 1990–1995 jämfört med alla övriga

Åldrar 20–64 år. Åldersstandardiserade medeltal.

Inkomster i tusentals kronor

	År						
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
<i>Sjukpenning, förtidspension, arbetslöshet 1990–1995</i>							
Förvärvsinkomst	90,6	97,3	101,8	106,5	112,8	118,4	122,7
Sjukpenning	7,4	5,9	5,4	6,8	8,6	10,5	11,9
Förtidspension	12,0	11,7	11,7	11,7	11,7	11,8	12,0
Arbetslöshet	13,8	14,0	14,4	13,1	11,8	9,8	7,9
Övrigt summa:	19,0	17,4	18,7	22,9	22,1	20,5	17,3
Studier	2,4	2,3	3,3	5,5	5,2	4,5	3,9
Kunskapslyftet	0,0	0,0	1,2	3,4	2,9	2,1	0,0
Livränta	1,2	1,2	1,2	1,0	1,1	1,0	0,9
Annat	6,0	5,9	5,1	4,9	4,8	4,7	4,2
Socialbidrag	1,0	1,1	1,1	1,0	0,9	0,8	0,6
Föräldradedighet	6,9	5,3	4,9	5,1	5,2	5,3	5,6
Pension	1,5	1,6	2,0	2,1	2,1	2,1	2,1
<i>Övriga</i>							
Förvärvsinkomst	133,7	139,6	143,4	147,2	152,9	157,8	161,5
Sjukpenning	0,2	0,9	1,2	2,0	3,1	4,3	5,3
Förtidspension	0,0	0,1	0,2	0,3	0,5	0,8	1,1
Arbetslöshet	0,1	1,2	2,2	2,7	2,9	2,9	2,8
Övrigt summa:	12,7	12,3	13,3	15,4	15,6	15,3	13,8
Studier	1,5	1,7	2,1	3,1	3,2	3,1	3,0
Kunskapslyftet	0,0	0,0	0,4	1,2	1,1	0,8	0,0
Livränta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Annat	3,5	3,4	2,8	2,6	2,6	2,5	1,9
Socialbidrag	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	1,3	1,1
Föräldradedighet	4,7	4,0	4,4	4,8	5,0	5,2	5,4
Pension	1,7	1,7	2,1	2,2	2,3	2,4	2,3

⁴⁴ Alla summor är omräknade till 2001 års priser.

Tabell 3.3 Årsinkomster⁴⁵ i medeltal 1995–2001 för män som haft sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd 1990–1995 jämfört med alla övriga

Aldrar 20–64 år. Åldersstandardiserade medeltal
Inkomster i tusentals kronor

	År						
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
<i>Sjukpenning, förtidspension, arbetslöshet 1990–1995</i>							
Förvärvsinkomst	119,6	126,8	133,4	142,7	150,7	160,8	166,9
Sjukpenning	7,7	5,9	5,0	5,8	6,9	8,1	8,9
Förtidspension	12,1	11,7	11,6	11,3	11,1	11,0	10,9
Arbetslöshet	20,4	18,8	18,2	16,1	14,2	11,3	8,9
Övrigt summa:	11,3	11,2	12,3	13,6	13,4	12,5	10,9
Studier	1,7	1,7	2,1	3,1	2,8	2,4	2,0
Kunskapslyftet	0,0	0,0	0,6	1,6	1,3	1,0	0,0
Livränta	1,9	1,9	1,8	1,3	1,8	1,6	1,5
Annat	1,7	1,9	1,9	1,7	1,5	1,4	1,1
Socialbidrag	2,4	2,3	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Föräldraledighet	1,4	1,2	1,1	1,2	1,3	1,4	1,6
Pension	2,2	2,3	2,7	2,8	2,8	2,8	2,7
<i>Övriga</i>							
Förvärvsinkomst	210,8	218,7	225,0	232,4	238,9	249,2	252,9
Sjukpenning	0,1	0,7	0,9	1,5	2,1	2,7	3,2
Förtidspension	0,0	0,1	0,2	0,4	0,5	0,7	0,9
Arbetslöshet	0,0	1,0	2,0	2,4	2,7	2,6	2,5
Övrigt summa:	8,4	8,0	8,6	9,4	9,8	9,8	9,4
Studier	1,1	1,3	1,4	1,8	1,8	1,7	1,6
Kunskapslyftet	0,0	0,0	0,1	0,4	0,4	0,3	0,0
Livränta	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1
Annat	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,1	1,0
Socialbidrag	0,8	0,8	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5
Föräldraledighet	1,5	1,3	1,1	1,2	1,3	1,4	1,6
Pension	3,7	3,4	4,0	4,1	4,4	4,6	4,6

⁴⁵ Alla summor är omräknade till 2001 års priser.

Tabell 4.1 Parametrar skattade med regressionsanalys för samtliga kvinnor

Aldrar 20–64 år

	Beroende variabel är			Förändring i sjukpenningandel mellan 1996–2001
	procent av den totala inkomsten som utgörs av			
	Sjukpenning	Sjukpenning eller förtidspension	Sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd	
R²	0,06	0,38	0,47	0,03
Ålder	ref	ref	ref	-
20	0,16	-1,25 (**)	0,60 (**)	-2,39 (**)
21	0,62 (**)	-1,03 (**)	1,62 (**)	-1,93 (**)
22	1,29 (**)	-0,25	3,11 (**)	-1,34 (**)
23	1,98 (**)	0,89 (**)	5,03 (**)	-0,80 (**)
24	2,13 (**)	2,04 (**)	5,53 (**)	-0,79 (**)
25	2,25 (**)	3,55 (**)	5,88 (**)	-0,85 (**)
26	2,73 (**)	4,21 (**)	7,47 (**)	-0,57 (**)
27	2,97 (**)	4,74 (**)	8,39 (**)	-0,64 (**)
28	3,49 (**)	5,39 (**)	9,41 (**)	-0,42 (**)
29	4,04 (**)	6,05 (**)	10,19 (**)	-0,21
30	4,45 (**)	6,47 (**)	10,97 (**)	-0,09
31	4,82 (**)	7,04 (**)	11,54 (**)	0,05
32	5,16 (**)	7,26 (**)	11,89 (**)	0,32 (*)
33	5,33 (**)	7,60 (**)	12,44 (**)	0,31 (*)
34	5,57 (**)	8,02 (**)	12,87 (**)	0,44 (**)
35	5,97 (**)	8,39 (**)	13,41 (**)	0,69 (**)
36	6,03 (**)	8,60 (**)	13,59 (**)	0,66 (**)
37	6,13 (**)	8,87 (**)	13,92 (**)	0,65 (**)
38	6,28 (**)	9,15 (**)	14,20 (**)	0,70 (**)
39	6,35 (**)	9,60 (**)	14,61 (**)	0,73 (**)
40	6,60 (**)	9,94 (**)	14,90 (**)	0,84 (**)
41	6,53 (**)	10,06 (**)	14,93 (**)	0,81 (**)
42	6,64 (**)	10,37 (**)	15,21 (**)	0,90 (**)
43	6,60 (**)	10,60 (**)	15,40 (**)	0,79 (**)
44	6,58 (**)	10,65 (**)	15,50 (**)	0,81 (**)
45	6,87 (**)	11,26 (**)	15,99 (**)	0,98 (**)
46	7,02 (**)	11,59 (**)	16,34 (**)	1,10 (**)
47	7,11 (**)	11,98 (**)	16,67 (**)	1,11 (**)
48	7,28 (**)	12,49 (**)	17,19 (**)	1,42 (**)
49	7,25 (**)	12,65 (**)	17,29 (**)	1,44 (**)

(*) Signifikant på 95% nivå (**) Signifikant på 99% nivå ref Jämförelsegrupp

Tabell 4.1 (forts.) Parametrar skattade med regressionsanalys för samtliga kvinnor

Åldrar 20–64 år

Ålder	Beroende variabel är						Förändring i sjukpenningandel mellan 1996–2001
	procent av den totala inkomsten som utgörs av			Sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd			
	Sjukpenning	Sjukpenning eller förtidspension	Sjukpenning eller förtidspension	Sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd			
51	7,41 (**)	13,09 (**)	17,80 (**)	1,49 (**)			
52	7,59 (**)	13,46 (**)	18,14 (**)	1,69 (**)			
53	7,78 (**)	14,10 (**)	18,74 (**)	1,75 (**)			
54	7,92 (**)	14,57 (**)	19,17 (**)	1,86 (**)			
55	7,88 (**)	14,71 (**)	19,20 (**)	1,87 (**)			
56	7,93 (**)	15,06 (**)	19,77 (**)	1,95 (**)			
57	8,08 (**)	15,83 (**)	20,64 (**)	2,09 (**)			
58	7,94 (**)	16,08 (**)	21,10 (**)	1,98 (**)			
59	7,95 (**)	16,49 (**)	21,75 (**)	2,15 (**)			
60	8,04 (**)	17,84 (**)	23,04 (**)	2,36 (**)			
61	7,97 (**)	18,15 (**)	23,80 (**)	2,53 (**)			
62	6,24 (**)	18,15 (**)	23,76 (**)	1,28 (**)			
63	5,54 (**)	17,63 (**)	23,21 (**)	1,11 (**)			
64	3,83	14,32 (**)	23,39 (**)	0,00			
<i>Sist kända sektor</i>							
Aktiebolag, ej offentligt ägda	-0,20 (**)	-0,33 (**)	1,11 (**)	-0,47 (**)			
Kommunalt ägda företag	0,19	0,49 (**)	1,20 (**)	-0,27			
Landsting	0,73 (**)	1,79 (**)	1,85 (**)	0,23 (*)			
Primärkommunal förvaltning	1,28 (**)	1,98 (**)	2,15 (**)	0,74 (**)			
Statligt ägda företag	0,71 (**)	3,52 (**)	3,24 (**)	-0,47 (**)			
Statliga affärsverk	-0,18	2,92 (**)	2,39 (**)	0,74 (**)			
Övriga företag, ej offentligt ägda	0,03	1,19 (**)	3,68 (**)	-0,93 (**)			
Övriga offentliga institutioner	0,48 (**)	0,64 (**)	-0,20	0,53 (**)			
Övriga organisationer	0,21 (*)	1,33 (**)	3,09 (**)	-0,51 (**)			
Uppgift saknas	1,27 (**)	0,07	0,55 (*)	0,14			
Statlig förvaltning	ref	ref	ref	ref			

(*) Signifikant på 95% nivå (**) Signifikant på 99% nivå

ref Jämförelsegrupp

Tabell 4.1 (forts.) Parametrar skattade med regressionsanalys för samtliga kvinnor

Aldrar 20–64 år

	Beroende variabel är						Förändring i sjukpenning andel mellan 1996–2001
	procent av den totala inkomsten som utgörs av		Sjukpenning, förtids- eller arbetslöshets- pension		Sjukpenning, förtids- eller arbets- löshets- understöd		
	Sjukpenning		Sjukpenning		Sjukpenning		
<i>Sist kända region</i>							
Göteborg	0,16 (**)	1,15 (**)	0,51 (**)	-0,14 (*)			
Högskoleregioner	0,46 (**)	1,11 (**)	0,99 (**)	0,30 (**)			
Mindre industridominerade	0,09	0,45 (**)	1,31 (**)	0,21 (**)			
Mindre tjänstedominerade	0,76 (**)	1,57 (**)	2,62 (**)	0,72 (**)			
Regionala centra	0,05	0,44 (**)	0,82 (**)	0,19 (**)			
Stockholm	0,58 (**)	1,54 (**)	-0,41 (**)	0,25 (**)			
Större tjänstedominerade	-0,36 (**)	-0,16 (*)	0,47 (**)	-0,30 (**)			
Större industridominerade	0,43 (**)	1,04 (**)	1,42 (**)	0,26 (**)			
Uppgift saknas	0,12	-0,06	-0,53 (*)	1,00 (**)			
Malmö	ref	ref	ref	ref			
<i>Utbildning</i>							
Förgymnasial utbildning	2,71 (**)	5,79 (**)	7,24 (**)	1,70 (**)			
Gymnasial utbildning	1,88 (**)	3,20 (**)	5,37 (**)	1,25 (**)			
Eftergymnasial utbildning	ref	ref	ref	ref			
<i>Invandring</i>							
Invandrad 1985–1991	-0,03	-1,34 (**)	0,67 (**)	0,52 (**)			
Invandrad 1992 och senare	-2,15 (**)	-2,74 (**)	-2,23 (**)	-0,17 (*)			
Övriga	ref	ref	ref	ref			
<i>Arbetslöshet 1990–95</i>							
Arbetslös över 90 procent av tiden 1990–1995	3,08 (**)	-1,99 (**)	9,62 (**)	2,66 (**)			
Arbetslös flera år mellan 1990–1995	1,86 (**)	-1,00 (**)	5,48 (**)	1,20 (**)			
Arbetslös några år 1990–1995	0,96 (**)	0,11 (**)	2,86 (**)	0,45 (**)			
Ej arbetslös mellan 1990–1995	ref	ref	ref	ref			
(*) Signifikant på 95% nivå (**) Signifikant på 99% nivå ref Jämförelsegrupp							

Tabell 4.1 (forts.) Parametrar skattade med regressionsanalys för samtliga kvinnor

Åldrar 20–64 år

	Beroende variabel är						Förändring i sjukpenning andel mellan 1996–2001	
	procent av den totala inkomsten som utgörs av							
	Sjukpenning		Sjukpenning eller förtids-pension		Sjukpenning, förtids-pension eller arbets-löshets-understöd			
<i>Näringsgren</i>								
Andra företagstjänster	1,77	(**)	3,05	(**)	4,06	(**)	0,92	(**)
Annan serviceverksamhet	1,61	(**)	3,31	(**)	3,22	(**)	0,53	(**)
Barnomsorg	2,36	(**)	3,29	(**)	4,56	(**)	1,71	(**)
Byggverksamhet	0,26		0,06		1,45	(**)	-0,20	
Datakonsulter och dataservicebyråer	0,72	(**)	2,65	(**)	3,15	(**)	0,18	
Detaljhandel mm	1,67	(**)	1,85	(**)	3,24	(**)	0,97	(**)
Energi-, vatten- och avfallshantering	-0,11		-0,31		0,11		-0,05	
Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	1,19	(**)	2,81	(**)	3,26	(**)	0,17	
Jordbruk, skogsbruk och fiske	0,99	(**)	1,70	(**)	2,40	(**)	0,66	(**)
Forskning och utveckling	0,40	(*)	1,43	(**)	2,51	(**)	-0,08	
Förlag och grafisk industri	1,05	(**)	2,19	(**)	2,91	(**)	0,53	(**)
Försäkringsbolag	0,49	(**)	0,91	(**)	0,58	(**)	0,39	(*)
Gruvor och mineralutvinning	-0,29		0,87		1,03		-0,33	
Gummi- och Plastvaruindustri	2,25	(**)	3,72	(**)	3,56	(**)	1,10	(**)
Handel med och service av motorfordon,	1,64	(**)	1,74	(**)	2,82	(**)	1,00	(**)
Hotell och restauranger	1,87	(**)	1,93	(**)	3,81	(**)	1,16	(**)
Hälsa- och sjukvård	1,68	(**)	2,81	(**)	2,80	(**)	0,73	(**)
Industri för el- och optikprodukter	1,75	(**)	3,37	(**)	2,51	(**)	1,26	(**)
Intresseorganisationer och religiösa samfund	0,87	(**)	2,80	(**)	3,67	(**)	0,00	
Jord- och stenvaruindustri	1,51	(**)	2,19	(**)	2,46	(**)	1,16	(**)
Kemisk industri	1,00	(**)	2,01	(**)	2,01	(**)	0,65	(**)
Livsmedelsindustri mm	3,10	(**)	3,52	(**)	4,33	(**)	2,16	(**)
Maskinindustri	1,18	(**)	2,30	(**)	1,95	(**)	0,82	(**)
Massa- o pappersindustri	2,05	(**)	3,16	(**)	2,45	(**)	1,42	(**)
Metallindustri	1,36	(**)	4,41	(**)	3,60	(**)	0,92	(**)
Offentligförvaltning mm	0,81	(**)	1,46	(**)	2,89	(**)	0,20	
Parti- och agenturhandel	0,62	(**)	0,68	(**)	1,67	(**)	0,23	
Post och tele	1,04	(**)	-0,70	(**)	0,38	(*)	1,17	(**)
Rekreation, kultur och sport	1,03	(**)	1,98	(**)	4,41	(**)	0,24	
Stål- och metallverk	1,56	(**)	3,16	(**)	1,85	(**)	0,97	(**)
Textil- och beklädnadsindustri	1,47	(**)	4,15	(**)	4,48	(**)	0,93	(**)

(*) Signifikant på 95% nivå (**) Signifikant på 99% nivå

ref Jämförelsegrupp

Tabell 4.1 (forts.) Parametrar skattade med regressionsanalys för samtliga kvinnor

Åldrar 20–64 år

	Beroende variabel är						Förändring i sjukpenning andel mellan 1996–2001
	procent av den totala inkomsten som utgörs av			Sjukpenning, förtids-pension eller arbets-löshets-understöd			
	Sjukpenning	Sjukpenning	förtids-pension	Sjukpenning	förtids-pension	understöd	
<i>Sist kända näringsgren (forts)</i>							
Transport och magasinering	1,74 (**)	2,00 (**)	2,38 (**)	0,91 (**)			
Transportmedelsindustri	2,20 (**)	3,80 (**)	2,80 (**)	1,67 (**)			
Trävaruindustri	2,17 (**)	3,28 (**)	3,17 (**)	1,11 (**)			
Utbildning	1,22 (**)	2,41 (**)	4,15 (**)	0,54 (**)			
Uthyrningsfirmor	0,93 (**)	1,74 (**)	2,98 (**)	-0,21			
Äldre- och handikappomsorg	2,35 (**)	3,38 (**)	3,56 (**)	1,24 (**)			
Övrig tillverkningsindustri	2,30 (**)	4,60 (**)	4,15 (**)	1,49 (**)			
Övrig vård och omsorg	2,28 (**)	3,58 (**)	3,63 (**)	1,10 (**)			
Uppgift saknas	2,04 (**)	5,66 (**)	6,41 (**)	0,42			
Banker och andra kreditinstitut	ref	ref	ref	ref			
<i>Socialbidragstagare</i>							
Socialbidrag under 2001	4,11 (**)	2,25 (**)	5,37 (**)	2,89 (**)			
Ej socialbidrag under 2001	ref	ref	ref	ref			
<i>Studier</i>							
Studier något år mellan 1990 -1995	0,40 (**)	0,13 (**)	0,36 (**)	0,12 (**)			
Övriga	ref	ref	ref	ref			

(*) Signifikant på 95% nivå (**) Signifikant på 99% nivå ref Jämförelsegrupp

Tabell 4.1 (forts.) Parametrar skattade med regressionsanalys för samtliga kvinnor

Åldrar 20–64 år

	Beroende variabel är						Förändring i sjukpenning andel mellan 1996–2001	
	procent av den totala inkomsten som utgörs av			Sjukpenning, förtids-pension eller arbets-löshets- understöd				
	Sjukpenning		Sjukpenning eller förtids-pension		Sjukpenning, förtids-pension eller arbets-löshets- understöd			
<i>Familjeförhållanden</i>								
Ensamstående med barn 0-3 år	1,40	(**)	-2,56	(**)	-4,07	(**)	1,96	(**)
Ensamstående med barn 4-6 år	2,68	(**)	-0,65	(**)	3,48	(**)	1,88	(**)
Ensam med barn över 6 år gamla	-0,21		0,26		-0,08		-0,70	(**)
Ensamstående med barn 0-3 år, med ersättning för vård av sjuk barn	0,09		0,62	(**)	0,66	(**)	-0,43	(**)
Ensamstående med barn 4-6 år ,med ersättning för vård av sjukt barn	-1,04	(**)	-0,38	(**)	-0,03		-2,94	(**)
Ensam med barn över 6 år gamla, med ersättning för vård av sjukt barn	-1,04		-0,41		2,03		-1,60	
Ensamstående utan barn	0,33	(**)	1,49	(**)	1,79	(**)	-0,09	(*)
Gift eller sambo med barn 0-3 år	2,05	(**)	0,06		1,93	(**)	1,02	(**)
Gift eller sambo med barn 4-6år	0,15	(**)	0,11		0,17	(**)	0,35	(**)
Gift eller sambo med barn över 6 år gamla	0,91	(**)	-2,63	(**)	-4,25	(**)	1,32	(**)
Gift/sambo med barn 0-3 år, med ersättning för vård av sjuk barn	-1,27	(**)	-0,50	(**)	-0,88	(**)	-3,06	(**)
Gift/sambo med barn 4-6 år, med ersättning för vård av sjukt barn	-1,74	(**)	-1,63	(**)	-2,50	(**)	-1,18	(**)
Gift/sambo med barn över 6 år gamla, med ersättning för vård av sjukt barn	-0,02		0,72	(**)	0,36	(**)	-0,62	(**)
Gift utan barn	ref		ref		ref		ref	

(*) Signifikant på 95% nivå (**) Signifikant på 99% nivå

ref Jämförelsegrupp

Tabell 4.1 (forts.) Parametrar skattade med regressionsanalys för samtliga kvinnor

Aldrar 20–64 år

	Beroende variabel är				Förändring i sjukpenningandel mellan 1996–2001
	procent av den totala inkomsten som utgörs av				
	Sjukpenning	Sjukpenning eller förtidspension	Sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd		
	<i>Kontrollvariabler</i>				
<i>Sysselsättning 2001</i>					
Ej sysselsatt, med kontrolluppgift	6,17 (**)	15,64 (**)	27,32 (**)		3,96 (**)
Pensionär	-2,51 (**)	-13,51 (**)	-17,83 (**)		-1,79 (**)
Övriga	10,51 (**)	42,57 (**)	51,80 (**)		3,41 (**)
Sysselsatt	ref	ref	ref		ref
<i>Senaste sysselsättningsuppgift</i>					
Ej sysselsatt sedan före 1996	0,67 (**)	-0,90 (**)	1,28 (**)		-3,00 (**)
Sista sysselsättningsuppgiften 1996	4,40 (**)	-6,92 (**)	-1,53 (**)		-7,41 (**)
Sista sysselsättningsuppgiften 1997	7,02 (**)	-7,21 (**)	-1,91 (**)		-2,05 (**)
Sista sysselsättningsuppgiften 1998	7,07 (**)	-11,98 (**)	-6,01 (**)		3,77 (**)
Sista sysselsättningsuppgiften 1999	9,20 (**)	-15,59 (**)	-8,22 (**)		8,79 (**)
Sista sysselsättningsuppgiften 2000	10,40 (**)	-21,22 (**)	-11,70 (**)		12,39 (**)
Sista sysselsättningsuppgiften 2001	8,64 (**)	-15,57 (**)	-11,53 (**)		8,70 (**)
Uppgift saknas	ref	ref	ref		ref
<i>Inkomstnivå</i>					
Hög total inkomst (över 270 000 kronor)	10,50 (**)	35,58 (**)	44,27 (**)		5,68 (**)
Övrig	9,34 (**)	36,26 (**)	45,98 (**)		3,90 (**)
Låg total inkomst (under 30 000 kronor)	ref	ref	ref		ref
Konstant	23,39	-31,28 (**)	-51,43		-12,43

(*) Signifikant på 95% nivå (**) Signifikant på 99% nivå ref Jämförelsegrupp

Tabell 4.2 Parametrar skattade med regressionsanalys för samtliga män

Åldrar 20–64 år

R ²	Beroende variabel är procent av den totala inkomsten som utgörs av			Förändring i sjukskrivningandel mellan 1996–2001
	Sjukpenning	Sjukpenning eller förtids- pension	Sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshets- understöd	
	0,10	0,41	0,56	0,04
Ålder	ref	ref	ref	-
20				-
21	0,26 (**)	-1,15 (**)	1,12 (**)	-2,22 (**)
22	0,75 (**)	-0,99 (**)	1,98 (**)	-1,75 (**)
23	1,30 (**)	-0,30 (**)	3,35 (**)	-1,28 (**)
24	1,89 (**)	0,65 (**)	4,76 (**)	-0,84 (**)
25	2,03 (**)	1,41 (**)	5,22 (**)	-0,70 (**)
26	2,17 (**)	2,61 (**)	5,62 (**)	-0,51 (**)
27	2,54 (**)	3,10 (**)	6,82 (**)	-0,17
28	2,86 (**)	3,83 (**)	7,54 (**)	-0,10
29	3,03 (**)	4,12 (**)	7,93 (**)	-0,04
30	3,46 (**)	4,68 (**)	8,78 (**)	0,08
31	3,78 (**)	5,05 (**)	9,22 (**)	0,24 (*)
32	3,96 (**)	5,26 (**)	9,77 (**)	0,25 (*)
33	4,10 (**)	5,43 (**)	10,03 (**)	0,20
34	4,37 (**)	5,69 (**)	10,59 (**)	0,36 (**)
35	4,49 (**)	5,85 (**)	10,78 (**)	0,41 (**)
36	4,68 (**)	6,02 (**)	11,18 (**)	0,50 (**)
37	4,91 (**)	6,25 (**)	11,42 (**)	0,50 (**)
38	5,09 (**)	6,48 (**)	11,81 (**)	0,60 (**)
39	5,13 (**)	6,61 (**)	12,09 (**)	0,60 (**)
40	5,37 (**)	6,94 (**)	12,33 (**)	0,74 (**)
41	5,37 (**)	7,01 (**)	12,34 (**)	0,72 (**)
42	5,44 (**)	7,08 (**)	12,62 (**)	0,76 (**)
43	5,64 (**)	7,40 (**)	12,93 (**)	0,91 (**)
44	5,65 (**)	7,52 (**)	13,03 (**)	0,84 (**)
45	5,79 (**)	7,77 (**)	13,30 (**)	0,94 (**)
46	5,93 (**)	8,06 (**)	13,50 (**)	1,04 (**)
47	6,01 (**)	8,20 (**)	13,83 (**)	1,08 (**)
48	6,04 (**)	8,32 (**)	13,99 (**)	1,15 (**)
49	6,20 (**)	8,71 (**)	14,30 (**)	1,26 (**)
50	6,30 (**)	8,99 (**)	14,52 (**)	1,20 (**)

(*) Signifikant på 95% nivå (**) Signifikant på 99% nivå ref Jämförelsegrupp

Tabell 4.2 (forts.) Parametrar skattade med regressionsanalys för samtliga män

Aldrar 20–64 år

Ålder	Beroende variabel är			Förändring i	
	procent av den totala inkomsten som utgörs av			sjukpenningandel mellan 1996–2001	
	Sjukpenning	Sjukpenning eller förtidspension	Sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd		
51	6,37 (**)	9,15 (**)	14,77 (**)	1,41	(**)
52	6,51 (**)	9,56 (**)	15,08 (**)	1,54	(**)
53	6,54 (**)	9,86 (**)	15,44 (**)	1,47	(**)
54	6,65 (**)	10,02 (**)	15,62 (**)	1,67	(**)
55	6,66 (**)	10,39 (**)	15,86 (**)	1,56	(**)
56	6,96 (**)	10,99 (**)	16,52 (**)	1,91	(**)
57	6,98 (**)	11,44 (**)	16,92 (**)	1,81	(**)
58	6,97 (**)	11,77 (**)	17,47 (**)	1,84	(**)
59	6,97 (**)	12,32 (**)	18,22 (**)	1,87	(**)
60	6,93 (**)	13,18 (**)	19,00 (**)	1,88	(**)
61	6,82 (**)	14,14 (**)	20,32 (**)	1,90	(**)
62	5,55 (**)	13,83 (**)	20,29 (**)	1,02	(**)
63	4,72 (**)	13,88 (**)	20,34 (**)	0,39	(**)
64	3,60	11,46 (**)	20,60 (**)	ref	
<i>Sist kända sektor</i>					
Aktiebolag, ej offentligt ägda	0,05	0,16 (*)	1,08 (**)	-0,29	(**)
Kommunalt ägda företag	0,21 (*)	0,61 (**)	1,06 (**)	-0,09	
Landsting	0,37 (**)	1,01 (**)	0,97 (**)	0,04	
Primärkommunal förvaltning	0,66 (**)	0,78 (**)	0,97 (**)	0,28	(**)
Statligt ägda företag	0,61 (**)	2,61 (**)	2,10 (**)	-0,28	(**)
Statliga affärsverk	-0,95 (**)	1,83 (**)	1,22 (**)	-0,06	
Övriga företag, ej offentligt ägda	0,57 (**)	1,92 (**)	3,62 (**)	-0,39	(**)
Övriga offentliga institutioner	0,25	0,63 (*)	0,29	0,07	
Övriga organisationer	-0,10	1,68 (**)	2,99 (**)	-0,81	(**)
Uppgift saknas	0,55 (**)	-0,39	0,26	0,18	
Statlig förvaltning	ref	ref	ref	ref	

(*) Signifikant på 95% nivå

(**) Signifikant på 99% nivå

ref Jämförelsegrupp

Tabell 4.2 (forts.) Parametrar skattade med regressionsanalys för samtliga män

Åldrar 20–64 år

	Beroende variabel är				Förändring i sjukpenning andel mellan 1996–2001		
	procent av den totala inkomsten som utgörs av						
	Sjukpenning		Sjukpenning eller förtidspension		Sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd		
<i>Sist kända region</i>							
Göteborg	0,21	(**)	1,00	(**)	0,51	(**)	-0,02
Högskoleregioner	0,26	(**)	0,74	(**)	0,61	(**)	0,10 (*)
Mindre industridominerade	0,19	(**)	0,38	(**)	1,08	(**)	0,23 (**)
Mindre tjänstedominerade	0,12	(*)	0,43	(**)	2,77	(**)	0,23 (**)
Regionala centra	0,12	(**)	0,44	(**)	0,75	(**)	0,11 (*)
Stockholm	0,40	(**)	1,30	(**)	-0,45	(**)	0,10 (*)
Större tjänstedominerade	0,05		0,20	(**)	0,52	(**)	0,04
Större industridominerade	0,24	(**)	0,64	(**)	1,10	(**)	0,16 (**)
Uppgift saknas	-0,18		0,99	(**)	1,23	(**)	-0,32
Malmö	ref		ref		ref		ref
<i>Utbildning</i>							
Förgymnasial utbildning	2,65		5,29	(**)	5,66	(**)	1,77 (**)
Gymnasial utbildning	2,01		3,28	(**)	4,85	(**)	1,32 (**)
Eftergymnasial utbildning	ref		ref		ref		ref
<i>Invandring</i>							
Invandrad 1985–1991	0,18	(**)	-1,22	(**)	0,92	(**)	0,61 (**)
Invandrad 1992 och senare	-0,79	(**)	-1,05	(**)	-1,13	(**)	0,64 (**)
Övriga	ref		ref		ref		ref
<i>Arbetslöshet 1990–95</i>							
Arbetslös över 90 procent av tiden 1990–1995	2,31	(**)	-2,43	(**)	10,37	(**)	1,81 (**)
Arbetslös flera år mellan 1990–1995	1,66	(**)	-0,65	(**)	5,20	(**)	0,71 (**)
Arbetslös några år 1990–1995	0,88		0,60	(**)	2,52	(**)	0,00
Ej arbetslös mellan 1990–1995	ref		ref		ref		ref
(*) Signifikant på 95% nivå (**) Signifikant på 99% nivå ref Jämförelsegrupp							

Tabell 4.2 (forts.) Parametrar skattade med regressionsanalys för samtliga män

Aldrar 20–64 år

	Beroende variabel är						Förändring i sjukpenning andel mellan 1996–2001
	procent av den totala inkomsten som utgörs av		Sjuk- penning, förtids- pension eller arbets- löshets- understöd				
	Sjuk- penning	förtids- pension	Sjuk- penning eller förtids- pension	Sjuk- penning, förtids- pension eller arbets- löshets- understöd			
<i>Näringsgren</i>							
Andra företagstjänster	1,08	1,67 (**)	2,09 (**)	0,58 (**)			
Annan serviceverksamhet	1,45 (**)	2,40 (**)	1,87 (**)	0,85 (**)			
Barnomsorg	1,55 (**)	2,23 (**)	3,43 (**)	1,19 (**)			
Byggverksamhet	1,75 (**)	1,53 (**)	0,97 (**)	1,05 (**)			
Datakonsulter och dataservicebyråer	0,66 (**)	1,53 (**)	2,03 (**)	0,26 (*)			
Detaljhandel mm	1,00 (**)	0,79 (**)	0,75 (**)	0,64 (**)			
Energi-, vatten- och avfallshantering	0,69 (**)	0,47 (**)	-0,07	0,45 (**)			
Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	1,08 (**)	1,57 (**)	1,14 (**)	0,30 (*)			
Jordbruk, skogsbruk och fiske	0,86 (**)	1,28 (**)	0,70 (**)	0,60 (**)			
Forskning och utveckling	0,56 (**)	0,79 (**)	1,20 (**)	0,22			
Förlag och grafisk industri	0,79 (**)	1,06 (**)	1,11 (**)	0,74 (**)			
Försäkringsbolag	0,56 (**)	0,74 (**)	0,24	0,51 (**)			
Gruvor och mineralutvinning	1,10 (**)	1,33 (**)	-0,14	0,84 (**)			
Gummi- och Plastvaruindustri	1,79 (**)	2,07 (**)	1,03 (**)	1,53 (**)			
Handel med och service av motorfordon,	1,65 (**)	1,68 (**)	0,81 (**)	1,12 (**)			
Hotell och restauranger	0,93 (**)	1,06 (**)	2,07 (**)	0,54 (**)			
Hälsa- och sjukvård	1,37 (**)	2,21 (**)	1,65 (**)	0,79 (**)			
Industri för el- och optikprodukter	0,74 (**)	1,28 (**)	0,14	0,53 (**)			
Intresseorganisationer och religiösa samfund	0,75 (**)	1,31 (**)	1,91 (**)	0,29 (*)			
Jord- och stenvaruindustri	1,63 (**)	1,40 (**)	0,77 (**)	1,39 (**)			
Kemisk industri	0,56 (**)	0,62 (**)	0,08	0,35 (*)			
Livsmedelsindustri mm	2,05 (**)	1,63 (**)	1,40 (**)	1,56 (**)			
Maskinindustri	1,20 (**)	1,26 (**)	0,20	1,02 (**)			
Massa- o pappersindustri	1,02 (**)	1,23 (**)	-0,08	0,75 (**)			
Metallindustri	1,56 (**)	2,13 (**)	1,19 (**)	1,28 (**)			
Offentligförvaltning mm	1,04 (**)	1,72 (**)	2,76 (**)	0,45 (**)			
Parti- och agenturhandel	0,86 (**)	0,50 (**)	0,32 (**)	0,63 (**)			
Post och tele	0,43 (**)	-0,87 (**)	-0,93 (**)	0,68 (**)			
Rekreation, kultur och sport	0,93 (**)	1,44 (**)	2,69 (**)	0,34 (**)			
Stål- och metallverk	1,14 (**)	1,56 (**)	-0,08	0,88 (**)			
Textil- och beklädnadsindustri	1,35 (**)	2,25 (**)	1,41 (**)	1,11 (**)			

(*) Signifikant på 95% nivå (**) Signifikant på 99% nivå

ref Jämförelsegrupp

Tabell 4.2 (forts.) Parametrar skattade med regressionsanalys för samtliga män

Åldrar 20–64 år

	Beroende variabel är				Förändring i sjukpenning andel mellan 1996–2001
	procent av den totala inkomsten som utgörs av				
	Sjukpenning	Sjukpenning eller förtidspension	Sjukpenning, förtidspension eller arbetslöshetsunderstöd		
<i>Sist kända näringsgren (forts)</i>					
Transport och magasinering	1,93 (**)	1,82 (**)	1,04 (**)	1,26 (**)	
Transportmedelsindustri	1,23 (**)	1,39 (**)	0,33 (**)	1,00 (**)	
Trävaruindustri	1,69 (**)	1,65 (**)	0,65 (**)	1,36 (**)	
Utbildning	1,11 (**)	2,15 (**)	3,18 (**)	0,55 (**)	
Uthyrningsfirmor	1,27 (**)	1,14 (**)	1,38 (**)	0,76 (**)	
Äldre- och handikappomsorg	1,09 (**)	2,00 (**)	2,34 (**)	0,44 (**)	
Övrig tillverkningsindustri	1,91 (**)	2,93 (**)	1,40 (**)	1,34 (**)	
Övrig vård och omsorg	2,03 (**)	3,22 (**)	2,61 (**)	0,90 (**)	
Uppgift saknas	1,67 (**)	3,17 (**)	3,39 (**)	0,55 (**)	
Banker och andra kreditinstitut	ref	ref	ref	ref	
<i>Socialbidragstagare</i>					
Socialbidrag under 2001	2,21 (**)	-0,31 (**)	5,04 (**)	1,32 (**)	
Ej socialbidrag under 2001	ref	ref	ref	ref	
<i>Studier</i>					
Studier något år mellan 1990 -1995	0,17 (**)	0,20 (**)	0,47 (**)	0,04	
Övriga	ref	ref	ref	ref	

(*) Signifikant på 95% nivå (**) Signifikant på 99% nivå ref Jämförelsegrupp

Tabell 4.2 (forts.) Parametrar skattade med regressionsanalys för samtliga män

Aldrar 20–64 år

	Beroende variabel är						Förändring i sjukpenning andel mellan 1996–2001
	procent av den totala inkomsten som utgörs av						
	Sjukpenning		Sjukpenning eller förtids-pension		Sjukpenning, förtids-pension eller arbets-löshets-understöd		
<i>Familjeförhållanden</i>							
Ensamstående med barn 0-3 år	0,44 (**)		0,63 (**)		1,87 (**)		0,36 (**)
Ensamstående med barn 4-6 år	0,55 (**)		0,71 (**)		1,85 (**)		0,44 (**)
Ensam med barn över 6 år gamla	0,68 (**)		1,03 (**)		2,17 (**)		0,34 (**)
Ensamstående med barn 0-3 år, med ersättning för vård av sjuk barn	-0,40 (**)		0,85 (**)		-0,11		-0,54 (**)
Ensamstående med barn 4-6 år, med ersättning för vård av sjukt barn	-0,63 (**)		0,19		-0,96 (**)		-0,42 (**)
Ensam med barn över 6 år gamla, med ersättning för vård av sjukt barn	0,14		0,52 (**)		-0,12		-0,05
Ensamstående utan barn	0,25 (**)		1,06 (**)		1,74 (**)		-0,06
Gift eller sambo med barn 0-3 år	0,17 (*)		0,86 (**)		1,60 (**)		0,24 (**)
Gift eller sambo med barn 4-6 år	-0,15 (**)		0,19 (**)		0,23 (**)		-0,01
Gift eller sambo med barn över 6 år gamla	0,13 (*)		0,59 (**)		1,87 (**)		0,26 (**)
Gift/sambo med barn 0-3 år, med ersättning för vård av sjuk barn	-0,54 (**)		0,35 (**)		-0,59 (**)		-0,30 (**)
Gift/sambo med barn 4-6 år, med ersättning för vård av sjukt barn	-0,74 (**)		-0,38 (**)		-1,27 (**)		-0,50 (**)
Gift/sambo med barn över 6 år gamla, med ersättning för vård av sjukt barn	-0,47 (**)		0,77 (**)		0,05		-0,54 (**)
Gift utan barn	ref		ref		ref		ref

(*) Signifikant på 95% nivå (**) Signifikant på 99% nivå

ref Jämförelsegrupp

Tabell 4.2 (forts.) Parametrar skattade med regressionsanalys för samtliga män

Åldrar 20–64 år

	Beroende variabel är				Förändring i sjukpenningandel mellan 1996–2001
	procent av den totala inkomsten som utgörs av				
	Sjukpenning	Sjuk- eller förtids-pension	Sjukpenning, förtids-pension eller arbets-löshets-understöd		
<i>Kontrollvariabler</i>					
<i>Sysselsättning 2001</i>					
Ej sysselsatt, med kontrolluppgift	11,42 (**)	19,22 (**)	34,34 (**)		9,98 (**)
Pensionär	-0,70	-9,82 (**)	-12,95 (**)		0,44 (**)
Övriga	13,99 (**)	41,38 (**)	58,56 (**)		8,22 (**)
Sysselsatt	ref	ref	ref		ref
<i>Senaste sysselsättningsuppgift</i>					
Ej sysselsatt sedan före 1996	-0,95 (**)	1,56 (**)	3,95 (**)		-5,49 (**)
Sista sysselsättningsuppgiften 1996	2,64 (**)	-3,27 (**)	1,03 (**)		-7,76 (**)
Sista sysselsättningsuppgiften 1997	5,47 (**)	-6,59 (**)	-0,83 (**)		2,07 (**)
Sista sysselsättningsuppgiften 1998	5,46	-8,91 (**)	-2,23 (**)		3,68 (**)
Sista sysselsättningsuppgiften 1999	7,74	-12,79 (**)	-3,07 (**)		8,35
Sista sysselsättningsuppgiften 2000	8,59 (**)	-17,91 (**)	-3,78 (**)		10,82
Sista sysselsättningsuppgiften 2001	6,66 (**)	-13,63 (**)	-7,38 (**)		7,53 (**)
Uppgift saknas	ref	ref	ref		ref
<i>Inkomstnivå</i>					
Hög total inkomst (över 270 000 kronor)	11,82 (**)	34,93 (**)	47,87 (**)		7,68 (**)
Övrig	10,58 (**)	34,85 (**)	49,83 (**)		5,91 (**)
Låg total inkomst (under 30 000 kronor)	ref	ref	ref		ref
Konstant	24,25 (**)	-31,49 (**)	-58,10 (**)		-15,63 (**)
(*) Signifikant på 95% nivå (**) Signifikant på 99% nivå ref Jämförelsegrupp					

Tabell 5.1 Sjukpenningens andel av inkomsten⁴⁶ för sysselsatta och hela befolkningen 1993, 1996 och 2001

Sysselsatta män och kvinnor 20–64 år.

År	Procent (standardiserat ⁴⁷ och i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Procent (i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Antal sysselsatta i åldern 20–64 år	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
1993	3,31	1,81	3,26	1,80	1 786 136	1 822 458
1996	2,58	1,58	2,58	1,58	1 779 206	1 924 264
2001	4,90	2,03	4,92	2,08	1 902 769	2 064 572

Samtliga i åldrarna 20–64 år

År	Procent (standardiserat och i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Procent (i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Antal i åldern 20–64 år	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
1993	3,31	1,81	3,26	1,80	2 488 360	2 562 910
1996	3,09	2,35	2,97	2,27	2 529 632	2 606 577
2001	4,90	2,03	4,92	2,08	2 579 922	2 657 711

Tabell 5.2 Uppgift om arbetsställe för sysselsatta, samt procent av inkomsten som utgörs av sjukpenning för grupperna som saknar eller har uppgift om arbetsställe

Sysselsatta i åldern 20–64 år

År	Procent som saknar uppgift om arbetsställe		Procent (i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning				Totalt antal sysselsatta	
	Kvinnor	Män	Saknar uppgift om arbetsställe		Med uppgift om arbetsställe		Kvinnor	Män
1993	9,3	7,7	3,90	2,65	3,20	1,73	1 786 136	1 822 458
1994	8,4	7,1	3,89	3,05	3,04	1,91	1 782 737	1 884 074
1995	8,1	6,6	3,52	2,90	2,80	1,83	1 781 926	1 926 105
1996	7,7	6,4	3,26	2,46	2,53	1,53	1 779 206	1 924 264
1997	8,2	6,6	2,86	1,75	2,21	1,06	1 759 808	1 928 660
1998	7,3	6,0	3,59	2,03	2,76	1,36	1 807 350	1 975 424
1999	6,8	5,4	4,16	2,33	3,39	1,63	1 828 085	2 005 349
2000	6,4	5,0	5,28	2,60	4,22	1,88	1 866 737	2 055 630
2001	5,8	5,0	5,87	2,73	4,87	2,05	1 902 769	2 064 572

⁴⁶ Sjukpenningandel beräknad enligt bilaga 1⁴⁷ 1996 års åldersfördelning för sysselsatta används till standardisering.

Tabell 5.3 Antalet anställda, sjukpenningens andel av inkomsten för kvinnor och män fördelat på arbetsställets storlek**År 1993**

Sysselsatta i åldrarna 20–64 år

Antal anställda per arbetsställe	Procent (standardiserat och i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Procent (i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Antal sysselsatta i åldern 20–64 år		Antal arbetsställen
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
1	4,05	3,45	4,11	3,69	44 543	118 461	179 014
2–4	2,78	1,89	2,76	1,88	112 943	162 280	112 565
5–9	2,77	1,63	2,66	1,53	131 439	150 439	46 492
10–24	2,97	1,59	2,86	1,50	272 194	238 425	36 484
25–49	3,04	1,62	3,02	1,59	226 427	197 434	13 263
50–99	3,27	1,62	3,29	1,64	234 302	199 428	6 727
100–499	3,59	1,57	3,56	1,59	333 149	367 105	4 036
500–999	3,62	1,51	3,53	1,48	72 640	104 626	271
1000–4999	3,47	1,46	3,39	1,42	150 249	126 024	155
5000–	3,89	1,65	3,74	1,52	41 398	17 217	10
Saknar uppgift om arbetsställe	4,05	2,69	3,90	2,65	166 851	141 019	-

År 1996

Sysselsatta i åldrarna 20–64 år

Antal anställda per arbetsställe	Procent (standardiserat och i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Procent (i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Antal sysselsatta i åldern 20–64 år		Antal arbetsställen
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
1*	3,18	2,40	3,27	2,63	51 236	128 256	199 276
2–4	2,18	1,66	2,17	1,68	107 539	169 025	112 683
5–9	2,21	1,46	2,14	1,39	135 205	166 363	49 266
10–24	2,34	1,47	2,30	1,41	280 651	263 175	38 717
25–49	2,43	1,45	2,44	1,43	234 601	210 773	13 931
50–99	2,61	1,48	2,65	1,50	252 205	221 255	7 382
100–499	2,77	1,48	2,79	1,51	333 119	381 295	4 154
500–999	2,62	1,25	2,63	1,23	73 059	103 721	273
1000–4999	2,53	1,21	2,59	1,20	134 969	130 719	147
5000–	2,84	1,35	2,89	1,28	39 391	26 309	11
Saknar uppgift om arbetsställe	3,37	2,47	3,26	2,46	137 152	123 218	-

Värden för samtliga finns i tabell 5.1

* Arbetsställen med en anställd är inte jämförbara med andra eftersom många har sjukpenning från försäkringskassan från första dagen

Tabell 5.3 (forts.) Antalet anställda, sjukpenningens andel av inkomsten för kvinnor och män fördelat på arbetsställen.**År 2001**

Sysselsatta i åldrarna 20–64 år

Antal anställda per arbetsställe	Procent (standardiserat och i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Procent (i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Antal sysselsatta i åldern 20–64 år		Antal arbetsställen
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
1*	4,61	2,54	4,80	2,92	59 996	142 945	221 475
2–4	3,66	1,94	3,68	2,04	105 354	173 041	111 642
5–9	4,04	1,94	3,91	1,90	140 358	183 150	51 481
10–24	4,83	1,98	4,73	1,93	291 922	301 420	41 257
25–49	4,93	2,00	4,93	1,99	251 078	243 519	15 061
50–99	5,20	2,10	5,31	2,15	290 642	243 796	8 097
100–499	5,23	2,01	5,29	2,06	390 481	413 446	4 659
500–999	4,89	1,87	4,96	1,89	78 330	107 066	283
1000–4999	4,69	1,64	4,84	1,65	143 174	129 020	146
5000–	4,69	1,69	4,79	1,62	40 242	22 958	10
Saknar uppgift om arbetsställe	6,14	2,64	5,87	2,73	111 138	104 135	

Värden för samtliga finns i tabell 5.1

* Arbetsställen med en anställd är inte jämförbara med andra eftersom många har sjukpenning från försäkringskassan från första dagen

Tabell 5.4 Antalet anställda, sjukpenningens andel av inkomsten för kvinnor och män fördelat på näringsgren**År 1993**

Sysselessatta i åldrar 20–64 år

Näringsgren	Procent (standardiserat och i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Procent (i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Antal sysselessatta i åldern 20–64 år		Antal arbets- ställen
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
Jordbruk	3,22	2,16	3,32	2,42	17 413	43 751	37 394
Skogsbruk	3,06	2,42	3,21	2,58	2 560	14 454	5 255
Fiske	4,39	1,80	4,73	1,73	94	572	258
Gruvor och mineralutvinning	4,46	2,19	4,54	2,20	889	6 579	528
Livsmedelsindustri mm	4,69	2,06	4,48	1,96	24 159	38 147	2 476
Textil- och beklädnadsindustri	5,08	1,84	5,15	1,96	9 440	7 024	1 761
Trävaruindustri	4,97	2,13	5,01	2,11	5 171	26 210	3 148
Massa- o pappersindustri	3,98	1,75	3,96	1,73	10 018	34 005	423
Förlag och grafisk industri	3,17	1,48	3,07	1,50	21 110	31 176	4 730
Kemisk industri	2,46	1,28	2,32	1,25	13 446	22 702	640
Gummi- och plastvaruindustri	5,06	1,99	4,93	1,93	7 195	13 750	1 194
Jord- och stenvaruindustri	3,47	1,83	3,49	1,88	3 789	14 712	1 201
Stål- och metallverk	5,00	1,96	5,17	2,05	5 207	25 943	315
Metallindustri	5,67	2,25	5,75	2,24	13 917	49 411	6 023
Maskinindustri	4,05	1,54	4,07	1,55	15 921	68 048	3 660
Industri för el- och optikprodukter	3,93	1,10	3,73	1,03	25 511	50 210	2 835
Transportmedelsindustri	4,69	1,66	4,62	1,63	15 404	66 003	1 177
Övrig tillverkningsindustri	4,78	2,23	4,78	2,23	7 385	16 248	2 107
Energi-, vatten- och avfallshantering	2,19	1,38	2,18	1,44	7 026	30 213	2 224
Byggverksamhet	2,56	2,53	2,59	2,46	20 250	160 359	36 439
Handel med och service av motorfordon, samt bensinstationer	2,61	1,75	2,52	1,65	11 137	45 818	11 996
Parti- och agenturhandel	2,10	1,27	2,00	1,21	48 656	110 722	23 423
Detaljhandel mm	3,13	1,59	3,06	1,44	126 781	63 385	37 924
Transport och magasinering	3,51	2,13	3,21	2,12	39 314	112 774	25 785

Värden för samtliga finns i tabell 5.1

Tabell 5.4 (forts.) Antalet anställda, sjukpenningens andel av inkomsten för kvinnor och män fördelat på näringsgren**År 1993**

Sysselessatta i åldrar 20–64 år

Näringsgren	Procent (standardiserat och i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Procent (i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Antal sysselsatta i åldern 20-64 år		Antal arbets- ställen
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
Post och tele	3,47	1,44	3,38	1,41	36 819	42 963	2 725
Banker och andra kreditinstitut	1,93	0,75	1,88	0,71	32 707	20 886	3 794
Försäkringsbolag	1,93	0,90	1,85	0,91	10 907	9 894	1 285
Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	3,75	1,87	3,82	1,98	21 441	36 647	10 361
Uthyrningsfirmor	2,65	2,02	2,45	1,91	1 740	5 777	1 739
Datakonsulter och dataservicebyråer	1,95	0,84	1,62	0,64	9 481	21 902	4 166
Andra företagstjänster	3,09	1,48	2,96	1,45	74 918	96 326	36 127
Utbildning	2,44	1,16	2,63	1,31	163 317	79 007	11 049
Forskning och utveckling	2,15	0,70	2,10	0,70	8 759	12 296	737
Hälsa- och sjukvård	3,41	1,51	3,34	1,46	282 544	59 047	10 938
Barnomsorg	3,35	1,66	3,09	1,56	129 997	15 859	14 406
Äldre- och handikappomsorg	3,94	1,79	3,91	1,72	133 987	16 400	6 395
Övrig vård och omsorg	3,53	2,09	3,35	1,88	38 282	11 714	3 601
Hotell och restauranger	4,41	2,55	3,61	1,99	39 595	27 267	11 665
Intresseorganisationer och religiösa samfund	2,90	1,60	2,99	1,74	28 815	21 253	10 488
Rekreation, kultur och sport	3,12	1,84	3,07	1,82	31 989	30 224	10 444
Annan serviceverksamhet	3,95	2,44	3,70	2,41	15 849	4 592	10 196
Offentligförvaltning	2,63	1,19	2,70	1,25	94 308	96 949	5 048
Uppgift saknas	4,06	3,00	3,94	2,97	178 887	161 239	30 938

Värden för samtliga finns i tabell 5.1

Tabell 5.4 (forts.) Antalet anställda, sjukpenningens andel av inkomsten för kvinnor och män fördelat på näringsgren**År 1996**

Sysselessatta i åldrar 20–64 år

Näringsgren	Procent (standardiserat och i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Procent (i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Antal sysselsatta i åldern 20–64 år		Antal arbets- ställen
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
Jordbruk	2,73	1,92	2,85	2,16	15 858	44 075	36 724
Skogsbruk	1,79	1,76	1,89	1,84	1 867	13 675	5 426
Fiske	2,68	1,53	3,68	1,62	99	838	549
Gruvor och mineralutvinning	2,60	1,75	3,02	1,83	985	7 614	589
Livsmedelsindustri mm	3,71	2,12	3,46	1,96	24 162	39 461	2 580
Textil- och beklädnadsindustri	3,17	1,53	3,29	1,55	8 872	7 489	1 841
Trävaruindustri	3,69	1,90	3,76	1,87	5 717	31 353	3 460
Massa- o pappersindustri	2,83	1,39	2,83	1,42	10 303	35 439	434
Förlag och grafisk industri	2,31	1,31	2,25	1,32	21 465	33 229	5 112
Kemisk industri	1,69	1,18	1,65	1,16	15 321	24 330	726
Gummi- och plastvaru- industri	3,83	1,70	3,72	1,61	8 049	16 539	1 212
Jord- och stenvaru- industri	2,49	1,63	2,51	1,73	3 546	13 895	1 196
Stål- och metallverk	3,03	1,63	3,17	1,71	5 504	29 318	352
Metallindustri	3,63	1,98	3,65	1,93	13 783	60 337	6 902
Maskinindustri	2,59	1,38	2,61	1,38	17 246	80 946	3 970
Industri för el- och optikprodukter	2,61	1,00	2,48	0,90	30 046	62 919	3 166
Transportmedelsindustri	3,04	1,37	2,94	1,30	16 297	76 124	1 325
Övrig tillverknings- industri	3,76	2,07	3,76	2,01	8 057	19 205	2 575
Energi-, vatten- och avfallshantering	1,57	1,25	1,62	1,37	6 852	30 337	2 432
Byggverksamhet	2,04	2,05	2,09	2,04	15 997	158 317	38 782
Handel med och service av motorfordon, samt bensinstationer	2,13	1,61	2,05	1,53	11 831	50 628	13 021
Parti- och agenturhandel	1,63	1,13	1,58	1,08	51 932	123 577	25 863
Detaljhandel mm	2,53	1,52	2,41	1,33	123 473	65 587	39 359
Transport och magasinering	2,68	2,03	2,48	2,07	39 133	124 320	27 101

Värden för samtliga finns i tabell 5.1

Tabell 5.4 (forts.) Antalet anställda, sjukpenningens andel av inkomsten för kvinnor och män fördelat på näringsgren**År 1996**

Sysselessatta i åldrar 20–64 år

Näringsgren	Procent (standardiserat och i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Procent (i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Antal sysselsatta i åldern 20–64 år		Antal arbets- ställen
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
Post och tele	2,56	1,32	2,59	1,38	33 841	42 290	3 708
Banker och andra kreditinstitut	1,39	0,54	1,46	0,52	34 207	22 656	3 842
Försäkringsbolag	1,42	0,75	1,44	0,77	11 089	10 243	1 583
Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	3,09	1,93	3,17	2,07	20 213	35 456	10 392
Uthyrningsfirmor	1,87	1,47	1,73	1,39	1 752	6 069	1 939
Datakonsulter och dataservicebyråer	1,22	0,59	1,09	0,48	12 506	32 706	6 080
Andra företagstjänster	2,58	1,38	2,47	1,38	82 537	111 173	42 909
Utbildning	1,96	1,11	2,17	1,28	172 029	82 694	10 382
Forskning och utveckling	1,46	0,62	1,48	0,62	9 740	14 227	935
Hälsa- och sjukvård	2,64	1,41	2,71	1,49	262 095	52 461	11 851
Barnomsorg	2,71	1,70	2,63	1,50	114 158	7 631	11 890
Äldre- och handikappomsorg	3,32	2,02	3,26	1,77	143 842	10 650	6 905
Övrig vård och omsorg	2,98	2,29	2,90	2,27	44 598	13 394	4 732
Hotell och restauranger	3,67	2,52	2,82	1,92	45 490	33 053	14 162
Intresseorganisationer och religiösa samfund	2,27	1,43	2,40	1,55	29 998	22 208	10 229
Rekreation, kultur och sport	2,31	1,67	2,24	1,66	34 222	35 885	12 771
Annan serviceverksamhet	3,06	1,96	2,95	1,98	17 138	4 830	11 944
Offentligförvaltning	1,96	1,02	2,12	1,14	106 953	103 455	5 205
Uppgift saknas	3,38	2,51	3,28	2,52	146 324	133 476	29 685

Värden för samtliga finns i tabell 5.1

Tabell 5.4 (forts.) Antalet anställda, sjukpenningens andel av inkomsten för kvinnor och män fördelat på näringsgren**År 2001**

Sysselsatta i åldrar 20–64 år

Näringsgren	Procent (standardiserat och i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Procent (i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Antal sysselsatta i åldern 20–64 år		Antal arbets- ställen
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
Jordbruk	4,20	1,89	4,26	2,22	13 736	39 959	33 027
Skogsbruk	4,03	1,89	4,08	2,14	1 821	13 739	5 936
Fiske	1,20	2,23	2,27	2,29	81	1 059	769
Gruvor och mineralutvinning	3,58	2,37	4,06	2,64	797	6 216	493
Livsmedelsindustri mm	6,40	2,86	5,99	2,71	23 710	39 513	2 645
Textil- och beklädnadsindustri	5,33	2,32	5,69	2,42	7 118	6 806	1 926
Trävaruindustri	5,56	2,48	5,54	2,52	5 977	31 651	3 876
Massa- o pappersindustri	5,38	2,01	5,55	2,17	9 620	32 219	455
Förlag och grafisk industri	3,83	1,84	3,84	1,93	18 871	29 301	4 900
Kemisk industri	3,67	1,50	3,56	1,50	17 514	26 019	803
Gummi- och plastvaruindustri	5,51	2,28	5,54	2,25	8 417	17 407	1 251
Jord- och stenvaruindustri	4,80	2,33	4,88	2,45	3 556	13 848	1 258
Stål- och metallverk	5,55	2,42	5,95	2,63	5 329	26 475	347
Metallindustri	5,13	2,35	5,19	2,38	14 399	66 557	7 606
Maskinindustri	4,29	1,88	4,36	1,95	16 653	76 470	4 034
Industri för el- och optikprodukter	5,07	1,52	5,00	1,43	31 812	65 860	3 134
Transportmedelsindustri	5,50	2,00	5,31	1,93	18 880	79 266	1 534
Övrig tillverkningsindustri	5,90	2,68	5,99	2,70	8 394	21 112	3 023
Energi-, vatten- och avfallshantering	3,24	1,65	3,31	1,95	7 270	26 036	2 179
Byggverksamhet	3,24	2,45	3,39	2,51	16 672	182 296	44 238
Handel med och service av motorfordon, samt bensinstationer	4,16	2,13	3,92	2,06	13 207	55 904	13 436
Parti- och agenturhandel	3,12	1,57	3,07	1,54	54 145	125 848	25 730
Detaljhandel mm	4,43	1,90	4,06	1,69	132 279	73 468	39 676
Transport och magasinering	4,60	2,59	4,33	2,73	43 565	137 497	26 756

Värden för samtliga finns i tabell 5.1

Tabell 5.4 (forts.) Antalet anställda, sjukpenningens andel av inkomsten för kvinnor och män fördelat på näringsgren**År 2001**

Sysselessatta i åldrar 20–64 år

Näringsgren	Procent (standardiserat och i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Procent (i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Antal sysselsatta i åldern 20–64 år		Antal arbets- ställen
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
Post och tele	5,30	1,79	5,28	1,82	27 621	40 147	3 653
Banker och andra kreditinstitut	2,88	0,89	2,92	0,84	33 663	24 758	3 750
Försäkringsbolag	3,43	1,60	3,42	1,64	12 596	11 023	1 513
Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	4,95	2,10	5,16	2,41	20 065	35 279	11 723
Uthyrningsfirmor	3,39	2,24	3,29	2,12	2 017	6 966	2 213
Datakonsulter och dataservicebyråer	3,15	1,05	2,81	0,84	25 890	69 275	10 870
Andra företagstjänster	4,55	1,88	4,32	1,84	124 426	154 456	55 101
Utbildning	4,54	1,82	5,04	2,12	209 135	93 649	11 373
Forskning och utveckling	2,80	0,87	2,76	0,87	12 390	17 860	1 164
Hälso- och sjukvård	4,79	1,86	5,12	2,09	253 157	54 434	13 615
Barnomsorg	5,87	2,29	6,00	2,15	100 762	6 421	10 218
Äldre- och handikappomsorg	6,63	2,57	6,59	2,33	181 622	17 044	7 597
Övrig vård och omsorg	6,08	2,76	6,05	2,73	51 499	15 558	5 529
Hotell och restauranger	5,48	2,76	4,31	2,16	50 187	39 897	16 759
Intresseorganisationer och religiösa samfund	4,39	1,94	4,62	2,31	30 002	22 160	9 708
Rekreation, kultur och sport	4,44	2,11	4,21	2,14	38 979	41 399	16 704
Annan serviceverksamhet	4,11	2,51	4,03	2,53	21 501	5 970	15 923
Offentligförvaltning	4,17	1,55	4,64	1,89	114 828	99 720	4 912
Uppgift saknas	6,04	2,63	5,81	2,74	118 552	113 954	22 755

Värden för samtliga finns i tabell 5.1

Tabell 5.5 Antalet anställda, sjukpenningens andel av inkomsten för kvinnor och män fördelat på sektor**År 1993**

Sysseisatta i åldrar 20–64 år

Sektor	Procent (standardiserat och i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Procent (i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Antal sysselsatta i åldern 20–64 år		Antal arbets- ställen
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
	Statlig förvaltning	2,49	1,10	2,57	1,18	88 879	
Statliga affärsverk	3,49	1,53	3,43	1,53	45 054	57 931	3 053
Primärkommunal förvaltning	3,29	1,46	3,29	1,55	479 796	133 321	28 733
Landsting	3,33	1,49	3,28	1,43	247 376	53 438	4 787
Övriga offentliga institutioner	2,45	1,33	2,52	1,42	32 815	16 518	4 262
Aktiebolag, ej offentligt ägda	3,10	1,61	2,94	1,54	489 730	970 106	164 467
Övriga företag, ej offentligt ägda	3,41	3,27	3,40	3,40	87 734	148 947	145 908
Statligt ägda företag o organisationer	4,40	2,04	4,52	2,15	50 092	75 820	3 824
Kommunalt ägda företag o organisationer	4,22	1,83	4,19	1,90	18 701	45 896	2 184
Övriga organisationer	3,62	1,95	3,61	1,99	79 107	62 594	21 476
Uppgift saknas om sektor	4,05	2,69	3,90	2,65	166 851	141 019	16 097

Värden för samtliga finns i tabell 5.1

Tabell 5.5 (forts.) Antalet anställda, sjukpenningens andel av inkomsten för kvinnor och män fördelat på sektor**År 1996**

Sysselessatta i åldrar 20–64 år

Sektor	Procent (standardiserat och i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Procent (i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Antal sysselessatta i åldern 20–64 år		Antal arbets- ställen
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
Statlig förvaltning	1,79	0,92	1,92	1,02	84 341	111 491	3 641
Statliga affärsverk	2,72	1,34	2,49	1,39	5 112	14 236	463
Primärkommunal förvaltning	2,71	1,47	2,77	1,59	521 389	136 419	29 464
Landsting	2,49	1,35	2,60	1,44	184 238	42 142	2 795
Övriga offentliga institutioner	2,13	1,21	2,25	1,34	36 828	18 718	4 332
Aktiebolag, ej offentligt ägda	2,31	1,42	2,20	1,36	544 326	1 112 095	174 238
Övriga företag, ej offentligt ägda	2,84	2,38	2,83	2,49	87 785	160 709	160 702
Statligt ägda företag o organisationer	3,01	1,72	3,13	1,83	83 310	105 672	6 857
Kommunalt ägda företag o organisationer	3,15	1,91	3,18	2,07	19 433	39 591	2 102
Övriga organisationer	2,82	1,97	2,82	2,01	75 213	59 818	21 175
Uppgift saknas om sektor	3,37	2,47	3,26	2,46	137 152	123 218	20 072

Värden för samtliga finns i tabell 5.1

Tabell 5.5 (forts.) Antalet anställda, sjukpenningens andel av inkomsten för kvinnor och män fördelat på sektor**År 2001**

Sysselessatta i åldrar 20–64 år

Sektor	Procent (standardiserat och i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Procent (i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Antal sysselessatta i åldern 20–64 år		Antal arbets- ställen
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Antal sysselessatta		
					Kvinnor	Män	
Statlig förvaltning	3,57	1,40	3,93	1,66	87 605	104 272	3 682
Statliga affärsverk	3,83	1,40	3,81	1,68	1 842	3 806	150
Primärkommunal förvaltning	5,78	2,09	6,04	2,38	551 207	139 636	28 169
Landsting	4,73	1,86	5,14	2,12	190 937	45 477	2 570
Övriga offentliga institutioner	4,28	1,73	5,05	1,85	12 000	2 949	393
Aktiebolag, ej offentligt ägda	4,15	1,92	3,92	1,87	662 352	1 288 224	191 180
Övriga företag, ej offentligt ägda	4,26	2,57	4,30	2,79	99 070	183 755	187 704
Statligt ägda företag o organisationer	5,73	2,37	5,91	2,59	69 459	89 009	6 095
Kommunalt ägda företag o organisationer	4,42	2,01	4,61	2,35	26 483	37 859	2 359
Övriga organisationer	4,86	2,30	4,92	2,50	90 622	65 374	24 995
Uppgift saknas om sektor	6,14	2,64	5,87	2,73	111 138	104 135	6 815

Värden för samtliga finns i tabell 5.1

Tabell 5.6 Antalet anställda, sjukpenningens andel av inkomsten för kvinnor och män fördelat på förvävsregion

Sysseisatta i åldrar 20–64 år

År 1993

Förvävsregion	Procent (standardiserat och i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Procent (i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Antal sysselsatta i åldern 20–64 år		Antal arbets- ställen
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
	Stockholm	2,93	1,63	2,86	1,58	358 469	
Göteborg	3,73	1,93	3,67	1,89	159 823	163 713	37 529
Malmö	2,85	1,60	2,82	1,61	117 598	118 435	28 794
Högskoleregioner	3,34	1,72	3,29	1,70	291 614	294 411	67 696
Regionala centra	3,12	1,73	3,09	1,72	288 061	303 784	72 390
Större industriidominerade	3,25	1,71	3,23	1,71	103 021	113 473	26 502
Större tjänstedominerade	3,60	1,88	3,58	1,90	118 806	123 199	32 231
Mindre industriidominerade	3,39	1,84	3,38	1,84	110 432	126 164	30 268
Mindre tjänstedominerade	3,70	2,09	3,68	2,09	71 460	71 688	22 660
Uppgift saknas	4,05	2,69	3,90	2,65	166 851	141 019	

År 1996

Förvävsregion	Procent (standardiserat och i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Procent (i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Antal sysselsatta i åldern 20–64 år		Antal arbets- ställen
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
	Stockholm	2,39	1,46	2,35	1,43	380 523	
Göteborg	2,73	1,61	2,70	1,58	167 478	179 486	40 732
Malmö	2,35	1,46	2,37	1,48	116 333	123 067	31 081
Högskoleregioner	2,63	1,56	2,64	1,57	290 780	313 954	72 058
Regionala centra	2,40	1,48	2,43	1,49	287 203	322 173	74 872
Större industriidominerade	2,50	1,44	2,54	1,46	102 532	120 903	27 588
Större tjänstedominerade	2,77	1,62	2,81	1,65	117 684	127 807	33 609
Mindre industriidominerade	2,57	1,57	2,60	1,58	108 717	133 979	30 843
Mindre tjänstedominerade	2,77	1,72	2,80	1,75	70 722	74 822	23 247
Uppgift saknas	3,37	2,47	3,26	2,46	137 155	123 230	

Värden för samtliga finns i tabell 5.1

Tabell 5.6 (forts.) Antalet anställda, sjukpenningens andel av inkomsten för kvinnor och män fördelat på förvävsregion

Sysselsatta i åldrar 20–64 år

År 2001

Förvävsregion	Procent (standardiserat och i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Procent (i medeltal) av inkomsten som utgörs av sjukpenning		Antal sysselsatta i åldern 20–64 år		Antal arbets- ställen
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Antal sysselsatta		
					Kvinnor	Män	
Stockholm	4,52	1,84	4,42	1,81	433 781	465 543	108 094
Göteborg	4,76	2,01	4,70	2,00	189 636	207 004	44 454
Malmö	4,40	1,84	4,43	1,88	134 570	139 118	34 714
Högskoleregioner	5,02	2,04	5,07	2,10	314 997	339 962	76 002
Regionala centra	4,90	2,04	5,00	2,11	302 984	337 175	75 832
Större industridominerade	4,64	1,98	4,75	2,06	109 721	127 070	27 474
Större tjänstedominerade	5,28	2,18	5,42	2,29	123 285	134 078	34 221
Mindre industridominerade	5,09	2,21	5,25	2,32	111 833	133 805	30 454
Mindre tjänstedominerade	5,87	2,37	6,08	2,49	70 731	76 505	22 715
Uppgift saknas	6,14	2,64	5,87	2,73	111 177	104 236	-

Värden för samtliga finns i tabell 5.1